

Parkanon Joulu

1988

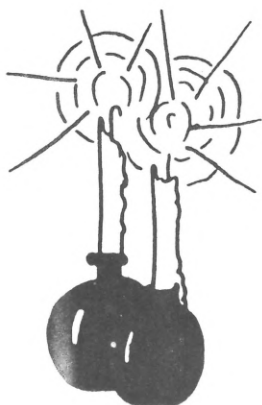
Parkanon Joulun avustajakilpailu

Tämä lehti on perinteisesti kaikkien niiden esiintymispaikka, joilla on kotiseutuaiheista tai muutakin kerrottavaa — sanallisesti ja kuvin. Vanhaan tapaan toimitaan nykyin kilpailun muotoisesti. Ohjeet ja puitteet on harkittu näin:
Ei kilpailu varsinaisissa sarjoissa, mutta kirjoitukset (piirroset, valokuvat) voisivat olla seuraavan tapaisia:

1. Perinteeseen liittyviä
2. Pakinoita ja muita vapaita kertomuksia
3. Runoja
4. Pienoisnäytelmiä
5. Kaskuja Parkanosta
6. Dokumentit
7. Lasten ja nuorten kirjoitukset

Aineiston tulee olla ennen julkaisematonta. Lähetykset toimitetaan Parkanon Joululle os. Lea Luodetlahti, Parkanon Joulun sihteeri, Ylä-Satakunta, 39700 Parkano 30.4.1989 mennessä. Osallistujien kesken jaetaan rahapalkintoja. Tuomaristona on lehden toimituskunta.

Parkanon Joulu

*Joulutervehdys
Parkanosta*

.....

.....

.....

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

 **PARKANON
SÄÄSTÖPANKKI**

Parkanon Joulu

NUMERO 17

JULKAISIJA
Parkanon Nuorisoseura

Painos 2.200 kpl

Taitto: Rauno Vainionpää
Parkanon Kirjapaino 1988

Kansikuva: Salme Törmä:
Polku vanhalle myllylle

TOIMITUSKUNTA:

Liisa Soikkeli pj.
Markus Käenmäki
Reino Lehtisalo
Lea Luodetlahti
Heikki Pentti
Leena Perälä
Salme Törmä

LIISA SOIKKELI

PARKANON JOULUN LUKIJALLE

Toteutin heinä-elokuun vaihteessa monivuotisen unelmani: kävin Tallinnassa. Matka sujui mukavasti Kristina Reginalla. Tosin mainingit keinuttivat laivaa melkoisesti. Yövyimme ankkurissa lähellä Tallinnan satamaa. Vasta aamulla Neuvostoliiton viranomaiset antoivat meille luvan tulla satamaan.

Maihinnousukortin ja passin tarkastuksen jälkeen pääsimme linja-autoon. Oppaamme oli viehättävä viroin kielen opettaja. Hänen johtaminaan tutuimme vanhaan kaupunkiin. Saimme

kuulla, että nimi Tallinna tarkoittaa tanskalaisten kaupunkia. Tanskalaiset valtasivat Viron vuonna 1219. Parhaita nähtävyyksiä olivat 1200—1400-luvulta peräisin olevat linnat, kirkot ja talot. Tallinnassa toimii mm. maailman vanhin apteekki, Baeapteek 1400-luvulta. Minuun tekivät vaikutuksen alakaupunki ja yläkaupunki.

Oppaamme mukaan keskiaikana köyhät asuivat alakaupungissa ja rikkaat yläkaupungissa. Vanhoilla lehmuksilla olisi ollut paljon kerrottavaa.

Nykyisin Tallinnassa on 400 000 asu-

kasta. Oppaamme kertoi virolaisilla olevan nyt ongelmia. Lasnamäki-nimiseen esikaupunkiin asutetaan 200 000 venäläistä. Virastoissa ja kaupoissa puhutaan venäjää, jota vanhat ihmiset eivät ymmärrä. Viron kielen opettajana oppaamme suri äidinkieltänsä kohtaloa.

Virolaiset ovat luterilaisia, venäläiset ortodokseja. Oppaamme mukaan 30 % kansasta käy seurakunnan tilaisuuksissa. Maassa on alhainen elintaso. Yksityisyrittäjyyteen on vähän mahdollisuuksia: vihanneksia ja marjoja saa myydä. Muistoksi ostin tallinnalaista käsityötä olevan lautasen. Jonkinlaista osuustoimintaa on aloitettu. Näytti siltä, että Tallinnassa on yksi asia, josta ei ole puutetta: vodka.

Kun poistuimme tullin läpi, venäläinen tullimies hymyili ujosti sisarelleni. Ajattelin että ihmisiä asuu Suomenlahden takanakin. Olin sentään iloinen, että esi-isämme ovat viitsineet purjehtia tai hiihtää Suomenlahden yli Suomeen Kristuksen syntymän tienoilla. Tulivat myös mieleeni parhaat sanat, mitkä olen ikinä kuullut. Kun Suomi joutui talvisotaan, Ruotsin piispa sähköitti Suomen arkkipiispalle Erkki Kailalle: ”Ellette usko, ette kestä.”

Kristina Reginan kannelta katselimme auringon kimallusta vihreällä merellä. Haikaina tähyilimme Tallinnan siluettia suojaisan Tallinnanlahden rannalla.

Lämpimien ajatuksien toivotan viihtyisiä lukuhetkiä lukijoille. Toivotan myös kaikille siunattua joulua ja entistä parempaa uutta vuotta.

Tallinnassa toimii maailman vanhin apteekki, Baeapteek 1400-luvulta.

MAURI PIHLAJAMAA

ILOSANOMA KAIKELLE KANSALLE

Jouluun liittyy paljon valmistelutöitä, keskinäistä lahjojen antamista ja saamista, tervehdyksiä ystäville. Pääasia on kuitenkin Jumalan puhuttelu. Taivaan ja maan Luoja kääntää kasvonsa meidän puoleemme lähettämällä Poikansa ihmiseksi. Jumalan sanansaattajalla on viesti, jonka ensiksi saavat kuulla paimenet. Mutta he eivät pitäneet kuulemaansa salassa. He ilmoittivat sanan, joka oli puhuttu heille tästä lapsesta. Näin hyvä sanoma oli liikkeellä, toisetkin kuulivat sen.

Meilläkin on Raamatussa kerrottuna, mitä Jumala meille lahjoittaa. Jos tämä sana tulee meille tärkeäksi, emme voi siitä vaieta. Paljon on meidän ihmisten kesken sanoja, monenlaiset varmasti myös puheenaiheet. Mahtaako niiden joukossa olla tilaa uskoa ja Jumala-suhdetta koskeville asioille? Tässä tarvitsimme ennakkoluulotonta asennoitumista. Uskonasioiden esille tuleminen joskus yllättävissäkin yhteyksissä — kaikella vakavuudella ja kunnioituksella tietenkin — voisi terveellisesti muistuttaa siitä, mikä on tärkeintä.

2. Enkeli kuuluttaa ilosanomaa

Enkelin viesti sisälsi ilosanoman. Sen merkityksen ymmärtämiseksi on tarpeellista ottaa huomioon elämän rajallisuus ja meidän syyllisyytemme. Evankeliumi ei näet ole mikä tahansa myönteinen uutinen. Evankeliumi on ilosanoma maailman Vapahtajasta, jouluna ennenkaikkea hänen syntymästään. Vapahtajaa tarvitsemme sen syyllisyyden takia, minkä Jumalan tahdon rikkominen tuo mukanaan. Häntä tarvitsemme, koska kuolema kerran kohtaa meidät. Jos meillä ei silloin ole

turvana anteeksiantamus, on osanamme ikuinen kadotus.

Jumalan tapa pelastaa meidät oli lähettää Jeesus uhriksi puolestamme. Tämä uhritie on nyt täydellisesti kuljettu loppuun, koska Jeesus on kuollut ristillä ja herätetty kuolleista. Hän on täyttänyt tehtävän, jonka Taivaalliselta Isältä oli saanut. Synti ei voi enää kadottaa niitä, jotka turvautuvat Kristukseen ja anteeksiantamukseen hänessä.

Muunlaista pelastustietä ei meille ole ilmoitettu. Siksi evankeliumi rajaa pois meidän omat ajatuksemme pelastuksesta. Näin tärkeässä asiassa on tartuttava selkeään Raamatun sanaan. Joulun ilon löytänevätkin parhaiten ne, jotka nöyrästi vastaanottavat Jumalan lahjat.

3. Kaikelle kansalle

Joulun evankeliumi ei unohda eikä jätä syrjään ketään. Niin paljon kuin ihmisten kesken onkin erilaisuutta, niin tässä tärkeässä asiassa on sama viesti kaikille.

Tämä avara osoite voidaan ymmärtää myös väärin. Se on väärässä käytössä silloin, jos ajatellaan kaikkien pelastuvan, elivät sitten miten tahansa. Evankeliumi vetää uudenlaiseen elämään. ”Jumalan armo on ilmestynyt pelastukseksi kaikille ihmisille ja kasvattaa meitä” (Tiit. 2:11–12). Mutta rohkaisevana kaikelle kansalle kuuluvan ilosanoman saa omistaa erityisesti silloin, jos murehtii uskonsa ja kristillisyytensä huonoutta. Silloin saa muistaa Jumalan pelastustekoja, hänen armoaan. Joulun evankeliumin ulkopuolelle jää vain se, joka itse lukitsee sydämensä. Jeesus ei torju luotaan heikointakaan.

”Älkää peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle”. (Luuk. 2:10)

Monta kertaa olemme jouluevankeliumista kuulleet nämä sanat. Tuskin monetkaan muut raamatunkohdat ovat niin juurtuneet mieleemme kuin eräät jouluevankeliumin lauseet.

Kuitenkin näissä lauseissa riittää tutkimista jatkuvasti. Lyhytkin kohta tuo eteemme monta asiaa. Tällä kertaa muistamme niistä kolmea.

1. Jumalan sanansaattaja

Beetleheimin kedolla työssä olleita paimenia puhutteli enkeli. Hän toi viestin Jumalalta, niinkuin sana ’enkeli’ merkitseekin sanansaattajaa, lähettilästä.

MATTI LINNA

HYVÄT LUKIJAT

Parkanon muutoksien vuosi 1988 alkaa olla loppuillaan ja edessä on tilinteon ja arvioinnin aika. Mielessä käy kysymys, mitä kulunut vuosi jätti mieleen ja millä tavoin Parkano oli esillä julkisuudessa. Valtakunnallisen uutiskynnyksen ylittivät Parkanon pelastusharjoitus, jätteenkäsittelylaitos, Alaskylän rae-kuuro, Reiman ja Rauma-Repolan irtisanomiset sekä Nanson tulo Parkanoon. Mutta tapahtuihan Parkanossa toki muutakin.

Ongelmakävään jälkeen tullut poikkeuksellisen lämmin kesäkään ei pystynyt estämään Parkanon toista peräkkäistä katovuotta. Kun tähän lisätään ”mustan kesäkuun” saldo 175 irtisanottua Reimalla ja Rauma-Repolalla, on elinkeinoelämän takaiskut tullut kirjattua.

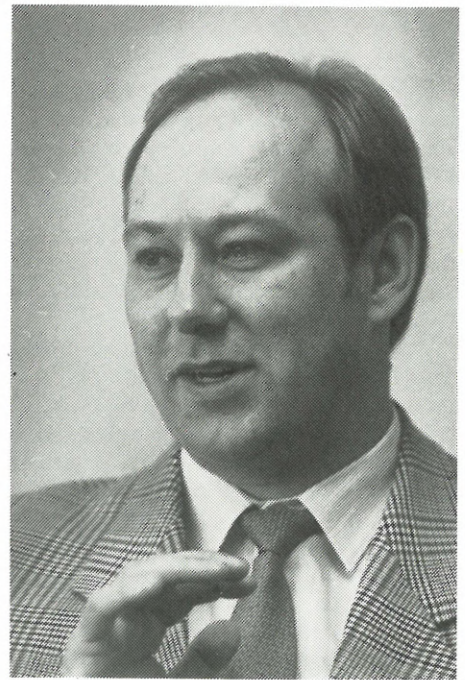
Takaiskujen vastapainoksi Parkanon elinkeinoelämä sai useita uusia yrityksiä sekä pieniä että suuria. Pienimmät perustettiin pääasiassa ns. starttiraha-yrityksinä ja eräät saivat tilat kaupungin omistamassa meijerissä. Suuremmista yrityksistä käynnistivät Parkanossa toimintansa SKM-Teollisuusmuovi Ky, Nanso Oy ja Laslo Oy (Kirsisko Ky). Uusia työpaikkoja nämä yritykset toivat 110. Kun uusien yritysten työpaikkalukuun lisätään vielä paikkakunnan yritysten Aureskoski Oy:n, Parkanon Lista Oy:n ja Santoo-Yhtiöitten työpaikkalisäykset, päästäneen työpaikkamäärässä kuitenkin nollatasoon.

Mikäli perustetut yritykset laajentavat toimintaansa ensi vuonna suunnitellulla tavalla, ja palvelutyöpaikat lisääntyvät toivotulla tavalla, alkavat Parkanon työpaikat jälleen lisääntyä. Työpaikkojen lisäyksen

myötä paranee edelleen työllisyystilanne, alkaa väestö kasvaa ja toivotavasti lisääntyvien verotulojen kautta saamme entistä parempia palveluja.

Kulunut vuosi on ollut Parkanossa myös henkilövaihdosten vuosi. Kaksi pankkia on saanut uuden johtajan, uudet yritykset toivat uusia parkanolaisia, kunnallisvaalit toivat uusia valtuutettuja ja kaupunki sai useita uusia viranhaltijoita. Tästä on seurauksena uusien henkilöitten tuomaa muutosta asioiden hoitoon ja toivottavasti entistä yhtenäisempää linjaa dynaamisemmän ja tavoitteellisemmän Parkanon puolesta. Olen aistinut, että Parkanossa on vahvistunut muutosten myötä usko tulevaisuuteen. Kun paikkakuntaa kehitetään myönteisessä hengessä, uskon, että Parkano voi kohtuudella kilpailla entistä paremmasta asemasta alueensa keskuksena. Keskusasemaamme vahvistavat eri tekijät kuten yhtenäistyvä organisaatiomuutoksen läpikäynyt kaupungin hallinto, asematien rakentamisen myötä vahvistuva liikenteellinen asema sekä entisestään parantuva palveluvarustus.

Myönteisinä asioina Parkanon kuluneessa vuodessa olivat myös asukasluvun kääntymisen kasvuun, tulevaan valtion budjettiin sisältyvät investoinnit (asematie, metsäntutkimuslaitoksen laajennus) sekä uusien, toivottavasti vuotuisiksi, tapahtumiksi muodostuvien kutsuvierassoudun ja Ihminen luonnossa -tapahtuman käynnistyminen. Kun arvioi myönteisten asioiden painoa, uskon, että pidemmällä tähtäimellä arvioituna Parkanon kuluneen vuoden saldo jäi selvästi plussan puolel-

le. Jos tämä myönteinen ilmapiiri vahvistuu, uskon että Parkano on saatu vahvaan ja pysyvään nousuun. Tällöin Parkanon kaupunki pystyy suoriutumaan hyvin tulevista suurista haasteista, kuten vanhainkodin, koulukeskuksen, uimahallin ja viihtyisemmän ympäristön rakentamisesta. Jos tämä tulevien vuosien voimakas investointivaihe pystytään hoitamaan ongelmitta, olemme onnistuneet takaamaan kaupungille entistä myönteisemmän ja uudenaikaisemman imagon. Kun Parkanolle on myönteinen imago, pystymme lisäämään väestöämme ja saamaan nykyiset ja tulevat parkanolaiset entistä ylpeämmiksi kotiseudustaan. Tämä on mielestäni Parkanon tärkein haaste, sillä vain kotiseudustaan ylpeä kuntalainen voi tehdä parhaiten työtään kotikuntansa hyväksi.

Toivotan kaikille Parkanon Joulun lukijoille Hyvää ja Rauhallista Joulua sekä menestyksellistä uutta vuotta 1989.

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Nuorisoseuralla on jälleen tapahtumarikas vuosi takanaan. Perinteisten iltamien, Sata-Häme Soi -juhlien ja kesäleirin lisäksi on nuorisoseuralaisia osallistunut kansainväliselle leirille Ikaalisissa ja Viikinkileirille Ahvenanmaalla. Kummastakin palaute on ollut erinomainen. Lisäksi nuorisoseura hoiti Parkanon markkinoiden käytännön järjestelyt.

Ainon ryhmä osallistui ansiokkaasti valtakunnalliseen luokitustapahtumaan ja sijoittui tanhuajien valioluokkaan. Ryhmä jatkoi ulkomaanmatkojensa sarjaa käymällä tänä vuonna Latviassa. Matkan tuloksena on ensi vuonnakin tiedossa kutsu ulkomaille. Tätä kirjoitettaessa on edessä vielä Parkanon liikkeiden muotinäytöksen järjestelyt ja Ainon ryhmän 25-vuotisjuhlakonsertti.

Liekö sitten tapahtumia ollut liiankin kanssa, koska Kaustisen musiikkifestivaaleille heinäkuussa ei löytynyt lähtijöitä, vaikka nuorisoseura olisi maksanut bussimatkan ja telttayöpyminenkin olisi ollut ilmainen.

Uusi aluevaltaus nuorisoseurarintamalla tapahtui, kun Parkanossa aloitettiin nuorisoseuran puitteissa Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen valvonnassa avoimen korkeakoulun kokeilu. Voimme olla tyytyväisiä, että kokeilukohteeksi osui juuri Parkanon Nuorisoseura. Kysymyksessä on kokeilu, johon Vapaan Sivistystoiminnan Liiton (VSL) seitsemästä aluetoimistosta oli jostain syystä valittu Tampereen aluetoimisto (toi-

minta-alue Häme, Satakunta, Varsinais-Suomi), joka puolestaan valitsi kokeilualueeksi nimenomaan Satakunnan Nuorisoseurain Liiton alueen, jonka 55 nuorisoseurasta valinta osui Parkanoon, Poriin ja Kankaanpäähän. Uskallan olettaa, että Parkanon valituksi tulemiseen on osaltaan vaikuttanut jo vuosikymmeniä jatkunut aktiivinen nuorisoseuratoiminta Parkanossa. Tuloksena on, että Parkanossa voi nyt suorittaa aikuiskasvatuksen approbaturin. Tällä hetkellä emme tiedä, mitä mahdollisuuksia tulevaisuus voi tarjota, jos tämä kokeilu onnistuu.

Ongelmiakin toki on vuoden varrella ollut. Tanhujen ohjauksen samoin kuin säästämisenkin järjestämiseksi on tehty töitä olan takaa. Myös harjoittelupaikkojen järjestely on tuottanut melkoisia vaikeuksia. ”Oma” kerhohuone on ollut todella tarpeen.

On aika yllättävää, että lähes 120 tanhuharrastajan ja n. 20 teatteriharrastajan joukosta tänä syksynä yhteensä vain vajaat kolmekymmentä on saanut harrastukselleen harjoituspaikan kaupungin tiloista. Muut harrastavat nuorisoseuran velaksi hankkimassa kerhohuoneessa. Kiitos ymmärtäväisten kerhohuoneen muiden omistajien (Parkanon reservin upseerit ja Parkanon tekniset) nuorisoseura on saanut käyttää kerhohuonetta heidänkin vuoroillaan. Heilläkin toiminta laajentunee ”oman” kerhohuoneen myötä, joten nuorisoseuralaiset eivät pitkällä tähtäyksellä voi tämän mahdollisuuden varaan rakentaa. Tämän osoittaa en-

nen kaikkea, että tämälapsista harrastustiloista on Parkanossa pulaa. Täytyy toivoa, että kaupungin taholta ryhdyttäisiin aktiivisiin toimenpiteisiin ongelman poistamiseksi. Löytyisikö tiloja esim. uudesta nuorisotalosta?

Kysymyksessä on merkittävä osa Parkanon nuorisoa ja nimenomaan osa sitä nuorisoa, joka edustaa Parkanoa niin kotimaassa kuin ulkomailla. Vaikeuksista on kuitenkin tähän saakka selvitty ja tulevaisuuteen tulee katsoa luottavaisesti.

Säästysongelmaa ratkottaessa Ylä-Satakunnan musiikkikoulu on ollut avainasemassa. Musiikkikoulu on ottanut opetusohjelmaansa kansanmusiikin, kansanmusiikkiryhmän muodossa. Rinnakkaiselo musiikkikoulun kanssa takaa kansantanssille niin tärkeän elävän musiikin mukanaolon alati uusiutuvin voimin tulevaisuudessakin. Elävä musiikki on kansantanssissa lähes eilinehto. Toisaalta voidaan todeta, että säästäminen on musikantille erinomaista koulutusta. Näin molemmat osapuolet hyötyvät yhteistyöstä. Lisäksi kokemuksesta uskallan väittää, että molemmille osapuolille voi tulla myös riemullisia täyttymyksen hetkiä.

Haluan lämpimästi kiittää kaikkia teitä, jotka olette omalta osaltanne olleet edistämässä nuorisoseuran toimintaa. Antakoon teille hyvän mielen tietoisuus siitä, että se, joko on jo koitunut tai koituu ennemmin tai myöhemmin parkanolaisten nuorten hyväksi.

MATTI RINTAMÄKI

KUUSEN HAKU

*On paljon lunta pakkassää
tuoll kaksi hahmoa
kulkemassa kohti metsän laittoa.*

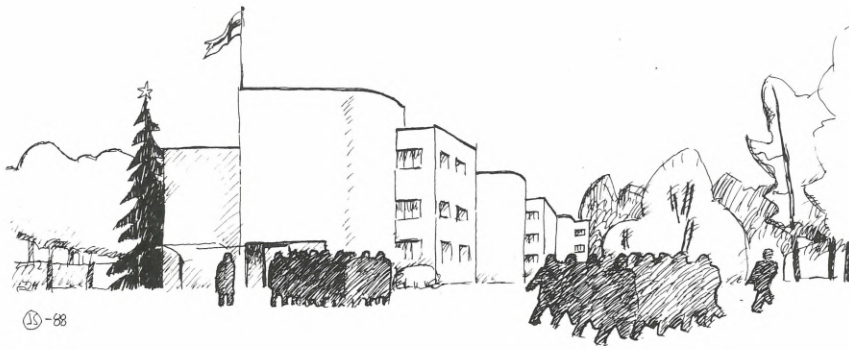
*On pieni poika punapipo isän
jäljessä. On jouluaatto
miehet ovat kuusimetsällä.*

*Poika katsoo, kysyy: Onko tuo
jo sopiva? Isä vastaa: liian
pieni, vailla oksia.*

*On liian paljon lunta tänä
talvena näin poika sanoo
täällä on niin vaikea kulkea.*

*No kuusi löytyy sopiva pellon
laidalta. Isä ottaa
tyvestä ja poika latvasta.*

*Näin kuusi kotiin saadaan
pian koristellaan se ja sitten
yhdes lauletaan me joulupukille....*

LEENA PERÄLÄ

JOULUAATTO VARUSKUNNASSA

Vasen — vasen — vasen...

Rytmiikkäästi narahtelee sotapojan askel pakkaslumessa. Yhtä rytmikkäästi jouluaaton iltapäivän hämärässä, kuin tavallisen palveluspäivän työtahdissa. Ruokalan edessä rivit oikaistaan, ja joukko siirtyy jouluasuiseen varuskuntaruokalaan.

Varusmiespalvelustaan suorittamassa olevat pojat eivät kaikki pääse joulunviettoon koteihinsa, vaan osa heistä viettää sen mieliinpainuvasti palveluspaikallaan.

Sotilasympäristö on tunnelmaltaan jouluihin. Aattopäivinä on kasarmi-alueelle tuotu useita joulukuusia, joihin on sytytetty kynttilät. Varuskunnan vesitorniin asetettu suuri joulutähti viestii joulua kauas lähiympäristöönkin. Kasarmin tuvat, käytävät, sairaala sekä eri työskentelytilat on koristeltu.

Onpa päävartiokin saanut oman joulukuusensa. Kotijoulun tuntua on tuonut iltapäivän joulusauna.

Palatkaamme kuitenkin takaisin ruokalaan, jonne jouluaterialle poikien lisäksi on kokoontunut varuskunnan päällikkö, sotilaspappi, sekä muuta henkilökuntaa perheenjäsenineen ja luonnollisesti myös varuskuntasoihtokunta.

Vieraiksi on kutsuttu sotiemme veteraaneja ja invalideja.

Valkoisin liinoin katetuille ruokapöydille ovat ruokalan tytöt asettelleet joulukukat ja kynttilät sekä punaisten lautasliinojen kera ruokailuvälineet.

Tunnelma tiivistyy yhteisesti laulettuihin tuttuihin joululauluihin sekä jouluvirteen. Sykähdyttävää on miesjoukon harras laulu!

Kuinkahan monet nuoret miehet kuu-

levat aattona joulu-evankeliumin? Varuskunnan jouluun sen lukeminen kuuluu erottamattomasti. Evankeliumin jälkeen varuskunnan pappi puhuu joulun merkityksestä. Varuskunnan päällikkö muistuttaa puheessaan siitä, miten tärkeää jokaisen läsnäolevan palveluksessaolo on maamme turvallisuudelle. Veteraanin puheenvuorossa vuorostaan ajatukset palaavat korsujouluun jolloin jouluaterian muodosti tikkuaskin kokoinen pala kinkkua ja kourallinen riisipuuroa. Suurena ilonaiheena toisilla oli paketti kotoa, jota kavereiden kanssa tsaillitiin. ”Katkeria emme ole, vaan ylpeitä siitä, että voimme luovuttaa teille vapaan ja itsenäisen isänmaan”, veteraanin-isä lopetti.

Monia äitejä varmasti kiinnostaa, mitä poika jouluaterialla armeijassa saa syödäkseen. Kurkistetaanpas vähän etukäteen juhlaruokakansiosta jouluaaton ateriasuunnittelua.

Aamiaisella on tarjolla jugurttia, aprikoosinektaria, joululimppua, kinkkuleikkeet, juustoa ja tomaattia. Kahvin kanssa tarjotaan kirsikkakakkua ja pikkuleipiä.

Päivällisenä, eli varsinaisena jouluateriana on ensin voileipäpöydän tapaan kalaleikkeet, kuten esimerkiksi sinappi- ja lasimestarin silli ja savustettu siika. Lihaleikkeistä mainittakoon kinkku- ja maksaleikkeet, salaateista rosolli ja italiansalaatti. Tarjolla on myös erilaisia juustoja. Lämpimänä ruokana luonnollisesti perunat ja kinkku lisäkeineen. Lanttu-, porkkana-, peruna- ja maksalaatikoista varmasti jokainen löytää mieleisensä. Lisänä on vielä erilaisia etikkejä ja tuoresalaatteja. Ruokajuomana maito

ja kotikalja. Jälkiruokana on hedelmiä. Riisipuuro sensijaan tarjotaan jouluaamuna.

Kyllä tästä ”menusta” pitäisi joka pojan masu täyttyä!

Runsaan ruokailun jälkeen pojat siirtyvät yksikköihinsä, joissa on illalla poikien itsensä järjestämää joulusta ohjelmaa. Tänne tulee mukaan myös henkilökuntaa perheenjäsenineen. Lasten ja joulupukin mukanaolo tekee aattoillan tunnelman välittömäksi ja kotoiseksi. Joulupukin taskut ovat ehtymättömät karamelleista, eikä ujouskaan enää paina puolin eikä toisin.

Ilta- ja yösyömistä on tupiin varattu runsaasti; kahvia, rusinapullia sekä suuria piparkakkuja, tuoremehua, hedelmiä sekä suolaista naposteltavaa.

Vähitellen viimeisetkin keskusradion välittämät joulusävelet häipyvät ja jouluaatto vaihtuu rauhalliseksi joulu-yöksi. Koti ja läheiset lienevät nuoren miehen ajatuksissa ja niiden merkitys tuntuu parhaiten juuri jouluna. Pientä ikävänhaikeutta varmaan tunnetaan ”kottirintamallaakin”.

Joulurauha kasarmioloissa tuntuu myös siten, että raikuvaa aamuherätystä ei ole, vaan pojat voivat rauhassa pukeutua jouluaamun aterialle. Joulukirkkoon halukkaille on varuskunnasta järjestetty kuljetus.

Joulunvietto varuskunnissa on harras ja mieleenpainuva. Monet henkilöt ovat sitä lämmöllä pojille valmistamassa. Yhä useammat varusmiehet haluavatkin kokea erilaisen ”armeijan joulun” ja olla siksi palvelusvuorossa. Lomille lähde-tään sitten uutena vuotena.

Nykyinen autoilija kiittää nopeasti kestopäälysteistä pikatietä Pirkka-Hämeen rintamailta Ikaalisten-Parkanon vesireittiä seuraten vaikka aina Suomenselälle asti. Sehän — vedenjakajaseutu erottaa vastamainitut Kokemäenjoenvesistön vedet Pohjanmaan jokialueesta.

Ohittaessaan metsien välillä peltoaukeita ja kyliä sekä kirkonseutujen uudenaikaisia asutustaajamia kulkija tuskin tulee ajatelleeksi, että vain muutamia vuosisatoja sitten mainitun vesireitin pohjoisseudut olivat vielä melkein asumaton korpea. Esiintyyhän niistä asiakirjoissa vielä 1600-luvulla nimitys "Silvae in Tavastica", Hämeen metsät tai "Tavasternas eremarker", hämäläisten erämaat, joita kauan pidettiin "Suomen" pohjoisrajana. Toisaalta niistä on käytetty nimitystä Pohjois-Satakunnan Lappi.

Kuvitellaanpa muistitietojen valossa erämetsää muutamia vuosikymmeniä sitten.

Jos matkaja pysähtyy ja kulkee tieltä sivuun, hän saa nähdä, että suurin osa seutua on tumman havumetsän peitossa. Monet jättiläispetäjät makaaivat siellä niissä asennoissa, mihin myrskytuulet ovat ne kerran kaataneet, ja monet uhmaavat edelleen aikaa järkkymättä paikoillaan. Näin on varsinkin niillä alueilla, jotka valtio on jättänyt rauhoitetuiksi luonnonpuistoiksi. Toisin paikoin taas on karuja kangasmaita, jotka kasvavat vain kannervaa tai tuskin mitään. Paikoin avautuu eteen silmäkantamattomiin soita ja rämeitä, kuten esim. Alkkian keitaila Parkanon ja Karvian rajamailla.

Siellä kuuluu kuikan ääni nevoille nimettömille. Naavakuuset nääntyä, nukkuu salon sammalpeiton alla. Hongat harmaat huminoivat virttä vuosisatain takaa.

Se, jota erämaan rauha miellyttää, voi noilla saloseuduilla löytää todellista viihtymystä. Kesäinen kulkija voi pikkujärvien rantamilla tavata mielui-

sia oleskelu- ja uintipaikkoja. Kenenkään häiritsemättä hän himmenevin kesäilloin voi suopursun, sammalen tai vastapuhjennun koivunlehvän tuoksun täyttäessä ilman ihailla metsälammen hiljaisuutta. Hän voi katsella, miten iltaruskoon punertuva taivas kuvastuu veden peilityneen pintaan. Herkin mielin voi siirtyä ajallisista ikuisiin.

Syvämietteisten uskomusten ja tarinan henki näyttääkin vanhastaan viihtyneen noiden salojen sydämissä. Se kansoitti ne sadunomaisin olennoin.

Niinpä ketterä, keltakiharainen metsänpiika nähtiin erämaan polkuja kulkemassa. Eikä kansanlapse kokonaan sammuttanut nuotiotultaan, että tuo hänen suosikkinsa sai sen ääressä lämmitellä. Kielevä liekki -kammoa herättävä paholaislintu — puolestaan puhalsi sammuksiin metsämiesten nuotiotulia ja matki heidän puheitaan. Yksinäisen metsälammen vesi voi joutua kuhuksiin haltioitten taistellessa, kun kodittomaksi jäänyt kuivaneen järven haltia pyrki toisen alueelle. Myrskytuulen huminassa öinen matkamies voi kuulla satojen tiukujen soivan hiidenväen vilistessä "häihinsä", tai harmaalla hevosellaan ajaessa sumuista järvenselkää niin, että sumu heidän edessään halkesi kahtia.

Voimalliset jättiläisetkään eivät pitkiin aikoihin kuolleet. Siirtyneinä korprien kätköihin ne elivät edelleen salaperäisissä kiviroykkiöissä, taistelivat keskenään tai uhkailivat ohikulkijoita kivenlohkareita heitellen. Miten olisi-kaan heidän vihansa leimahtanut, jos noihin metsien uumeniin olisi kajahtanut kirkonkellojen soitto. Sitä ne erikoisesti kammosivat, mikä seikka kuvannee uskontojen välistä taistelua noilla syrjäisillä seuduilla. Lehahtipa lymystä lentoon loitsutaitoisia lappalaisia, joita kansa piti jopa henkiolentoina, kuten tarinoistakin ilmenee.

Niin suloisena kuin matkaja koki-kin tuon erämaan leppoisan rauhan, utuisiin etäisyyksiin liioittelevan mielikuituksen lennon, niittyvillanäkymät ja silmäkantatoisten muurainnevojen kellertävän ihanuuden, hän koki

muutakin. Haikein mielin hän huomioi, miten äsken niin ihastuttavilta mailta kauneimpinakin kesäöinä monesti henki jäävä kylmyys. Hyytävä halla hiipi kauemmas uutispellollekin, jonka äärellä hurstitakkinen niittomies polvilleen kyyristyneenä anoi ylhäältä armoa. Edelleen hartain mielin ajellessaan matkamies näki korven kätköissä vain silloin tällöin talon, usein tuohi- ja malkakattoisen, harmaan asumuksen olkipeitteisine ulkosuojineen, joskus mustuneen sysiladon. Tervahauta tuoksui. Kytösavu himmensi ilmaa. Pirttirähjästä tai keitinkodasta sivutien veräjää avaamaan juosset repaleiset lapset kertoivat kaiken ohella ajoista, jotka rintamilla oli sivuutettu vuosikymmeniä, jopa satoja vuosiakin sitten.

Korpimaan tuntua matkaja kuvasi mm. näin:

"Haastaa ukot harmaapäiset muististansa muinaisesta: Kömpi karhut kankahilla, hukat huhtamailla hiipi. Lensi luhhu lappalainen lintukarjan kiiätteli pohjan pitkän perille tuulen teitä tuntureille. Syksy-yössä synkeässä myrskytuulen myllertäissä hiiet häihinsä samosi paholaiset pitoihinsa. Airuetkin eellä ajoi polun polvet tarkkasivat kussa nuotion näkivät pyhin sanoin pystytetyn senpä suistivat sivulle tuhkat korpeen kaapaisivat. Hevot hirnui — hallit haukkui viulut hiittenvirttä vinkui konsa korpeen kohahtivat yön synkän sylihin.

-- Huuhkain huhui harvakseen --

Muinainen erämetsä sai kerta toisensa jälkeen lohkaista osiaan kaukaa saapuneille tulokkaille ja tuntea uusien tuulien puhaltavan uumeniinsa asti.

KUHERRUSTA, RASTAAN LAULUA JA VALTOIMIA VESIÄ

parkanolaisen kevätyön kokemuksia

Tulin viime keväänä vapun aikaan Parkanoon hirviseurueen kokoukseen. Autoni takakompsussa oli telttä ja makuusäkki ja mielessäni jonkun aikaa kypsytelty päätös lähteä taas kokemaan aito metsäseudun kevätyö. Parkanosta Poriin muutettuani olen tuntenut etäännyvän aidosta luonnosta. Puiden ja metsien sijasta olen enemmänkin nähnyt niitä kuvaavia numeroita ja toisten niistä piirtämiä karttoja. Halusin taas palauttaa lähemmän tuttavuuden keväisen erämaan kanssa.

Kokouksemme päättyi auringon läheisessä lännenpuoleisten metsiköiden latvoja. Suuntasin autoni Lylyjärvelle päin, metsiin jotka ovat tulleet tutuiksi. Muistelin siellä eräitä järeämäntyisiä kumpareita, joilla hyvinkin saattaisi aamuyöstä kuulla vaikka metsolinnun soidinnaputuksen.

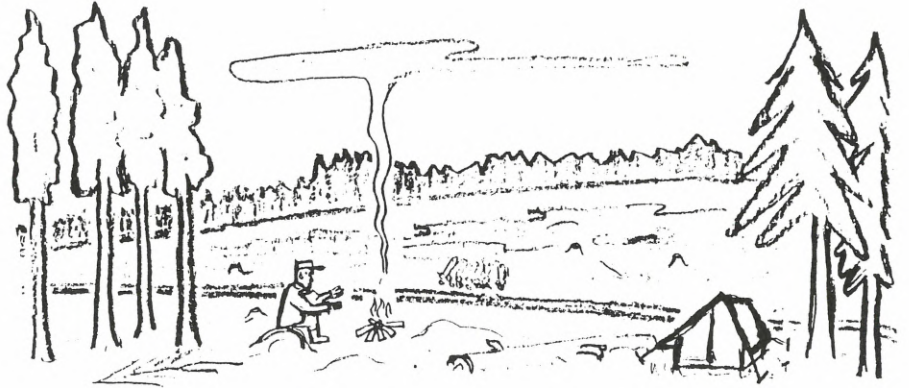
Lämmin päivä oli irroitellut sulamisvesiä niin, että lammet ja purot paisuivat yli äyräittensä. Tien vieressä olevalla pellolla ja sen vierikoivuissa liuskeli suuri parvi muuttomatalla olevia järripeippoja. Tunsin ne karkeasta lauluäänestään, joka kuului autoon asti, kun ajoin hiljakseen ikkuna avattuna.

Lähestyessäni tavoitteena olevia maisemia huomasin, että vahvaluminen talvi ei vielä ollutkaan niistä väistynyt niinkuin olin merenrannan keväässä kuvitellut. Vain etelärinteet ja aukeat olivat sulia, muualla, saappaan varren syvyydeltä sohjoista hankea. Metsäautoteille ei päässyt autolla ollenkaan. Sen esti joko lumi tai sulissa paikoissa pintalillinki, johon ajoneuvo kaivautui hetkessä.

Oli muutettava suunnitelmaa ja tyydyttävä paikkaan, minne voi pitkään rämpimättä päästä. Turvauduin erämaalueen halki menevään runkotiehen, joka koko talven liikennöitynä oli sula. Siitä erkaneva pieni haarakekin oli lumeton. Siinä sain autoni sivuun, leirini pystytettyä ja maapuusta tervasta nuotioon.

Tulen jo loimutessa ja tervaksen tuoksun leijuessa tunsin tunnelman rauhoittuvan — voisikin kevätyön näytös jo alkaa. Hain mukaani termospullon täynnä lämmintä teetä ja istuin mättäälle korva herkkänä tapahtumia seuraamaan.

Siinä oli maisemani: vieressä vankka männikkö, tien toisella puolella lumeton hakkuuaukea ja sen takana tummaa kuusikkoa. Satakunta metriä tietä oikealle oli notko ja siellä alitti tien tulviva kevätpuro, osittain metsäänkin vetensä levittäneenä. Puron kohahtelu ja pulput-

telu oli vaimeana taustaaääninä tynesä illassa. Tänne asti ei enää kuulunut valtatie ja junien kumu, kuin joskus etäisenä kohinana. Täällä voi kuunnella hiljaisuutta ja siitä nousevia luonnon ääniä.

Yö oli saamassa otteen. Luoteinen taivaanranta hehkui keltaisena ja oranssina, taivaalta kuului yksi vaalea tähti ja palanen pilvää. Vaikka päivä oli ollut aurinkoinen ja lämmin, alkoi maasta ja sulamattomasta lumesta hohkaa kostean raakaa kylmyyttä. Sarkapuku ja takanani loimotteleva nuotio torjuivat sitä kuitenkin sopivasti.

Hakkuuaukean ylle lähelle maanpintaa kerääntyi sumua. Nuotion savu taas nousi kuin katoksi aukean päälle. Savun sinertävämpi väri erottui hyvin sumun vaaleammasta harmaasta. Kaukaa sumun takaa kuului silloin tällöin katkonainen teeren kuherrus, viereisessä männikössä puheli yksinäinen laulurastas. Niidenkin äänet harvenivat ja tulivat unisemmiksi. Puut ympärillä näyttivät yhä mustemmilta ja yksinäinen tähti taivaalla voimistui kirkkaammaksi. Oli alkamassa keväisen metsän sydänyö.

Lähdin hiljalleen kävelemään tielle. Huomasin sydänyössäkin olevan elämää. Etäällä lähellä kuulorajaa, haukahteli kettu. Kuului myös hu-huu, hu-huu, huuhkajan ääni. Purolle päästesä suhahti pääni yli sorsapari, joka tien aukossa valokajoa seuraten oli myöhäisellä iltalennollaan. Palatessani alkoi hakkuuaukon sumusta kuulua voimakas tikuttava linnun ääni. Varmuudella tuntematta arvelin sitä vikloksi.

Riisuin vain saappaat ja konttasin matalaan telttääni makuusäkin suojiin.

Heräsin viluun ja jalassa tuntuvaan kipeään suonenvetoon. Ulos päästyäni huomasin telttäkankaan olevan kohmeessa ja lumi karskahti jäisenä jalan

alla. Talven valta oli yösydämenä saanut uudelleen yliotteen, oli aamupakkanen.

Kello oli puoli kolme. Aamu oli sarastamassa. Jo teltassa unen horteen läpi olin tajunnut linnun laulun ympärilläni voimistuneen. Luonto tuntui tervehtivän tulossa olevaa päivää orkesterinsa täysiäänivaroja käyttäen. Kaikkiolla soi ja kuhersi äänen kantautuessa kauas raikkaassa aamuilmassa.

Viereinen männikkö tuntui kuhisevan rastaista, äänessä olivat sekä laulu- että punakylkirastaat. Teerien pulputus ja suihkaukset soivat yhtämittaisina eri suunnilta. Sitten kuului hakkuuaukean takaa rauhalliseen harvaan tahtiin: kot, kot, kot... ja hetken kuluttua sivummalta toinen kot, kot, kot... Tunsin heti koppeloiden äänen ja tiesin mitä niiden paikalla olo merkitsi, hakkuuaukean takana järeäpuisella kummulla olivat käynnissä metsojen häämenot. Vaikka herkistin korviani, en kuullut kukkometsojen näppäilyääntä, etäisyyttä oli liikaa. Toisaalta lähemmäksikään en pääsisi näin karskeisella aamukellillä. Oli tyydyttävä seuraamaan täältä tien tasolta niin paljon kuin voi.

Pian oli aivan valoisaa ja aurinko nousi. Kuuraiset maisemat näyttivät hivelevän kauniilta kirkkaassa aamuvalossa. Yön sumukin vetäytyi, ilma lämpeä, lintujen laulu lientyi, äskeinen kiihkeä tunnelma rauhoittui ja päivä erämaassa alkoi.

Tunsin kokeneeni päättyneenä yönä hienon ja vahvan elämyksen. Olin palannut maailmaan, jonka olemassaoloa tuskin enää muistin. Olin kuin siirtolainen, joka vuosia muualla asuneena taas palaa kotimaahansa. Muistui myös mieleeni säe kouluaikana muinoin oppimastani laulusta: ”Kevätlintujen laulussa helää koko elämän ihanuus, on sille ken varjossa elää joka suvi ihme uus!”

MATTI RINTAMÄKI

ENTISAJAN JOULU

Joulupuuta katselen mä
toivon Sulle hyvää vaan.
Joulupuu se joulun tuopi
surun murheet unohtuu.

Jouluaikaan pimeään luo
kynttilät nuo valoaan,
Jouluaika saapuu meille
tuoden toivon tullessaan.

Entisajan jouluhetket tulee
usein mielehen
Entisajan jouluretket rauhassa
me vietettiin.

Entisajan joulupukki puiset
lelut tuoda sai
Molla-Maijat, puiset hevot mieleen
lasten oli kai.

Pienen tuvan lattialla oljet
silloin nähdä sain
Isän kanssa talista me
kynttilöitä tehtiin vain.

Joulukirkkoon hepo juoksi
hanget valkeana niin
Vällyn alle pakkasherra
saapunut ei vieraisiin.

Pienen tuvan katos pyöri
himmelit nää olkiset
Pienen pojan mieleen jäivät
niistä muistot suloiset.

Joulurauhaa toivon silti
kaikelle mä perheellein
Vaikka puista hepoa en
valmistaa voi lapsillein.....

MARTTA SEVIO

LAULUN TAIKA

Kiuru virtensä viritti:

Palas päivä pohjolahan:
Kirsikiteet kimmeltävät,
hanget hohtavat sulivat.
Kirposivat järven kahleet,
sinilaineet laplattivat.

Kukahti kevätkäkönen:

Luonnon valtimo vavahti:
Heräs vuokko vuoteeltansa
sirkut silmänsä siristi.
Koivu korven notkelmassa
hiirenkorvansa kohotti
luonnon kuiskeet kuullessansa,
maa kun maljansa ylensi,
taarivettään tarjoeli.

Käki kukkui kultiansa,
hopeitansa helskytteli:

Neito virran vieremällä
aatoksissansa aneli:
Kuku, kultainen käkönen!
Kuku kielin kuullakseni
konsa saapuu suuret sulhot,
sanovat sulalla suulla
asioita ainoisia.

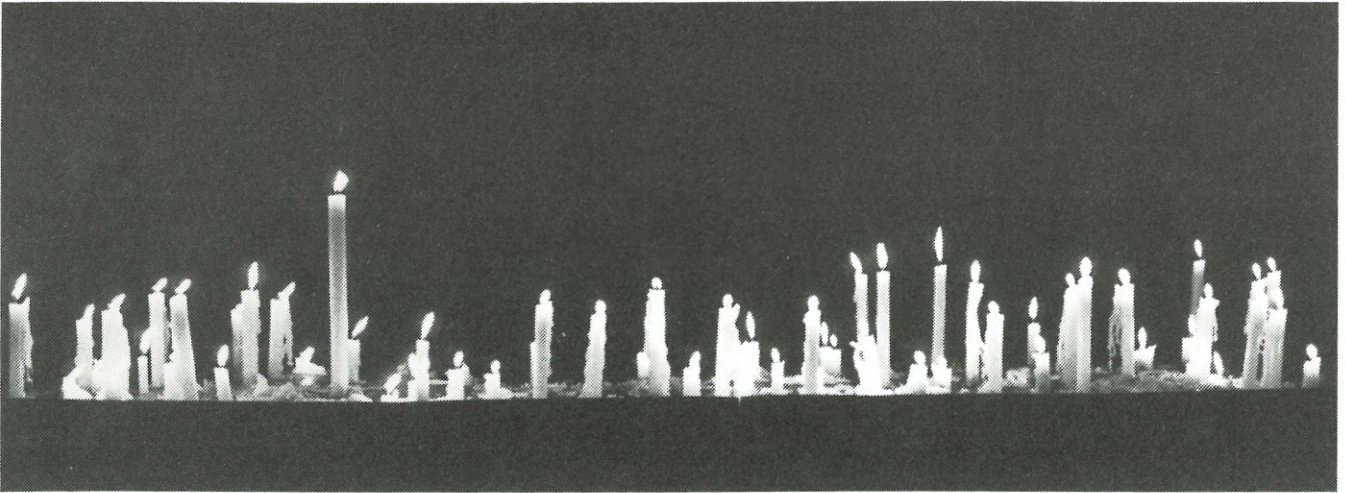
Kajahteli Ahdin kannel:

Kummun korkean kuvahan
venhe valkoviirein viilsi.
Haamuhaahti hämynherkkä
vanavettä viillätteli.
Venhe viilsi verkallensa
ohi vaarain varjokkaiden,
unten uljas punapursi
satamahan suoritteli
hiekkahan heljähän helähti.

Unissa vain sulho saapui —

Lauloi yössä laulurastas:

Soita somer, laula laine!
Laulakaatte luodut kaikki
elonhuoliin huojennusta
lohtua inehmon maille,
hopeoiksi hongan latvat
kultakuuhuet kujille
päivänkehrä korkealle!

REIJO OJENNUS

JOULUTUNNELMA

*Mikä joulutunnelma?
Joulukirkko, kinkku, joulukuusi.
Tuikkivia valoja, paljon lunta.
Aivan kuin postikortissa.*

*Lapsemme tähtikirkkaana yönä
nenä ikkunassa,
etsimässä Betlehemin tähteä.*

*Joulun taivaalla on paljon kirkkaita tähtiä.
Betlehemin tähti näkyi kuitenkin
vain yhden ainoan kerran,
loisti aikansa ja sammui pois.*

*Kiireinen kulkija
talvipakkasessa,
hänetkin joulun sanoma pysäyttää.*

*Joka ainoa vuosi joulu tulee samanlaisena.
Tuoksuvina jouluruokina,
joulurauhan julistuksena.
Lämpiminä ajatuksina kanssaihmissä kohtaan.*

*Mitä joulun tunnelmasta on jäljellä
pyhien mentyä,
arjen tullessa.*

*Väsynyt, vähän äitelä tunne.
Ruoan maku suussa,
laihutuskuuri tiedossa.
Rahakukkaro yllättävän tyhjänä.*

ANNA-LIISA PERIAHO

JOULUA ODOTELLESSA

*On jouluun vielä hetki aikaa
ilmassa on joulun taikaa.
Kaikkialla joululaulut soivat
ja kauppojen tavaravalikoimat
ovat mahtavat, kertakaikkiaan
ne lasten silmät saa loistamaan.*

*Jouluna muistetaan ystäviä
lähetetään kortteja kirjeitä.*

*Myös joulupukki kirjeitä saa
on monta lahjan odottajaa.*

*Koko perhe joulua valmistaa
siitä hyvän joulumielen saa.
Mut' keskellä kiireen muistetaan
Hyvän Joulun sanomaa.
On meille syntynyt vapahtaja
Jeesus, Kristus, auttaja, pelastaja.*

REINO LEHTISALO

JOULU TAVARATALOSSA

*Tontut hyppivät tavaratalon
kaikissa kaiuttimissa,
myyjättäret punaisissa
lakeissa kuin tonttuja
keräämässä vaatimatonta
palkkaansa;
varakas täysinäinen ostoskärry
monien kohtaloita ohjaavissa
käsissään hermostumassa
outoa tilannetta;
niin paljon tavallisia ihmisiä
edellä käskemään tottunutta mieltä.*

*Tontut hyppivät tavaratalon
kaikissa kaiuttimissa kunnes*

*siivoojien harmaa armeija
puhdistaa tavallisten ihmisten
jäljet kuin niitä ei olisi
koskaan ollutkaan;
siinä samalla pyyhkäistään
varakkaan itsetietoiset askeleet.*

*Joku yksinäinen kiertää kehää
jo suljetun tavaratalon pihalla,
sille eivät tontut tänäkään
jouluna mitään laulaneet.*

*Kuljen kaiken näkemäni ohi,
tontut ovat laulaneet jo
kuuroille korville.*

EINI HIETIKKO

LAULU PARKANOLLE

*Oot Parkano vihreitten metsien
rauhaisa paikka maan,
sinijärvies laineet
luo kesäisin kimallustaan.*

*En mä karuuttas vaihtaisi
lehmusten lehtoon,
vaan kulkuni ohjaan
metsän tuoksuvaan kehtoon.*

*Metsälammen tyyneen pintaan
puut jylhänä kuvastuu,
on hetki kuin unelma kaunis
arjen huoletkin pois unhoittuu.*

*Kunpa maisema vertaansa vailla
voisi edelleen kukoistaa,
asukkailleen suojaosan paikan
kotiseutu vois lahjoittaa.*

”KUISKAA HILJAA AROTUULI, HYMYY ROZSI PUNAHUULI...”

Rannaton pusta, huumaava viini, mustalaismusiikki, punahuuliset tytöt, Tonava ja tulipunaiset ruusut... Tätä on Ukari meille suomalaisille. Vanhojen suomalaisten iskelmien unkarilaisromantiikka on pitkälle luonut käsityksemme sukukansastamme ja sen maasta. Nykypäivän Unkari, moderni teollisuusvaltio, sosialistisen leirin kokeilija ja talousuudistuksen luoja, on kuitenkin paljon muutakin kuin paprikaa, viiniä ja tulipunaisia ruusuja. Parasta Unkarissa on tunnelma, se on kokemus ja elämys!

Vuosi sitten minulla oli tilaisuus tutustua sisältäpäin sukukansamme elämänmenoon, kun toimin lukuvuoden

1986—1987 suomen kielen lehtorina Debrecenin yliopistossa. Debrecenin kaupunki sijaitsee juuri Unkarin kuuluisalla pustalla, lähellä Romanian ja Neuvostoliiton rajaa. Kaupunki on maan toiseksi suurin, ja asukasluku on 240.000.

Suomalaisesta Itä-Unkarin lakeus on yksitoikkoinen: laajan rannattoman aron halkaisee ainoastaan Tisza, unkarilaisten kansallisjoki. Tosin pusta on nykyään — osaksi keinokastelun ansiosta — vallattu viljelysmaaksi. Niinpä Unkarin pusta kasvaakin nyt vehnää, ohraa, maissia, jopa riisiä tuotanto-osuuskuntien ja valtiontilojen peltoina.

Suomea opettamassa

Olin siis suomen kielen lehtori. Joku voi ihmetellä, miksi kummassa joku ulkomaalainen haluaa opiskella suo-

mea. Meidän alemmuudentuntoisten suomalaisten olisi kuitenkin syytä muistaa, että suomen kieltä ja Suomen kulttuuria opetetaan eri puolilla maailmaa yli 60 yliopistossa. Opetusministeriön alainen ulkomaanlehtori- ja kielikursiasian neuvottelukunta on jo vuosikymmenten ajan yhteistyössä eri maiden yliopistojen kanssa välittänyt vierailuvia suomen kielen lehtoreita ja apulaisprofessoreja Eurooppaan ja sen ulkopuolellekin. Samoin vastavuoroisesti eri kielten ja kulttuurien opettajia saapuu Suomeen. Tämän saman vaihdon kautta minulla oli mahdollisuus työskennellä Unkarissa vuoden ajan.

Unkarissa suomea voi opiskella kolmessa eri yliopistossa, eli Debrecenin lisäksi Szegedissä ja pääkaupungissa Budapestissä. Debrecenissä ja Szege-
dissä suomen kieli on suomalais-ugrilainen kielentutkimus -nimisen oppiaineen apukieli. Budapestissa suomi sen sijaan on itsenäinen oppiaine, ja sen

Budapestin Pestin kaupunginosaa.

voi valita ns. toiseksi pääaineeksi filosofian kandidaatin tutkintoon. Oppilaita minulla ei ollut monia. Laatu korvasi kuitenkin määrän monin verroin. Siinä missä me suomalaiset ujostelemme puhua vieraita kieliä väärin sanomisen pelossa, löytyy unkarilaisilta rohkeutta meidänkin edestämme. Väliä rohkaina unkarilaisopiskelijat oppivat kieltämme hämmästyttävän nopeasti ja vaivattoman tuntuisesti. Tosin sellaiset pikkuseikat kuin tuntien alkamisajat ja kotitehtävät eivät aina tulleet kovin tarkasti noteeratuiksi, mutta into korvasi aina pikku huolimattomuuden.

Kala — hal, veri — vér

Itse en osannut paljon uncaria maahan mennessäni. Kielisukulaisuutemme unkarilaisten kanssa ei kovin paljon auta kielen oppimisen alkuvaiheessa. Mikään aiemmin opittu kieli, joka meille suomalaisille usein on ruotsi, saksa tai englanti, ei tunnu auttavan tippaakaan. Unkarin kielessä täytyy opetella täysin toisenlainen logiikka ajatella asioita. Alun sinnittely palkkiutuu kuitenkin myöhemmin. Kun osaa uncaria jo jonkin verran, rupeaa suomi yhtäkkiä auttamaan ja tuntuu, että kielen omaksuminen on jopa helppoa. Prosessi on siis täysin päinvastainen kuin esimerkiksi englantia opetellessa, jolloin helppojen alkeiden jälkeen vaikeudet ilmenevät vasta myöhemmin.

Kielestään ja kulttuuristaan unkarilainen on tavattoman ylpeä. Hän on kuin ranskalainen, hänen kieltään ei saa puhua väärin. Kenestä tahansa unkarilaisesta tulee paikalla kielenopettaja, jos erehtyy sanomaan jotain väärin. Ei pidä myös hämmästyä, vaikka itse puhuisi uncaria mielestään jo kohtalaisesti, mutta esimerkiksi ravintolassa tarjoilija ilmoittaa kohteliaasti mutta ylpeästi, ettei unkarin kieli tunne moista sanaa!

Rakkaita sukulaisia

Kansanluonne on asia, josta monen mielestä ei kannata edes puhua, jokaisessa kansassa kun on varmasti kaiken-tyyppisiä ihmisiä. Mutta kun suomalainen joutuu unkarilaisten keskelle, ei voi olla huomaamatta eroa ihmisten tavoissa, asenteissa, mentaliteetissa, kaikessa mahdollisessa käyttäytymisessä. Selittyvätkö erot sitten erilaisesta yhteiskuntajärjestelmästä, erilaisesta kulttuuritaustasta, historiallis-yhteiskunnallisesta tilanteesta — tai yksinkertaisesti kansanluonteesta? Enpä tiedä, mutta ero sinänsä on kokemus.

Moni suomalaismies on varmasti hä-

keltynyt pahemman kerran, kun unkarilainen isäntä on hyvästiksi suudellut häntä lämpimästi kummallekin poskelle. Kyseessä on kuitenkin vain Unkarissa erittäin tavallinen tervehdys ja hyvästijätö hyvien tuttavien ja perheen kesken. Ja kaikki suutelevat toisiaan, miehet miehiä, naiset naisia ja sekaisin. Edelleen monen suomalaisjurrikan mielenrauha lienee järkkynyt, kun sydämelliset ja sukulaisrakkaat pikkuserkut ovat jatkuvasti taputtelemassa olalle ja koskettelemassa — meikäläisiä, joille toisen ihmisen koskettaminen on lähes tabu!

Kielisukulaisuus suomalaisten kanssa on Unkarissa hyvin tunnettu asia. Useammankin kerran sattui, että tuiki tuntemattomat ihmiset kohtelivat meitä kuin sukulaisiaan kuultuaan meidän olevan suomalaisia. Kukkakaupassa kerran kauppias ojensi ruusun vaimolleni, ja vain siitä hyvästä, että hän sattui olemaan suomalainen. Unkarilainen onkin ylitsevuotavan vieraanvarainen. Kun pikkuserkut tulevat kylään, on pöytä täynnä herkkuja ja viini virtaa. Sellaista välittömyyttä ja vilpitöntä elämäniloa kuin Unkarissa en ollut koskaan aikaisemmin kokenut.

Unkari on vanha viinimaa

Alkoholiongelmaisuuteen taipuvaiselle Unkari ei ole oikea paikka. Viina on siellä halpaa, ja sitä on saatavissa jokaisesta elintarvikekaupasta. Kun mennään kylään unkarilaiseen perheeseen, tarjotaan aina aluksi tervetuliaisryppy, joka usein on pälinkaa, joka suurin piirtein vastaa meidän Kosken-

korvaamme. Kun unkarilainen kutsuu vieraita, hän yleensä kutsuu syömään — ja ruokajuomana on tietysti viini. Vieraan lasi ei pääse koskaan tyhjenemään eikä paljon vajumaankaan, siitä pitää isäntä huolen. Pälille tietysti juodaan kahvia ja konjakkia. On siinä suomalaisen sietokyky kovilla. Tarjoilusta kieltäytyminen olisi nimittäin verinen loukkaus.

Kiukkuiset myyjät

Totuuden nimessä on kerrottava sukulaiskansan temperamentin toinenkin puoli. Palvelu julkisissa paikoissa kuten pankeissa, posteissa, kauppoissa ja rautatieasemilla on pöyristyttävän tyyliä. Voi olla, että poloinen ulkomaalainen ei saa asiaansa lainkaan toimitettua. Jos etelämaalainen mentaliteetti joskus ilmeneekin lämpimänä sydämellisyytenä ja ystävällisyytenä, se kylä tarpeen vaatiessa räiskyy tulta ja tulikiveä. Ei pidäkään loukkaantua, jos turistina Unkarissa liikkeussaan tulee haukutuksi esimerkiksi jossain kaupassa. Kohtelu on nimittäin sama kaikille.

* * * * *

Kaiken kaikkiaan Unkari oli häkellyttävä kokemus — sekä myönteisessä että kielteisessä mielessä. Palasin kotiin monta kokemusta rikkaampana ja ehkä jotain maailmasta oppineena. Kumasti tuntuu siltä, että vanhojen humppien sanoissa on sittenkin jotain totta. ”Illalla kun mieli jälleen siivet saa, se kuljettaa mun aikain taa, taas maahan missä aava pusta aukeaa...”

Kävelykadun ruuhkaa Budapestissä.

AILI SIROLA

KUN AUTO LAKKOILI

Näytelmä

Henkilöt: Äiti, isä ja mummo sekä lapset, Eila, Antti, Pauli ja Pekka. Näytelmässä tarvitaan joulukuusi, matkalaukku ja paketteja. Aluksi näyttämöllä vain Eila.

Äiti: (tulee avaimia helistellen). Kaapit ja komerot lukittuina, mutta lähtiesämme otetaan ulko-oven avain tasukuun. Minä vien tämän laukun autoon. Tuo sinä, Eila, nuo paketit. Minnekä Antti, Pauli ja Pekka ovat menneet?

Eila: Menivät vajasta hakemaan sukiaan.

Isä: (tulee kiivaana). Voi krisu-krimppu, kun auto lakkoilee; ei mene edes eikä taakse. Missä pojat ovat?

Eila: (avaa oven ja huutaa). Pojat heti paikalla tänne! (Pojat tulevat ja pikku Pekka raahaa sukiaan tupaan.)

Antti: Mikä hätä nyt on, kun meitäkin tarvitaan?

Pauli: Paikalla ollaan. Tultiinhan me.

Pekka: (kompuroi kynnyksellä). Juu-u-juu tul-tiin, juu-u-uu (itkee).

Isä: Ei kuusivuotias mies saa enää porata!

Pekka: En minä poraa. Saappaat vain vikisevät.

Isä: Pojat, tulkaa näyttämään autolle, että sen on lopetettava paikoillaan kurnuttaminen!

Antti: Kyllä me sille lähtöpotku annetaan. (Lähtevät.) (Äiti ja Eila käärivät huopapeitettä pakettiksi.)

Äiti: Oli vähältä unohtua mummolle lahjaksi ostamani peite.

Eila: Mummo-kulta tarvitsisi parhaat lahjat. Käyn katsomassa joko päästään lähtemään mummon luo.

Isä: (tulee nyrkkejä huiutoen ja heristellen ja tuoleja potkien. Pelästyneet lapset tulevat perässä jättäen oven auki.)

Isä: Kaatopaikalle koko roska! Katto ja kyljet säpäleiksi! Ei vanha enää mihinkään kelpaa. Kyljet säpäleiksi heti!

Mummo: (tulee arkaillen matkalaukuineen). Uhkaako poikani säpälöidä äiti-vanhan kyljet? Poika-parka, riehut kai raivotautisena?

Isä: Anteeksi, äiti-kulta! En huomannut tuloasi. Minä ärhentelin lakkoilevan autoni takia. Olipa onni, kun äiti jaksoi tulla jouluksi meille. (Kaikki tervehtivät mummoa syleillen. Riisuvat hänen päällystakkinsa nauiaan ja pikku-Pekka hakee tuolin ja on kaatumaisillaan lattialla koliseviin suksiinsa.)

Pekka: Oli mukavaa, kun mummo tuli tänne, mutta meiltä jää nyt mummolan kylän hiihtokilpailut.

Antti: Älä tuollaista hölise, ettei mummo loukkaannu. Annatthan te, mummo, meidän tulla teille hiihtoloman aikaan?

Mummo: Minä tykkäisin, kun kävisitte usein. Eilen, siis aaton-aattona, vartosin teitä, kun olette aina silloin tulleet ja kun ette tulleet, lähdin katsomaan, oletteko sairaina. Pojat, menkääs hakemaan linja-autoasemalta kuusi, jota en jaksanut kantaa tänne!

Pauli: Kiitos, mummo. Kyllä me äkkiä se tuodaan.

Antti: Viedään nuo Pekan sukset ulos.

Pekka: Voi tappura, kun jäävät ne hiihtokilpailut!

Antti: Antakaa, mummo-hyvä, anteeksi Pekan valitukset!

Pekka: (halaa mummoa). Kiltti mum-

mo, antakaa anteeksi!

Mummo: Kyllä sinä saat anteeksi. Minä ymmärrän sinua. (Pojat lähtevät. Isä ottaa sanomalehden lukeakseen sitä.)

Äiti: Hyvä mies, pane se lehti pois! Tule keittiöön auttamaan minua! Eila jääköön mummon seuraksi! (Isä ja äiti menevät.)

Eila: Kuulkaas, mummo, minä luulen tietäväni syyn auton lakkoiluun. Autotallin lattia on kulunut kuoppaiseksi ja kuluneita ovat auton renkaatkin, jotka eivät voi nousta lattian kuopista. Isä ei voi nyt ostaa uusia renkaita, eikä sementtiä autotallin lattian tasoitukseen, kun hänellä on työpaikastaan pakkoloma. Kai se rahalompakkoa voi ohentaa, mutta ei puhuta näistä toisille, ettei joulurauha häiriinny.

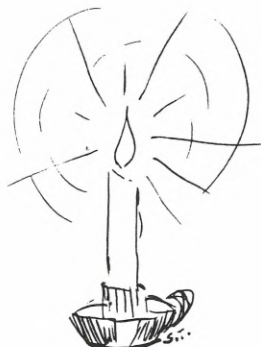
Mummo: Hyvä, kun kerroit minulle. Voin auttaa isääsi. (Ulkoa kuuluu poikien laulu: 'Joulupuu on rakennettu...')

Pauli: (tulee toisten kanssa kuusta kantaa). Linja-autoasemalta ei ole kymmentä jänishyppyä pitempi matka.

Mummo: Vieläkö jänikset hyppivät täällä katuja mittailemassa? (Pojat pu-distavat kieltävästi päätään.)

Isä: (tulee). Kiitoksia, äiti-mummo komeasta kuusesta!

Äiti: (tuvan ovella). Olkaa hyvät ja tulkaa aterialle. Isä oli mestari ruokapöydän kattamisessa. Ruokailun jälkeen koristellaan joulukuusi. Monen vuoden päästä vietetään joulua omassa tuvassa, jonne nyt voi joulupukkikin poiketa. Tulkaa nyt aterialle! (Kaikki lähtevät ja mennessään laulavat: 'No onkos tullut kesä...')

SE VERIMAKKARA...

Joulukseen jokainen säästää... Niinhän se oli varsinkin ennen vanhaan, omavaraistalouden aikaan. Joulua ajatellen jo syksystä saakka varattiin särpimen puolta. Eivät ne kaikilla olleet ylellisiä jouluruuat. Mutta kun koko syksy oli eletty äärimmäisen niukasti, tuntui joulun runsas ruoka suurenmoisen juhlaalta.

Syysteurastuksen antina saatiin lihan lisäksi verimakkaraa sekä verileipääkin. Liha oli vaivatonta suolata saaviin, mutta verimakkarin valmistus oli monipuolinen ja työteliäs homma. Mutta taitavia ja ahkeria naisihmisiä oli aina kylässä ja heidän kättensä tuloksena oli hyvää makkaraa joulupöydässä.

Ensin oli suolet pestävä puhtaiksi ja se oli jo suuri urakka. Siinä tarvittiin käsien lisäksi jalkojakin, aivan kirjaimellisesti. Saaviin pantiin suolien lomaan silppuja ja melkein kiehuvan kuumaa vettä. Sinne piti jonkun nopsajalkaisen työntö mennä polkemaan niitä. Varmasti siinä oli kuumat oltavat, mutta suolet tulivat puhtaiksi. Tietysti monen

huuhtelun myötä.

Monenlaisia valmistuksia siinä oli tehtävä ennenkö makkarin tekijät voivat istua työhönsä. Makkarasarvia oli isompia ja pienempiä kuten suoletkin. Käsikivillä jauhettuja karkeitä ruisjauhoja, makkaruksia oli aikaisemmin sekoitettu vereen turpoamaan. Se oli syö-mää, ja sitä ammatti-ihmiset valuttivat näppärin sormin sarvea myöten suoleen. Kun sopivan mittainen suoli täyttyi, terävällä makkaratikulla pistettiin suolen

pää tukkoon. Ohut langan pätkä vielä ympäri. Varmasti piti. Kaikki kävi nopeasti kuin silmäkääntötömpö.

Teräviä makkaratikkuja oli veistetty valmiiksi riittävästi. Miehet tekivät puutyöt kyllä mielellänsä.

Uunin lämmityksen hoiti emäntä itse. Kuuman uunin arinalle taiteltiin ruukiin olkia sopiva kerros. Ja sen päälle makkarat paistumaan. Ennen sitä ne oli pisteltävä tikulla, että ilma tuli pois suolesta etteivät makkarat olisi halkeilleet.

Verileivän valmistus ei sitten ollutkaan erikoista. Vaikka oikein maukasta sekin oli. Ruisjauhoista ja vedellä laimennetusta verestä leivottiin ohuita leipiä. Koska sitä ei hapatettu, se piti olla ohutta. Kaikki säilyi hyvin ruislaarissa jouluun asti.

Keitettiin sitä monenlaista syltystä ja alatoopia myös silloin kun mahdollisuus oli. Ei mitään sopinut heittää hukkaan. Kun pimeä ja kitsas syksy päästiin jouluun, alkoi kaikki näyttää valoisalta. Päivät pitenevät ihan vauhdilla ja kevät kangasteli mielissä...

Tyytyväisiä ihmisiä eli silloinkin, vaikka kaikki oli sellaista vähäistä. Liikaa ei ollut kenelläkään mitään. Kiitollisuudella otettiin vastaan kaikki minkä luonto antoi.

MERVI ÄIKÄS

PARKANOJA TAAS MAAILMANKARTALLE

Suomen Nuorisliiton kautta sai Nuorisoseuran Valioryhmä kutsun Latviaan Riikaan Baltica-festivaaleille 12.—18. 7. 1988. Juhlat kuuluvat kansainvälisen kansantanssiorganisaation CIOFF:n festivaaliketjuun, mikä takaa aina laadun niin organisaation kuin ryhmien tasonkin suhteen.

Tämä oli ensimmäinen avoin festivaalikutsu Neuvostoliittoon. Tähän saakka siellä on vierailut ainoastaan puoluepoliittisista syistä kutsuttuja ryhmiä Suomesta, joten tuntui aika moisoelta kunnialta ottaa se vastaan. Muut ulkomaiset ryhmät saapuivat Saksan Liittotasavallasta, Norjasta, USA:sta, Bulgariasta, Espanjasta ja Puolasta sekä tietysti ryhmiä naapurimaista Liettuasta, Virossa ja Valko-Venäjältä. Festivaaleille osallistui myös musiikkiryhmät Ruotsista ja USA:sta. He olivat Latvian emigranttien jälkeläisiä, jotka olivat vaalineet vanhempiensa laulu- ja musiikkiperinnettä.

Matkustimme Latviaan poliittisesti mielenkiintoiseen aikaan. Latvia oli juuri 2 viikkoa aikaisemmin saanut käyttöönsä kansallisen lippunsa melkein 50 vuoden jälkeen. Tunnelma oli

hyvin avoin ja optimistinen ja ihmiset aivan pursuivat isänmaallisuutta. Ja kyllä sitä lippua liehutettiin, yhdessä muiden Baltian maiden lippujen kanssa. Jopa 17-vuotiaat nuoret jakoivat joka päivä puhua lipustaan ja siitä muutoksesta, jota he hyvin opti-

mistisin mielin odottivat.

Miljoonakaupunki Riika on Latvian pääkaupunki. Sen kauniin Vanhankaupungin torilla on suuri Tuomiokirkko, jossa on maailman kuuluisimpiin luet-tavat urut. Siellä ei tosin ehditty käydä sillä ohjelmaa oli järjestetty aamusta

Tanssin riemua Latvian kesäyössä.

Parkanon Nuorisoseuran tanhuajat, Riika 1988.

aamuun. Juuri kun oli saatu kansallispuvut päältä ja päästy vaakasuoraan asentoon niin jo soitti herätyskello aamupihville. Ruokalistaan nimittäin kuului pihvi päivässä — joskus se tarjottiin aamiaiseksi paistinperunoiden kera, joskus lounaaksi. Kello 12:n lounaan jälkeen seuraavan kerran syötiinkin vasta sitten kun työt oli tehty eli esityksen jälkeen puoliltaöin.

Esitykset onnistuivat hyvin ja kyllä Suomi jaksoi edustaa vielä yöjuhlissakin, jotka usein jatkuivat aamuun asti. Parhaat yöjuhlat oli järjestetty juhannusjuhlien tapaan pellolle. Heinä oli päivällä niitetty, kokko sen keskelle, kaljatynnyri ja ruokaa notkuvat pöydät pellon reunaan. Herkuttelun päälle pantiin tanssiksi kokon ympärille ja siinä olikin menoa ja lentoa. Kyllä Latvian poika tietää miten tyttöä viedään. Pellolla oli monta piiriä, joissa eri ryhmät opettivat omia leikkejään ja tanssejaan, piiriä vaihdettiin aina sen mukaan mistä raikuvn nauru kuului.

Kaikkien iloisten yllätysten joukossa jäi myös hyvin mieliimme Latvian liiviläisten lämmin vastaanotto. He olivat järjestäneet meille hääperinneesityksen ulkoilmamuseolla. Ja kun näytel-

mä päättyi, meidät häävieraat johdettiin luontevasti runsaaseen pitopöytänsä hääväen kanssa. He olivat nähneet valtavasti vaivaa vuoksemme ja tehneet kaikki tarjottavat itse.

Latvialaiset ovat todella tunteellisia, lämpimiä, avoimia ihmisiä ja yleisönä aivan loistavia. Esityksissä saimme valtavat määrät kukkia ja kulkueissa ihmiset liikuttuivat kyyneliin asti. He ovat hyvin musikaalista väkeä, laulupeirinne on kunniaassa. Usein esiinnyimmekin laululavoilla, joiden katsomoihin mahtuu tuhatmäärin ihmisiä. Esiintymismatkamme ulottuivat 100 km:n säteellä Riikasta. Päätösjuhlassa oli 15—20.000 ihmistä ahtautunut 10.000 hengen katsomoon. Myös Latvian ja Viron TV:n välityksellä tavoitimme miljoonia katsojia.

Latvialaiset ovat lisäksi kielellisesti lahjakkaita. Oppaamme Aija lasketti sujuvasti suomea puolen vuoden opiskelun jälkeen ja voin kertoa, että päätteet olivat paikallaan.

Riikan matka poiki ryhmällemme kaksi kutsua lisää: huhtikuussa -89 Tallinnaan ja toukokuussa -89 Nashville Tennesseeen. Matka oli kaikilta osiltaan menestys eikä pääjuhlan rajuilma-

kaan saanut meitä ajattelemaan toisin. Kaikilla ryhmillä piti olla viiden minuutin ohjelma, mutta kuten tavallista, juhla venyi ja venyi. Mustat pilvet alkoivat uhkaavasti kerääntyä Ogren laululavan ylle. Olimme toiseksi viimeisenä ja kun olimme päässeet Ätta man engeliä muutaman tahdin, kuului katsomosta valtava kohahdus ja samassa näimme kuinka sade tuli kuin harmaana seinämänä meitä kohti. Muutamassa sekunnissa olimme kastuneet märiksi alusvaatteita myöten. Toivoimme vain, ettei orkesterimme lopeta soittoa eikä Juha & kumppanit pettäneet meitä tälläkään kertaa. Kun ihmiset juoksivat luoksemme lavalle kesken esityksen tuomaan kukkia ja halaamaan, he liukastuivat valtaviin vesilätäköihin mahlalleen.

Yleisö taputti raivokkaasti rytmiiä ja kun Kökarin viimeiset kolme polkua lennättivät suihkuna vettä ympärillemme, tunnelma oli mahtava. Lava oli yltäkökkiä täynnä ihmisiä, jotka puristivat meidät keskelleen. Kukkia, lahjoja, kukkaseppeleitä — ihana Latvia, ihanat latvialaiset, olette ikuisesti jääneet sydämiimme.

HELINÄ MYLLYNIEMI

POHJOIS-PARKANON

NUORISOSEURA TÄYTTI

80 VUOTTA

Kansallisen herätyksen seurauksena syntyi Etelä-Pohjanmaalle Nuorisoseuraliike, sen syntysanat lausuttiin Kauhavalla 1881. 1880-luvulla syntyi vain muutamia harvoja nuorisoseuroja, jotka olivat haparoivia ja tehtävistään epätietoisia. Aate oli uusi, aika ja kehitys yhdistystoiminnalle epäsuotuisa.

1890-luvulla alkoi nuorisoseuraliikkeen tärkein kasvukausi. Satoja uusia Nuorisoseuroja syntyi ja useimmat maakunnalliset keskusseurat perustettiin. Koko nuorisoseuratyön keskuselimeksi perustettiin Suomen Nuorison Liitto Tampereen kokouksessa 1897.

Pohjois-Parkanon Nuorisoseura juontaa alkunsa niiltä ajoilta, jolloin Kihniön kunta kuului Parkanoon. Kihniöllä käsitettiin koko pohjoisinta osaa

Parkanon pitäjstä. Koko tämä laaja alue oli kuin erillinen osa muusta Parkanon asutuksesta, sen eroitti asumaton n. 10 km pituinen Lehtikangas, joten etäisimpiin asumuksiin on yli 40 kilometrin matka Parkanosta.

Tästä luonnollisesti onkin johtunut, että elämä, pyrkimykset ja tavat olivat kulkeneet erillään muusta Parkanosta. Lienee vaikuttanut osaltaan myös se, että asukkaat olivat siirtyneet tänne Savosta mm. Rautalammilta ja Etelä-Pohjanmaalta, kun sensijaan muun osan Parkanoa olivat asuttaneet hämäläiset.

Elämä ja tavat olivat alkeelliset, kansan varallisuus heikkoa ja sivistystaso alhainen. Vasta v. 1890, jolloin tälle alueelle perustettiin ensimmäinen kansakoulu Kihniönkylään, alettiin kiinnittää

myöskin huomiota vapaaseen kansanvalistustoimintaan.

Niinpä koulun ensimmäisen opettajan Juho Torvelaisen ja Pohjanmaalta paikakunnalle muuttaneen seppä Iisakki Jaskarin aloitteesta perustettiin paikakunnalle Nuorisoseura v. 1894. Tälle seuralle annettiin nimeksi Kihniön Nuorisoseura Parkanossa.

Seura toimi innokkaasti ensimmäisen kymmenen vuotta pääasiallisesti Kihniönkylässä, mutta ulottui sen toiminta myös Linnan- ja Kuivasjärven kyliin saakka. Toiminnan Kihniönkylässä lamaannuttua ja toimihenkilöiden tultua valituiksi Kuivasjärven kylästä, vuosikokouksessaan Kihniön kansakoululla 1908 siirtyi toiminnan keskuspaikaksi Kuivasjärven kylä. Ennen oman talon hankkimista Nuorisoseura kokoontui taloissa. Kuukausikokous aloitettiin aina yhteislaululla, työjärjestykseen kuului: puhe, runo, kertomus, esitettiin keskustelukysymys ajankohtaisesta ja kiinnostavasta aiheesta. Ohjelman suorittajat määrättiin edellisessä kokouksessa.

KIHNION & KUIVASKYLÄN
NUORISOSEURAN

jäseneksi on otettu

Arvo Kuvasto

Parkano, *touko* kuun *18 p. 19 11.*

St. Vataja
Esimies.

J. V. Wirtanen
Kirjuri.

Esim. jouluk. 29 päivä 1912 Kuivasjärven Joukasella, pöytäkirjan 6 § ker-
too: Viljo Kuivanen esitti keskusteluky-
symyksen ”Hyvät tavat seurustelumme
alalla” tultiin siihen tulokseen, että puh-
das ja viaton seurustelu ei ole mikään
pahe nuorison keskuudessa.

Huhtikuun 27 p:nä 1913 Viidassa,
päätettiin pitää Vappujuhlat Kuivasen ja
Saarelan välillä maantien varrella oleval-
la kalliolla.

Parkanon Päivölässä pidettiin ilmat
27 joulukuuta 1913. Ohjelma oli seura-
va: puhe Paavo Nykänen, näytelmäkap-
pale Suutarin mökillä, kuvaelma, josta
tulee huolehtimaan Vihtor Raunio, Vil-
jam Kuivasen tulee antaa tieto hänelle,
Pila Paavo Nykänen, runon lausuu
Lempi Löklunt, soittajan hommaa Iisak
Ahola. Iltamalun hakee metsänvarti-
ja Paavo Nykänen. Viljam Kuivanen an-
taa tiedon iltamista Karvian Nuorisoseu-
ralle, että tietävät järjestää Päivölässä pi-
dettävän iltamansa eri päivään ja saa
lausua heidät tervetulleeksi vieraisille.

”Oma talo olis hyvä olemas”

Jo 1.4.1914 kokouksessa Yli-Vatajalla
käsiteltiin kauaskantoisia asioita. 3 §
”Päätettiin hankkia hyvää kirjallisuut-
ta edistämään metsän kasvatusta, hoi-
toa ja hakkuuta. Oltiin yhteisesti sitä
mieltä, että tulee kääntyä asiantuntevien
henkilöiden puoleen metsän myynnissä
ja sen uudestaan kasvattamisessa. 4 §
laulettiin laulu: Olet maamme armahin
Suomenmaa.

5 § Atte Vataja otti kysymyksen oman
talon hankkimisesta Nuorisoseuralle.
Asiasta keskusteltuaan oltiin yhteisesti
sitä mieltä, että se olis hyvä olemas, niin
päätökseksi tuli, että oma talo hanki-
taan niin pian kuin mahdollista. 6 § Tu-
li kysymys talon paikasta ja keskustelun
kautta hyväksyttiin paikka, missä Mus-
talaisten telta oli, Kuivasen kujan pääs-
sä. 7 § Tuli kysymys, että mistä saatais
varoja talon rakentamiseksi ja parhaaksi
keinoksi katsottiin ensin aluksi hirsien
ja rahan kerjääminen. 8 § Talon tilan os-
tamaan tai vuokraamaan valittiin: Atte
Vataja, Iisakki Ponsiluoma ja Niilo Kui-
vanen. Kerjääjiksi lupasivat: Atte Vata-
ja, Iisakki Ponsiluoma, Niilo Kuivanen,
Iisakki Ahola, Paavo Nykänen, Viljo
Linna, Eevaltti Koskimaa ja Viljo Mart-
tila.”

Seuraavan kokouksen kolmas pykälä
kertoo taas talosuunnitelmasta Kumpi
olisi edullisempi, laittaa aivan uudesta,
tai ostaa Ylimetsälältä Erkala. Yhteisesti
tultiin siihen tulokseen, että edullisem-
pi on laittaa uudesta, koska Erkalakaan
ei kelpaisi ilman uudestaan laittamatta.
Niin päätettiin rakentaa uudesta.

Melkoisia mutkia oli matkassa uuden
talon suunnittelussa, koska marraskuun
28 päivä 1915 päätettiin Erkala vuokra-
ta vuodeksi kerrallaan.

Vuonna 1917 Erkala kuitenkin ostet-
tiin Juho Yli-Mettälältä 4000,- markan
hinnalla. Talo oli vuokramaalla, kunnes
se lunastettiin itsenäiseksi 27.03.1922
400,- markan hinnasta.

Kun Kihniö oli muodostunut omaksi
kunnaksi ja Kihniölle perustettu kaksi-
kin uutta Nuorisoseuraa, kävi välttämät-
tömäksi uusia seuran vanhat, maaher-
ran v. 1894 vahvistamat säännöt ja ke-
siä seuralle uusi nimi.

Pohjois-Parkanon Nuorisoseuran yli-
määräisessä vuosikokouksessa 26 joulu-
kuuta 1919 Erkalassa, päätettiin hyväk-
syä Suomen Nuorison Liiton mallisään-
nöt sellaisenaan Nuorisoseuran sään-
nöiksi. Puheenjohtajaksi valittiin edel-
leen maanviljelijä I.A. Ahola, sihteeriksi
Arvid Laine, johtokunnan jäseniksi: Arvo
Hulkkonen, Hilda Viitanieniemi, Toivo
Lähde, Alekski Kuivasto, Atte Vataja, Ii-
sak Ponsiluoma, Aino Mansikkaviita,
Arvo Kuivasto. Entisen Kihniön Nuori-
seuran varat ja velat päätettiin yksi-
mielisesti luovuttaa Pohjois-Parkanon
Nuorisoseuralle, jonka kotipaikka on
Parkanon Kuivasjärvi, virallinen vahvis-
tus saatiin 5.12.1920.

Seuran toiminta oli 20-luvulla varsin
vilkasta, pidettiin iltamia, urheilukilpai-
luja, arpajaisia, ompeluseuroja ja talon
korjaustyötä on riittänyt koko sen his-
torian ajan. 1920—23 Erkalaa laajennet-
tiin, työt suoritti urakalla rak.mest. S.
Ahde. Urakkasopimus oli 33.000,-
markkaa. Työn tultua päätökseen talo
vihittiin tarkoitukseensa marraskuussa
1923. Oman talon hankkiminen oli ol-
lut vaikeasti toteutettavissa, sillä raha-
varoja ei ollut ja lainojen saanti tuotti
suuria vaikeuksia.” Syyskuun 27 p:nä
1927 kokouksessa päätettiin korjauttaa
ravintolahuoneen, keittiön ja eteisen lat-
tiat ja rakentaa ulkokuoneriviin muka-
vuuslaitteet.”

Laulu- soitto- ja urheilujuhlat

Helmikuun 16 päivän kokouksessa v.
1930 nimitettiin toimikunta järjestä-
mään Laulu-soitto- ja urheilujuhlat
Pohjois-Parkanossa 21.06.1930.

26.06.—30. kirjoitti Satakunnan Kan-
sa juhlista seuraavasti. ”Jo aamuvarhai-
silta alkaen hulmusivat juhla- ja urheilukentällä,
nuorisoseuran talolla, urheilukentällä ja
muissa juhlapaikoissa kymmenet siniris-
tiliput, Nuorisoseuran talo ja juhla- ja urheilukent-
tä oli köynnöksin koristettu. Kello puo-
li 8 aloitti Merikarvian soittokunta päi-
vän ohjelman, soittaen Nuorisoseuran
talon verannalla muutamia kappaleita.
Samaan aikaan alkoi ihmisiä saapua
juhlille. Tuli harmaahapsisia korvenraa-
tajia, verkkaisesti käyden keppi kädes-
sä. Tuli valkolakkisia neitoseja ja miehiä,
sekä muuta kansaa.”

Juhla- ja urheilukenttä oli Nuorisoseuran talon

vieressä, urheilukenttä Kuivasjärven ran-
nassa. Iltamia Nuorisoseuran talolla ja
Kuivasen talossa. Pääravintola oli Kui-
vasjärven koululla.

Juhlapuhujana oli Kankaanpään kan-
sanopiston johtaja, maisteri Kaarlo Asp.
Oli melkoinen kyläseuran voimannäyte
järjestää kaksipäiväiset Laulu-soitto- ja
urheilujuhlat kilpailuineen.

30-luvulla toiminta laajeni, perustet-
tiin Pohjois-Parkanon Nuorisoseuran
alainen Voimistelu- ja Urheiluseura. Jo-
ka toimii nykyään Pohjois-Parkanon
Urheiluseuran nimellä varsin ansiok-
kaasti. Urheilijoita löytyi paikkakunnal-
ta moniin lajeihin ja he edustivat seu-
raa toiminta-alueen ulkopuolellakin var-
sin hyvällä menestyksellä. Voimistelu-
joukkue kokoontui opettaja Reino
Heikkisen johdolla, myöhemmin ohjaa-
jana toimi Einari Luisenniemi.

Myös ompeluseura kokoontui kaksi
kertaa kuukaudessa. Singerin järjestä-
mä koruompelukurssi oli helatorstain ja
helluntain välisinä päivinä 1931.

Seuran toiminta oli varsin monimuo-
toista. Pohjois-Satakunnan kansan-
opiston kanssa oli Nuorisoseura yhteis-
työssä. Lokakuun 21 päivänä 1936 pide-
tyn kuukausikokouksen 3 § kuuluu seu-
raavasti. ”Luettiin Pohjois-Satakunnan
Kansanopistolta tullut kirje, jossa tar-
jottiin kahta apuraha Nuorisoseuran
jäsenille mainitussa opistossa opiskelua
varten” 4 § Nuorisoseura päätti antaa
opistoon meneville jäsenilleen avustus-
ta, päättäen avustuksen suuruuden myö-
hemmin.

Pöytäkirjamerkinnoissa on katkos so-
tavuosien ajalta, toiminta ei kuitenkaan
ollut lamassa, koska Keskuseuran tie-
dotteessa sanotaan: ”Paikallisseuroista
monet väsähtivät sotavuosien ajaksi,
mutta oli eräitä sitkeitä seuroja, jossa
toimintaa jatkettiin entiseen tapaan,
vaikkakin heikommin voimin. Sellaisia
seuroja olivat mm. Karvia, Siikainen,
Kihniö ja Pohjois-Parkano.

Sodan jälkeen alkoi toiminta taas vi-
ritä, tuli kuorotoiminta mukaan, jota
johti opettaja Torsti Viljanen. Hänen sä-
veltämänsä ja sanoittamaansa Kuivas-
järven marssia tänäkin päivänä laulam-
me. Kuorolla oli lukuisia esiintymisiä
mm. Nuorisoseurojen suvipäivillä 1947
Helsingissä.

Kiven näytelmä ”Lea” onnistui

50-luvulla toiminta jatkui monin
muodoin. Opintokerhoa ohjasi opetta-
ja Aila Rintämäki. Käsityökerho ko-
koontui ompeluiltoihin talvikauden, ke-
vällä järjestettiin myyjäiset.

Kylään saatiin etevä näytelmäohjaa-
ja opettaja Pentti Aarni, joka teatteri-
ohjaajan poikana ohjasi Kiven näytel-

män "Lea".

Puvut lainattiin Tampereen Teatterista. Se maksoi vaivan, näytelmällä saatiin Pohjois-Satakunnan laulujuhlilla näytelmäkilpailuissa ensimmäinen palkinto v. 1952.

Seuran viisikymmenvuotisjuhlat pidettiin 1958. Juhlapuhujina oli täällä syntynyt ja Nuorisoseuravirikkeensä saanut pankinjohtaja Arvo Kuivasto.

Seuran talouteen piti myös kiinnittää huomiota, vanha talo alkoi rapistua, talon sähköistys tuli ajankohtaiseksi, eikä seuralla ollut varoja, täytyi tehdä velkaa. Sen maksamisessa oli niin suuria vaikeuksia, että velkaa ei ole sen jälkeen tehty, vaan taloa on korjattu aina sitä mukaa kun varoja on ollut.

60-luvulla seuran toiminta oli vähäistä, siihen ehkä vaikutti television tulo ja suuret tanssipaidat, jotka veivät osansa iltojen harrastuksista.

70-luvun alussa alkoivat uudet tuulet puhallella. Tuli uusia vetäjiä, jotka panivat toimeen bingo-peli-illat, sillä saatiin seuran talous tasapainoon. Taloa jälleen kunnostettiin ja vanha talkoohenki tuli mukaan.

Vuonna 1978 rakennettiin uusi ulkorakennus ja pidettiin seuran 70-vuotisjuhlat, juhlapuhujana oli silloinkin Nuorisoseuraisä Arvo Kuivasto.

Erkalaa remontoitu

Vuosikymmenen vaihteessa seuran toiminta oli vilkasta, näyteltiin, tanhuttiin ja varhaisnuorisokin oli innolla mukana vuosikymmenen puoliväliin saakka. Tällä hetkellä toiminta on ollut vähäisempää, koska varhaisnuoria on kylässä kovin vähän ja varttuneemmat lähtevät aina opintielle ja työelämään, koska kotiseutu ei tarjoa tänä päivänä siihen mahdollisuuksia monellekaan.

Seuran toiminta ei silti ole lamassa, talkootyötä tehdään vuosittain, taloa on kunnostettu Opetusministeriön korjausavustuksen turvin. Korjausavustusta myönnetään tarvikkeiden ostoon, työ tehdään talkootyönä.

Kangaspuut helskyvät peräkamarissa talvikauden, jossa Kansalaisopiston ohjaaja pistäytyy kerran viikossa tuoden uutta lointa ja opastaen töiden edistymisessä.

Omia kutsuiltamia on järjestetty ja taloa vuokrataan melko paljon eri tilaisuuksiin. Kun halutaan kodikkuutta ja läheistä tunnelmaa, sitä löytyy vain täältä Pohjois-Parkanon Nuorisoseuran rakkaasta kodista Erkalasta.

Seuran toimihenkilöt 80-vuoden ajalta:

Esimiehet: J.A. Vataja 1908—18, I.A. Ahola 19—30, Sanna Vilhula 31—33, Arvid Vilhula 34—44, Valto Kuivainen 45, Einari Mantila 46, Yrjö Silomäki 47, Elias Mäkinen 48, Reino Mantila 49, Aila Rintamäki 50, Reino Talasniemi 51—55, Onni Liesilä 55—59, Elo Myllyniemi 60—61, Jouko Yliruusi 62, Kalervo Syrjänen 63—65, Usko Silomäki 66, Onni Liesilä 67, Markku Kuivainen 68, Tapani Lähde 69, Onni Liesilä 70—76, Elo Myllyniemi 77—82, Saini Lehtinen 83—86, Aimo Mantila 87—88.

Rahastonhoitajat: Paavo Nykänen 1908—15, Helmi Majainmäki 16, I.A. Ahola 17—18, Toivo Lähde 19—20, Iisak Ponsiluoma 21—35, Paavo Hauturi 36—45, Helvi Mattila 46—50, Esko Hakola 51—71, Helvi Mattila 72—79, Helinä Myllyniemi 80—.

Sihteerit: Aino Kuivainen 1910, I.V. Viitaniemi 11—12, Hilja Alamettälä 16—18, Arvid Laine 19—20, Hilda Viitaniemi 21, V. Viitaniemi 22, Toivo Lähde 23, Hilda Viitaniemi 24, Olga Kujala 25—26, Anni Lähde 27—28, Hilma Kuivasto 29—31, Maiju Kuivainen 32—36, Helvi Liesilä 37, Valto Kuivainen 38, Helvi Liesilä 39—45, Martta Häkkinen 46, Kerttu Silomäki 47—49, Raija Lehtokorpi 50, Inkeri Silomäki 51—55, Tuomas Mansikkaviita 56—59, Onni Liesilä 60—64, Margit Kuivainen 65—67, Salme Kuivasto 68—71, Kalevi Tyrkkö 72—76, Helinä Myllyniemi 77—80, Eila Yliruusi 81—87, Margit Koivisto 88—.

Pohjois-Parkanon Nuorisoseuran jäsentenväliset hiihtokilpailut 1915.

Aili Siwula

Erään sankariäidin tarina

Lapsuuskotini naapurissa asui Santra-mummo. Oli kulkeutunut Kuivasjärven Hakolasta emännäksi Hietikon metsänvartijan torppaan Vatajan kylälle. Sen ajan tavan mukaan lapsia syntyi 8:n. Yksi kuitenkin äidin suureksi suruksi kuoli 10-vuotiaana.

Loput lapsiparvesta kasvoi aikuisiksi. Aviopuolison jo kuoltua joutui Santra yksin huolehtimaan isosta perheestään.

Tuli sitten talvisodan ankeat päivät, ensimmäisen suruviestin rintamalta sai Santra-mummo maaliskuussa 1940, jolloin Arvo-poika ilmoitettiin kaatuneeksi. Pojista toinen Joonas, isänsä kaima,

kaatui syyskuussa 1941. Rajavartiossa palvelleen Arvidin kuolon viesti vain lisäsi Santra-mummon kyyneleitä. Eivätkä suruviestit vielä tähänkään loppuneet. Rintamalla oli vielä kolme Santra-mummon poikaa. Sota jatkui ja aikaa kului puolitoista vuotta kun tuli viesti mummon nuorimman pojan, vuonna 1919 syntyneen Vilho-pojan kaatumisesta. Muistan aina että tie Hietikkoon meni kotimme riihen päärytite. Olimme siskoni kanssa siellä jotain tekemässä, ja kuuntelimme järkyttyneinä kun alkoi jo etäällä kuulua itkua, Santra-mummo siellä tuli läheisestä kaupasta, mihin oli juuri saanut puhelimitse tiedon nuorim-

man pojan kaatumisesta.

Seisoimme siskon kanssa riihen luona ja kuuntelimme, kun Santra mummo esiliinaan välillä silmiään pyyhkien häipyi Kutuvuoren taakse, mistä ei itku enää kuulunut. Vain suuri sanaton suru valtasi mieleemme ja mieleen nousi silloin paljon käytetty runon värsy kuvaamaan tilanteita: ”Itsemme vuoksi me taistohon nousset emme, Isänmaan tähden katso, me kamppailemme.”

Muutamia vuosia tämän jälkeen sammui myös Santra-mummon työn ja surun täyteinen elämä, todellisen sankari-äidin elämä.

LAURI SANDHOLM

Parkanon kunnanisät rintamalla

Selaillessani eräänä päivänä sota-aikana rintamalla muistoksi tallettamiani erilaisia asiakirjoja niiden joukosta osui silmiini sen aikaisen rykmenttimme JR 57:n Tiikeri -niminen tiedotuslehti, numero 16/10.11.1943. Kaksisivuisen lehden takasivulla komeili uutinen: ”Parkanon kunnan edustajia odotetaan tällä viikolla tänne. Vieraina kuuluvat tulevan maanviljelijät I.A. Vataja, P. Laatu ja J.S. Käenmäki sekä nahkuri H. Valin.”

Muistui mieleeni, että olin lukenut uutisen ensi kerran jo lehden ilmestymispäivänä 10.11.1943 eli yli 44 vuotta sitten. Komppaniamme 6/JR 57 oli tuolloin Karjalan kannaksella Rajaharju -nimisessä tukikohdassa rintamavastuussa. En kiinnittänyt silloin uutiseen suurempaa huomiota, kun en tuntenut ketään vierailijoista eikä ollut tiedossa missä tukikohdassa tai korsussa he tulisivat vierailemaan.

Kävi kuitenkin niin, että vieraat saapuivat heti seuraavana päivänä eli 11.11.1943 ja nimenomaan meidän miehittämäämme Rajaharjuun. Olin tuolloin puolenpäivän tienoilla korsumme

edustalla pesemässä ruokailun jäljiltä pakkiani edellispäivänä sataneella puhtaalla lumella. Havaitsin tällöin taakse johtavalla huoltotiellä noin 80 metrin päässä ryhmän täysin mustiin pukeutuneita siviilimiehiä lähestyvän kävelen asemiamme.

Arvasin, että siinä saapuvat Parkanon kunnanisät tervehtimään poiki-aan. Päättelin, että meille he eivät tule, koska emme olleet saaneet minkäänlaista ”varoitusta” vierailusta. Jäin kuitenkin ulos seuraamaan, mikä kor-su tulee saamaan vieraita.

Pian selvisi, että kahden upseerin johtama ”sivilipartio” oli matkalla tukikohdan oikeassa kärjessä sijaitsevalle kk-miesten korsulle. Polku sinne johti aivan meidän korsumme taitse. Kun ryhmä meidän korsun ohitettuaan oli edennyt noin 30 metriä, kuului kk-miesten korsun luota jyrisevä komento: ”Vieraat huomio, tänne ei saa tulla mustissa vaatteissa ilman lumipukua.” Ryhmä pysähtyi kuin iskun saaneena. Se teki rauhallisesti täyskäännöksen ja lähti hitaasti kuin hiipien paluumatkalle samaa tietä ja polkua kuin oli tul-

lutkin.

Tuon järeän komennon antaja oli ilmeisesti kk-ryhmän johtaja, — joku vanhempi aliupseeri, — jonka nimeä en enää muista. Hänelle oli todennäköisesti ilmoitettu siviilivieraiden tulosta ja hän odotteli heitä ulkosalla korsunsa luona. Havaittuaan vieraiden tulon ja heidän mustat vaatteensa, kii-ruhti hän komennollaan pysäyttämään heidät mahdollisimman kauas, sillä juuri tuo tukikohdan harvamännikköinen kärki kk-pesäkkeineen oli ollut vihollisen erityisenä silmätikkuna, aina silloin tällöin se oli ampunut sinne sarjan kolmituumaisella.

Tietooni ei tullut, olisiko parkanolaiset vierailijat käyneet tuolla matkallaan jossain muussakin tukikohdassa kuin Rajaharjussa.

Parkanon kunnan arkistosta ei löytynyt tuosta vierailumatkasta muuta merkintää kuin se, että kunta oli saanut vuoden 1943 heinäkuussa puolustusvoimilta kutsun lähettää edustajia vierailulle rintamalle JR 57-lohkolle.

AILI SIVULA

Lotan päiväkirjasta

vaatteet päällemme, keräsimme tärkeimmät tavarat kasseihin, vielä tuntolevy käsivarteen ja jäimme odottamaan.

Aamulla tulin komentoportaaseen töihin kello 7. Sinne saapui myös tiedustelu-upseeri luutn. Lindström. Häneltä kuulin pitkän selostuksen yön tapahtumista. Aamukahvin aikana oli ruokasalissa vilkasta ”juttua”. Koko komentoporras oli kuin uusi ihminen, jonka vaaran läheisyys on herättänyt näkemään jotain uutta ja arvokasta!

Tiedot haavoittuneista ja kaatuneista olivat saapuneet. Menin päivystysupseerin huoneeseen, nähdessäni siellä omaisille kirjoitetut kaatumistiedot, ajoin nopeasti asiani ja palasin pois salatakseni esiin pyrkivät kyyneleet. Voi miten monta suruviestiä vielä pitää Suomen kotien saada ja miten kauan tätä jatkuu. Onko meistä hengissä hetken kuluttua enää ketään?

Miten monen sankarin veri vielä saakaan vuotaa Karjalan hangille ennen kuin sota on loppu. ”Kansojen Herra armahda meitä...”

Huhu ”Lafkamme” sijoituspaikan muutosta kiertää yhä voimakkaampana keskuudessamme. Yhdysupseereita tulee ja menee. Odotamme mitä tuleman pitää.

Jouduin taas toteamaan, miten merkittävää on tämä maailman meno. Aika ei pysähdy kulussaan enempi iloitsemaan iloitsevien kuin itkemään itkeväinkään kanssa. Aika rientää ja me ajan mukana tahtoimmepa tai emme. Tuskin olimme saaneet edellisen ”kahakan” vainajat lähetettyä kotimaan multiin peiteltäviksi, kun valistusupseeri ilmoitti illalla tulevan filmikiertueen meitä ”viihdyttämään” ettemme vain ehtisi liiaksi syventyä elämän kaatoavaisuutta muistelemaan. Ja yleisö riensi joukolla katsomaan miehistöruokasaliin, kuinka ”Morsian yllättää”.

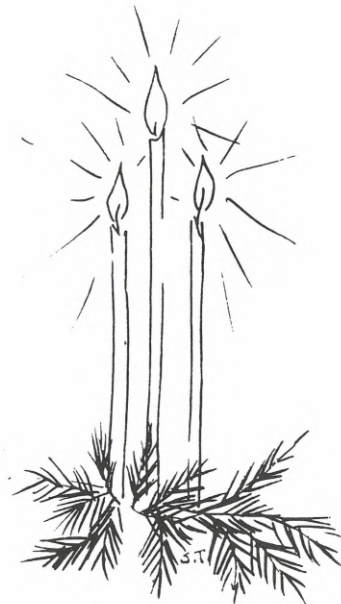
... kello 13 valmistui lumipukuinen kk-joukkue komppaniastamme matkalle ajamaan takaa Jandana-järvellä nähtyä vihollispartiota. Katselin etenevien miesten jälkeen mielen hieman haikeana hyräillen ... ”jos jään kentälle toverit sulle, viime tervehdykseni tuo”. He hiihtivät reippaasti lahden yli häipyen vastarannan pensaikkoon.

Aamuyöllä kello 4 kiireinen koputus ovella ja tieto vihollisen tulosta Reskan suunnasta. Pukeutukaa kaiken varalta, voimme joutua lähtemään milloin vain. Kavahdimme salamana Lotta-siskoni kanssa pystyyn, vetäen nopeasti

AILI SIROLA

TOIVOMME ILOISTA JOULUA

Me lähetämme ja saamme
joulutervehdyksinä
hauskan, iloisen ja hyvän joulun
toivotuksia.
Mahtuvatko tuollaiset joulut meihin,
joilla sydämessä asuvat arkihuolet
ja ajan paineet
ja kenties epäilykset joulumme sähkökynttilöistä,
ettei niillä ole tehoa kohottaa mieltämme
joulutunnelmaan.
Niiden valo on kyllä kirkas,
jollainen on myös lumeton, jäätynyt järven pinta,
jonka tiedämme kylmäksi ja kovaksi kahleeksi
iloisille laineille.
Tuollainen on myös elämäkin meille usein ja sen
vastapainoksi
haluaisimme iloita edes jouluna,
ja siitä saa alkunsa joulutoivotusten lähetys.
Niiden sydämellisyys voi synnyttää vastaanottajassa
sen kaltaisen tunnelman, jonka virittää iloinen,
elävä liekki,
jollainen on steariinikynttilässä,
Näin ajatellen toivottakaamme toisillemme:
Hauskaa joulua! — Iloista joulua!

75 VUOTTA AMERIKASSA

Lyyli Falken lapsuuden- ja nuoruudenmuistoja koonnut hänen haastattelunsa pohjalta Heikki Pentti.

— Viime heinäkuussa tuli kuluiseksi 75 vuotta siitä kun lähdin kotoani Hahkamäestä Amerikkaan. Olin silloin 17-vuotias (v. 1913) nuori, täynnä unelmia ja tulevaisuudensuunnitelmia.

Vanhemmillani Oskarilla ja Riina Severiinalla oli 10 lasta. Vanhin kuoli 15-vuotiaana järveen. Sisaruksiani olivat Jussi, Vihtori, Oskari, Maria, Aino, Eemeli (kuoli aivan pienenä), Eemeli, Lyyli eli minä, joka asun nykyisin Floridassa ja nuorin oli Emma, joka kuoli Floridassa 89-vuotiaana viime tammikuussa. Olen viimeinen tätä sukupolvea elossaoleva, jälkeeni jää neljä sukupolvea.

— Lapsuuteni vuosina tämä kirkonkylä oli pieni, vaatimaton mutta läheinen. Elämää tänne toivat ympäri pitäjää ja kauempaakin kauppoille ja markkinoille tulleet ihmiset joko kävellen, pyörillä tai hevospeleillä. Hevosilla olivat omat ”parkkipaikkansa” hevospuomit kirkon, kauppojen, pankin, postin ja apteekin edessä. Muistan täällä käyneen jonkun, oliko se nyt sitten Nordenswanin autollaan, jota käytiin hämätellen katsomassa. Tiet olivat kuoppaisia ja sorapeitteisiä ja usein savihaudoilla. Teitä aurattiin ja lanattiin hevosten vetämillä puuauroilla ja -lanoilla.

Kauppoja ei ollut montaa

— Kauppoja ei ollut montaa. Juho ja Emma Korpelan kauppa sijaitsi Nummisen paakariliikkeen kylän keskustan puoleisella tontilla. Lorenz Lehtolalla oli keskellä kylää yksikerroksinen talo, jolla paikalla on nykyisin Parkanon Liikekeskus. Hän piti siinä kauppaa ja liikettä jatkaen isänsä David Lindeman’in ammattia valmistaen kangas- ja turkislakkeja ja kintaita. Lehtolat valmistsivat kesäisin ”limunaatia” myyden sitä paikallisille liikkeille myyntiin ja yksityisille tilauksesta. Limonaadin valmistus ei ollut vielä paljонkaan koneellistettua.

Patenttikorkkillisiin pulloihin, jotka

pestiin suurissa puntuissa, kyltit liimattiin käsin. Tehtaan työssä Albertiinarouvan ja Lorenzin lisäksi oli yksi tai kaksi vierasta henkilöä. Usein Lehtola pyysi Aino-sisartani (emäntä Helvi Virranhaaran äitiä) limonaaditehtaalleen töihin, koska hän Lorenzin mielestä oli kätevä ja huolellinen töissään. Lehtola oli vaativa ja tarkka työn laadun suhteen, mutta kyllä hän oli valmis antamaan tunnustuksen hyvin tehdystä työstä.

Hautausmaan laidalla kylän puolella sijaitsi Kuusiston eli Eemil Lehdon kauppa. Jo hänen isänsä, Heikki Grönlund, piti siinä kauppaa ja teetätti tien suoraan alas Kuruun menevälle maantielle. Kujaa pitkin hän halusi johdattaa siltä suunnalta asiakkaat kauppaansa, etteivät olisi menneet Adam Wirzenin kauppaan, joka oli Viinikka-ahteen päällä. Kuja kantaa tänäkin päivänä Heikinkujan nimeä.

— Täällä oli silloin jo kaksi baakaria, Nummisen ja Ruorasan leipomot. Kaupoissa myytiin kaikenlaista tavaraa topasokerista tervaan, kaikkea mikä nyt sen ajan ihmiselle oli tarpeellista. Maus-

teita ei tainnut saada, noh pippuria ainaki ja ehkä jotain muutakin maustetta.

Maitoa, voita ja leipää ei myyty. Ne saatiin omasta takaa kotona. Kaupankäynti oli osittain myös vaihtokauppaa. Kauppiat ostivat kyläläisiltä kalaa, marjoja, nahkoja ym. Kaupassa käymisen oli jännittävää, siellä kun oli monenlaista tuoksua ja sai ihmisten kanssa vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia ja kotiin palattua kysyttiin, että kuuliks mitää uutta. Raha oli silloin tiukassa ja siksi kait ne ihmiset kans yrittivät kovasti tinkiä.

— Lehtolan yläpuoleisella Alppilan tontilla oli postitoimisto. Postinhoitaja Ina Stenhagen jakoi postin. Se oli haettava sieltä, koska sitä ei kannettu kylällä koteihin. Posti tuotiin hevosella Ikaalisista muistaakseni kerran tai kaksi kertaa viikossa. Postia oli mukava hakea, kun samalla sai tavata muita nuoria ja pitää hauskaa sillä mäellä.

— Kauppiaista tutuimmiksi ehkä tulivat Lorenz Lehtola ja hänen vaimonsa Albertiina, joka ammatiltaan oli kättilö. He olivat laestadiolaisia ja kävivät usein kauempanakin seuroissa, mm.

Lyyli Falke (kuvassa oik.) ja Helvi Virranhaara Sääksmäen sillalla 1985. — Kuva Helvi Virranhaara.

Kurusta kirkolle tulevasta tiestä Viinikka-ahteessa poikkeaa ylös Kuusiston kaupalle Heikin-kuja. — Kuva Anneli Humala.

Pietarissa. Siellä he molemmat saivat lavantautitartunnan. He sairastelivat kotona. Ei silloin ollut sairaaloita ja terveyspalvelut olivat kaukana. Heidät oli pantu karanteeniin, eikä kukaan saanut mennä heidän kotiinsa, mutta mun äiti meni aina jutteleen heidän kanssaan. Hän kertoi, että Lorenz oli maannut toisessa ja rouva toisessa sängyssä ja he olivat kyselleet aina toinen toiseltaan, että joko sinä pian lähdet. Kävi niin että rouva kuoli ja Lorenz parantui. Kahdeksan vuotta he ehtivät olla naimisissa. Lapsia heillä ei ollut.

Isäni

Isäni oli ahkera kirkossa kävijä. Joka pyhä hän kävi kuulemassa milloin rovasti Gustaf Lönnmarkia milloin pastori Saurioo. Sanankuuloon ei isä meitä lapsia pakottanut, mutta äiti kylläkin, varsinkin seuroihin. Kirkkoon mentiin tavallisesti jalan tai pyörällä. Muistan, että kesällä tulivat ihmiset, varsinkin kauempaa, kirkkoon paljasjaloin. Vähän ennen kirkkoa pantiin sitten ne paremmat kengät jalkaan. Samoin naiset vaihtoivat päällensä kirkkoleningin. Hyviä kenkiä ja vaatteita piti säästää ja hoitaa huolella.

— Jouluna menimme hevosella kirkkoon. Pakkasaamuna tähtien vielä loistaessa ja reen jalasten kirskuessa kulkus-

ten soidessa ja rekivällyjen lämmössä oli juhlallista matkata kotikirkkoon. Tielä oli silloin tunkua. Kilpaa siinä pakotakin jouduttiin ajamaan. Muistan kun me mentiin sitä pappilan hakaa, niin Haukkalat ajo perään. Kait heillä oli kovempi hevonen meneen, kun sen kuono oli aina mun päässäni. Pelkäsin hirveesti.

— Toinen vuotuinen juhlapyhä, jolloin aina ehdottomasti mentiin kirkkoon, oli juhannus. Piti olla uudet vaatteet. Ne piti saada ehdottomasti. Äidin kutomista kankaista tehtiin mekot ja housut kotona. Mutta Emmalle eivät äidin kutomiset kelvanneetkaan, vaan hän sai nuorimpana tahtonsa läpi, kaupan kankaasta mekko tehtiin. Häntä mielestäni passattiin muutenkin enemmän.

Öljylampun valossa

Melkein kaikki tarpeellinen valmistettiin silloin kodeissa. Meilläkin kotona samassa pirtissä öljylampun valossa, ja pärevalon loisteessakin, kukin teki omia askareitaan. Puhdetöinä miehet valmistivat rekiä, suksia, saaveja ym. ja korjasivat ajokaluja ja hevosvaljaita. Naiset kutoivat kankaita ja sukkia, karstasivat ja kehräsivät pellavia ja villoja langaksi sekä korjasivat, parsivat ja paikkasivat. Lapset kun kasvoivat, vaatteet

”pruuvattiin” uuteen uskoon nuorempien käytettäväksi. Se oli semmoinen asia joka joskus katkeroi mielen, kun sai pitää aina toisten vanhoja. Kaikki vaatteet oli pidettävä loppuun saakka tarkasti.

— Suutari Janne Mäkinen tai tätini mies kävivät melkein joka vuosi meillä kotona tekemässä suutarintöitä valmistuen uusia ja korjaten vanhoja kenkiä. Muistan, että se tätini mies tykkäs musta ja se teki mulle oikeen nätit anturakengät, mutta niistä tuli pienet. Silloin minä menin ja tervasin ne. Ajattelin että ne siitä suurenisivat, mutta toisin kävi. Plaseeri meni kaikki rikki. Herrastella niillä ei enää voinut.

Suutarin töitä täällä teki myös August Ekman, mutten tiedä kävikö hän kotonsa ulkopuolella töissä.

Kraataria eikä ompelijaa ei meillä käynyt, mutta kylässä kyllä teetettiin. Kun vanhempi siskoni alkoi neuloa, hän ompeli kotoväelle ja kyläläisillekin. Minullekin hän teki oikein kauniin rypytytyn leningin.

Se oli päälläni Alaskylän koulukuvasakin takaa neuloilla kohotettuna, koska kasvunvaralta se oli liian pitkä. Äidin mielestä se oli liian pramee, hän kun ei hyväksynyt rusettiakaan pääs pidettäväksi.

— Nuorten seurustelu ja kohtaamispaikkojen kirkkomäen, kauppojen ja

postinmäen lisäksi olivat talojen pirtit, tasaiset kalliit kesällä, laskettelumäet talvella sekä työväentalo ja vuodesta 1912 lukien Päivölä. Kissakivellä ja yleensä kalliolla mentiin piirileikkejä. Muistan, olin jo iso tyttö, kun karkasin tansseihin työväentalolle, joka sijaitsi nyk. Tuurin lähetyksillä. Äiti tuli hakeen mua sieltä. Yks kauppias, Vuolle nimeltään, piilotti minut näyttämölle. Äiti tuli sinne ja rupes saarnaan kovasti. Silloin minä hyppäsin näyttämöltä ja juoksin kotiin niin paljon kuin kintuista pääsin. Kotona isä kehotti minua tulisesti sänkyyn maata. Kotiintultuaan äiti kysyi, onko tyttö missä, johon isä sanoi, että tuollahan se on maannut koko ajan. Isä puolusti minua, vaikkei ikinä itse ollut tanssinut. Äiti siis saanut olla ollut kova tanssimaan.

Nuorisoseura-toiminnasta

— Nuorisoseuratoiminta oli 1910-luvulla hyvin vilkasta. Näytelmäkerhoon minua ei vielä ”kakarana” huolitettu. Harjoituksia niillä oli usein. Muistan mm. Minna Canthin ”Murtovarkautta” harjoitellun meidän pirtissä. Kuuntelin tarkasti ja monet roolit jäivät pysyvästi mieleeni. Näitä harjoituksia ja lauluiltoja ja iltamia pidettiin myös muualla kuten Viinikan ja Urhon pirtissä ja monessa muussakin talossa.

Iltamat eivät olleet pelkkiä tanssi-iltamia, aina oli monenlaista ohjelmaa ja

viimeksi aina näytelmäkappale. Muistan taas kerran karanneeni työväentalolle katsomaan Aino-siskoni näyttelemistä. Monet oikein kiittelivät hänen kykyään rooliosiin syventymistaidostaan.

Nuorisoseuralaiset kokosivat pääsymaksua tilaisuuksista ja lahjoittivat kootun tuoton Päivölän rakennuttajalle, Parkanon Suomalaiselle seuralle. Talukoivoimin ja kerätyin varoin Päivölä siten valmistui Arvid Virranhaaralta ostetulle tontille. Tehty kauppaakirja on tallennettuna Virranhaaran sukutilalla. Valmistuttuaan Päivölä tuli välittömästi ahkeraan käyttöön.

Paikallista ohjelmaa eri tilaisuuksiin löytyi riittämiin, kävipä ohjelman suorittajia muualtakin — taikureista alkaen. ”Kaiku-Ville” ei enää täällä minun tietääkseni soitellut viuluun, mutta kylläkin aikanaan. Hän ei osannut lukea ollenkaan nuotteja. Kuulin, että hänellä oli tarkka nuottikorva. Kuultuaan kerran rallatettuna minkä tahansa kappaleen, hän päästi sen välittömästi puhtaasti viululla. Hän oli mun isän veli ja käytti Jokisen nimeä. Hän soitti mm. Porin teatterissa. Vaarini soitti myös viulua, mutta meidän isä ei ollut ollenkaan musikaalinen. Äitini isä ja hänen veljensä olivat viulupelimanneja. He kulkivat soittamassa häitä.

Äitini

Äitini oli nuorena ohjannut piiri- ja juhlatansseja. Ja hän sanoikin olleensa kuin lentävä piru. Kerran äiti oli men-

nyt Hahkamäessä pidetyissä häissä mummun tupaan vilvotteleen, kun taas oli ollu häätansseja ohjaamassa, kun tultiin sanoon: ”Riina, tu ny pian, sielä on purpuri ihan sekasi!” Ja hän lähti juoksemaan ja löi nenänsä ovipieleen niin että siihen tuli tommonen, ja minulla on kans. Sanoin, että kait se sitä tiesi, että hän siihen taloon tuli miniäksi.

Terveystenhoito

— Terveystenhoito oli aika alkeellista. Ikaalisten silloisella lääkärillä oli täällä silloin tällöin vastaanotot mm. Viinikan ja Urhon taloissa. Diakonissa täällä oli jo silloin. Hän kävi kodeissa hoitamassa sairaita ja vanhuksia. Kättilön tehtäviä hoiti Anni Koskenlahti.

Minä muistan kun veljen vaimo sai lapsia. Hän tuli hirviän kipeeks ja muistan kun kättilö lauleli ”Kiulu, kiulu, ämpäri; viulu, viulu, ämpäri ja kiulu”. Muttei se auttanut, se tuli vaan kipeemmäksi. Lääkäriäki lähdettiin hakeen Ikaalisista, mutta laps syntyi sittenki ennen lääkärin tuloa. Se oli elonleikkuu-aikaa. Äiti ja lapsi olivat porstuanperäkammarissa. Minä kuulin itkua ja menin kurkistaan ovenraosta, niin näin että se kättilö hakkas sitä lasta tällä lailla, kun se oli hengetönnä. Minä siitä paikasta juoksin lujaa vainiolle leikkuu-aikaa ja huusin, että tulkaa ny pian auttamaan, sitä piiskataan jo. Olin itse silloin kahdeksan vanha.

— Kun minä synnyin, ei täällä mitään

Parkanon Apteekki. — Kuva Parkanon Kotiseutumuseo.

lääkäriä ja kättilöä ollu, oli vain sellainen "barmuska". Yksi asia on mulle jääny mieleen kolomen vuoden vanhasta, vaari kuoli kaksi viikkoa ennenku sisko synti. Vaari tuli mettästä ja kai siinä keuhkokuume oli, kun sanottiin, että rinnassa käy "kari". En ymmärtänyt mitä se tarkoitti. Minä olen vieläki ajatellu, että mikä se kari oli. Äiti laitto vaarille nisumaitoo, kun se istu pöyrän päässä. Sitte pojat lähti viemään sitä omalle puolelle ja panivat sänkyyn, ja ku sillä oli semmonen lyhyttä karvaa oleva lakki, panivat sen vaarin leuan alle ja niin vaari kuoli. Minä olin hirveen vihanen ja hakkasin nyrkillä mun veljee. Sanoin: "Ja nyt panitte vaarin siihen sänkyyn ja se kuoli! Ei se olisi kuollu, jos ette olis sitä siihen pannu."

— Ja muistan myös kun sisko synti. Äiti makas sängyssä ja se barmuska piti tuota Emmaa näin sylissään, kapaloituna ja oli akkunalla alla ja katto sitä. Minäkin kattelin ja menin sanoon äidille: "Äiti, onko tuo nyt Jeesus, toi Emma?" Ei se vastannut ja siihen käsitykseen minä jäin, että se oli Jeesus ja sanoin toisillekki, että minä olin nähnyt Jeesuksen silloin kun barmuska toi Emman. Muistan, että barmuskalla oli semmonen rypyttetty hame ja se oli oikoraitainen. Mutten muista, kuka se oli. Tietysti se oli joku paikkakunnan baarmuskoista. Ei ollu koulunkäyneitä kättilöitä, mutta kylläkin käytännön koulumia.

Kouluun

— Veljeni mukana minä karkasin Alaskylän kouluun, koska osasin jo lukea. Ei silloin ollut koulupakkoa, mutta minä halusin vaan lähteä. Muutin pian sieltä Riihimäen kansakouluun, joka sijaitsi Kanan riihiän takana. Opettajistani muistan Aino Lohen ja Kaipion. Minä kun oli vähän vilkkaanpuoleinen ja olin oppinut laulunpätkän kuunnellessani nuorten lauluharjoituksia jäi sanat ja nuotti mieleeni. Vein luokkakaverit välitunnilla koulun puoliiveriin laulaan sitä laulua ja juuri kun lauloimme "Kun minä kopinan kuulin, kultani tulevan luulin, taas lennätin leukani akkunalle" tuli opettaja ajamaan meidät sieltä pois. Opettaja Aino Lohi pani minut sitte nurkkaan, kun olin houkutellut toiset liiveriin sellaisia renkutusia laulaan.

— Vapaa-aikoina eivät lapset uskaltaneet kotiympyröistä kauaksi lähteä. Selkäsaunan uhalla ei olisi saanut mennä uimaan, mutta kyllä me salaa käytiin. Äiti kait oli saanut kammon vanhemman lapsensa järveen hukkimisesta. Talvella lasketeltiin suksilla ja vesikelkoilla. Meidän koto sijaitsi korkeella paikalla, josta oli hyvä luikumäki järvelle. Muistan kun kerran vesikelkalla laskin siskon kanssa kotomäeltä

järvelle, mutten hallinnut kelkkaa ja niin mentiin ladon seinää päin että tärrähti. Sisko sattui kovasti, mutta vannotimme toisillemme, ettei kotona sovi sanoo kellekkää, etten saisi selkään. Tulimme nopiaa pirttiin ja Emma meni muurin taa sänkyyn. Taisi siltä tulla suustakin verta.

Ulkona kesäisin leikimme littasta ja piilosta "kaivo keskellä pihaa". Napinheitto tikun juureen oli palio leikitty. Palloleikeissä käytimme eläinten karvoista ja villoista, narusta ja räsyistä tehtyjä palloja. Mielikuvitusta hyväksikäyttäen keksittiin kaikenlaisia leikkejä, pidettiin monenlaista hauskaa.

Paljo sisältyi mieluista lapsuusaikaa ni Parkanossa, muttei ny kaikki tule yhtäkkiä mieleen.

Amerikkaan lähtöni

— Sisareni Aino ja hänen miehensä Jooseppi Lampinen ja veljeni Eemeli olivat jo Amerikassa.

Oskari-veljeni, jolle Hahkamäen tila oli luovutettu, ei olisi laskenut minua lähtemään. Talonkirjojen tekijä Halmela oli vaatinut määräystä, että Oskarin tulee huolehtia minusta alaikäisenä, mutta minä panin vastaan. Jos olisi tullut merkintöjä, en olisi voinut lähteä ennenkuin olin tullut täysi-ikäiseksi.

— Niin minä sitten salaa kirjoitin siskolleni ja hänen miehelleen, että lähettävät heti "tiketti" tai minä täältä häivyn kaupunkiin, koska täällä ei ole mitään tekemistä. Ja tiketti tuli. Mutta hakiessamme pappilasta todistusta, äiti rupes siellä itkeen, jolloin muistaakseni pastori Väinö Saurio sanoi, ettei hän anna lupaa, koska ette halua päästää tytärtänne matkaan. Silloin minä heitin kauheita sivusilmäyksiä äitiin. Sitten äiti helty ja sano, että kyllähän minä luvan annan, mutta tulee vaan ikävä. Muistaakseni vallesmanniltakin tarvittiin jokin todistus matkapassiin.

Orilla matkaan

— Oskari-veli, joka oli käymässä Suomessa, saattoi minut silloin jo tunnetuksi tulleella oriillaan Heittolan rantaan. Tämä sattui kesäkuun puolenväliin jälkeen v. 1913. Heittolasta piti jatkaa proomulla muistaakseni Kyröskoskelle, vai minne se ny meni. Veli sanoi siellä minulle uudelleen, ettet lähtisi ja että kyllä siellä äidin vellikuppi muistuisi monta kertaa mieleen ja hän lupasi lupaamattomakin antaa minulle. Houkutus matkan peruuttamiseen oli suuri. Nimenomaan siksi kun minun teki niin kovasti mieli pyörää ja ompelukonetta, enkä saanut muuta kuin ruuan ja vähän vaatetta. Rahaa ei saanut. Työtä vain sai tehdä. Heittolan rannas kohtalo kävi sitte puolelleni.

Kun proomun pilli puhalsi lähtömerkin, veljeni ori onneks pillastu ja veljen oli mentävä hillitsemään sitä. Olin vähällä kääntyä takasi, kun se oli puhunut niin kauniisti, mutta niin minä juoksin proomuun. Menin nurkkaan itkemään ja itkuuni kait nukuin, kun rouva Lehtinen ja Kaipio herättivät minut ja sanoivat että palaa nyt lapsikulta kotiin. Mutta sanoin, ettei vain saa sanoa, että olin itkenyt. Niin sitten tulin Tampereelle ja sieltä jatkoin junalla Hankoon.

Hangon satamassa sain odottaa pitkään laivan lähtöä. Asunnon saimme sataman yöpymispaikassa. Tiketin hintaan kuului matkalla majoitus ja ruoka joka paikassa. Yöpymispaikassa oli sänkyjäkin, mutta me nuoremmat emme ymmärtäneet varata niitä, ja niin me jouduimme nukkumaan lattialla. Lähtijöitä oli paljon, kaikenikäisiä eri puolelta Suomea. Kaikkia hauskoja juteltiin ajankuluksi.

Viimein "Arturus"-nimisellä laivalla, joka muuten oli vanha, huonokuntoinen ja likainen, pääsimme lähteen Hangosta. Kyllähän vähän haikeelta tuntui, kun satama ja vilkuttavat saat-tajat vähitellen hävisivät näköpiiristä. — Englannissakin muistaakseni jouduimme odottamaan pitkään laivan lähtöä. Matka jatkui sitte Berengard-laivalla yli Atlantin. Laivalla saimme tikettiin kuuluvan ruoan ja joskus kahviakin. Kuumaa vettä sai, ja kun maitoa ei saatu, muutamat matkatoverini keksivät panna minut sänkyyn aina siksi aikaa, kun maitoa jaettiin. Ja olin olevinani hirveen kipee ja näin saimme kaikin veden lisukkeeksi hiukan maitoa, jota vain sairaille jaettiin. Pian tämä temppuili paljastui ja maidon saanti loppui. Ainakin kaksi viikkoa oli laivamatka kestänyt valtameren yli. Viimein Berengard lipui Bostonin satamaan 3. p:nä heinäkuuta 1913. Laivasta purkautuminen alkoi. Ajattelin, miten kähän löydän veljeni siitä ihmisvilinästä. Joku satamassa sanoi, että minut pannaan häkkiin. Keskustelun kuuli eräs ja kysyi, etteikö sinulla ole rahaa. "On minulla 10 dollaria", minä sanoin. Eikä minua pantu häkkiin.

Näyttämällä satamassa vastaanottavalle henkilölle veljeni valokuvaa, huoli viimeinenkin hävisi, koska kyseinen henkilö tunsu veljeni ja hän johdatti sitten meidät yhteen.

Onnellisesti perillä

— Sisareni Aino ja hänen miehensä Jooseppi Lampinen ja veljeni Eemeli olivat jo Amerikassa ja he ottivat minut vastaan sinne kuin oman tyttärensä. En olisi varmaan lähtenyt enkä pär-

jännytkään ilman heidän tukeaan, koska olin niin nuori ja lapsellinen, vasta 17 vuotta täyttänyt. En ollut siihen mennessä käynyt muualla kuin Parkanon kirkolla.

— Ensimmäinen yö oli nukuttu Amerikassa. Heräsin heinäkuun 4:n päivän aamuna valtavaan ryskeeseen ja paukkeeseen. Sain ensimmäiseksi silmäni avattua, että nyt on tullut sota. Ei se sitä vielä ollut, vaan Amerikan itsenäisyyspäivän juhlahulina. Siellä oli valtavat ilotulitukset ja raketteja am-

muttiin ja ihmiset olivat vapaat työstään juhlimaan, muiden mukana myös amerikansuomalaiset. Olivathan he aikoinaan olleet omalla panoksellaan edistämässä maan itsenäistymistä.

— Oli kuin sattuma, että minunkin tuli aloittaa itsenäistymiseni vieraalla maalla juuri sen maan itsenäistymisen juhlanä.

Onni ja varjelus on ollut myötä elämäni matkalla. Ei ole tarvinnut katua lähtöäni, vaikka kyllähän rakas kotiseutu ja isänmaa aina mielessä pysyy.

— Käytyäni muutaman vuoden vä-

lein täällä Parkanossa sukulaisteni ja ystäväni luona olen saanut havaita Suomessa tapahtuneen valtavan kehityksen. Tuntuu kuin täällä olisi monessa mielessä paremmin kuin Amerikassa.

— Floridassa asuvalle syksy ja talvi Suomessa ovat liian kylmiä. Sitä kai paakin sinne lämpimään, missä myös lämpimin ajatuksin taas muistelen Teitä sukulaiseni ja ystäväni Parkanossa. Toivotan kaikille Parkanon Joulun lukijoille HYVÄÄ JOULUA!

ANNA-LIISA PERIAHO

LAUANTAISAUNA MAALAISTALOSSA

*On hämyinen lauantai-ilta
äänet kaikonneet tanhuvilta.
Arki pyhäksi kääntymässä
lauantaisauna lämpiämässä.*

*Väki siinä jo saunaan astuu
jalat polulla hiukkasen kastuu.
Vaatteet päältä riisutaan
pian tutuilla lauteilla istutaan.*

*Makoisista löylyistä nautitaan
vastalla selkää ropsitaan.
Hien pintaan se kirjoittaapi
sielun ja mielen virvoittaapi.*

*Kun pesty on puhtaaksi,
voidaan pois lähteä,
ulkona katsotaan kuuta ja tähteä.
Saunatontulle löylyt on heitetty
sisällä tuvassa saunakahvit keitetty.*

*Arjen kiireet hetkeksi unohtaa voi
lauantain ehtookellot jo soi.
On niin hyvä olla
antaa pyhän tulla.*

ANNI HAVUNEN

LUOPUMISEN VAIKEUS

”Lehmät ovat ruispellossa, kiireesti ajamaan pois. Missä kaikki ovat? Elukat saavat sotkea koko kalliin viljan...”

Henna huutaa ja yrittää juosta kai-kin voimin, mutta ei pääse eteenpäin. Kaatuu viimein voimatonna pehmeälle ruohikolle ja jää siihen... Mäkitalon vanha emäntä herää. Untako se olikin? Päiväunta. Sitä on ensin vaikea uskoa, niin todellista oli hätä. Vieläkin oma huuto kuuluu... Tasainen kellon tikitys saa Hennan täysin valpastumaan.

Hämärä marraskuun päivä on väsyttävä, joutilaalle peräti... Helpotus täyttää mielen, että se todellakin oli unta. Monesti kyllä elettyä elämää. Niin, se kuului siihen elämään jota ei ole enää...

Henna nousee jäykiksi käynein jäsenin sohvalta. Ei näy Anttia, kapsehtii kai jossain kartanolla. Hän tässä joutaa keinutuoliin, vaikka alati liekuttaisi... Keinu tynnyttää kitkerän ajatuksen ja äkkiä tulee ikävä... Niitä vuosikymmeniä jotka he Antin kanssa aisa-parina ahersivat tässä talossa.

Oli karjaa ja oli työtä. Työtä loputtomiin. Kaikkea piti ehtiä, aina oli ponnisteltava, kiivettävä kuin vuoren rinnettä. Periksi ei saanut antaa. Se olisi ollut alamäkeä ja sillä sanalla oli huono kaiku. Kun kaikkensa yritti, oli vähäinkin onnistuminen suuri voitto.

Peltoa oli raivattava enemmän ja enemmän. Että lapsilla olisi aikanaan paremmat valmiudet mitä heillä on. Se oli työn iloa lasten hyväksi. Vai olikohan? Henna havahtuu, on päiväkahvin aika. Eipä mummolla ja vaarilla enää muuta tähdellistä hommaa olekaan...

Apeus hiipii Hennan mieleen taas. Vaikka luopuminen talosta tapahtui jo vuosia sitten, ei hän sisimmässään myönnä vielääkään luopuneensa. Ihminen on monisäikeinen, vaikeaselkoinen. Hän oli parhaan miehuutensa elänyt tämän talon hyväksi ja kuvitellut kaiken olevan ikuista...

Väärä ajatushan sellainen oli, mutta se antoi voimaa ylittää monesti itsensä. Henna hapuilee käsillään, kuin tavoit- taen jotain...

Miksi mikään ei ole pysyvää? Oliko se kaikki turhaa? Silmissä hämärtyy, mutta kahvipannu ilmoittaa tarvitse- vansa emäntää. Anttikin on jo tuntu- nut huomaavan tuoksusta, mikä hetki on päivästä. Tulee pöytään ja on niin virkeä ja nuorekas, kuin uusiutunut kun pääsi vaarin päiville. Nytkin ru-

pattelee iloisena miten mukava heidän on tässä omassa ”siivessään” elellä. Henna yrittää päästä Antin ajatuksen tasolle, samalle viivalle.

On, hyvähän se on että poika, nuori isäntä laittoi heille talon päätyyn läm- pimän pirtin ja kamarin. Se on nyky- kielessä ”siipi”. Juodessaan kahvia Antti kertoilee talon puolen askareista. Sen sydän on aina niissä kiinni vielä- kin. Tuo julki ilonsa siitäkkin, että vaika navetta on jo tyhjä lehmistä, ei ole silti maidosta puutetta. Eikä muustakaan.

Henna myöntää itselleen tuon todeksi, mutta ei sano mitään. Antti jatkaa että ennen tahtoi olla kaikesta puutetta vaikka työtä tehtiin varmaan kymmen- kertaisesti ja raskasta... Henna myön- tää tuonkin itsekseen ja ihmettelee Anttia. Sen mielestä kaikki on hyvin, suoraa ja sileää. Nyt se käy sohvalle, vuorostaan päivänille.

Hennalla on aikaa taas miettiä omiaan, niin kuin ei sitä olisi aina joutilaalla... Hänellä tuntuu olevan jotakin solmussa, selvitettävää, kesken jäänyt- tä... Vai onko kukaan saanut valmiiksi tämän maailman? Kuitenkin rinnassa kaihertaa kuin olisi sovitettava, maksettava... Henna tuntee aivan pelkoa, mikähän hänen nyt oikein on? Mennyt on mennyt, onko kukaan saanut aikaa takaisin? Onko annettu ottaa kiini- ni ajan pyörään että jarruta nyt ja elä uudestaan mielesi mukaan kaikki! Ei sellaista tapahdu koskaan.

Henna sulkee silmänsä ja häärii jäl- leen muistoissaan siellä talossaan emäntänä. Siellä ei ollut milloinkaan hiljaista päivää. Monesti piti juosta turhaakin kun ei aina muistanut kaik- kea oikeassa järjestyksessä. Se viili tu- lee siinä mieleen erikseen, sekö tässä onkin hiertänyt kivenä kengässä?

Aina kesällä piti olla viiliä päivällis- pöydässä. Se oli Henna-emännän tapa. Viilin pinnassa piti olla hieno homeen nukka, silloin se oli valmista. Kirkkaat lasikupit, somat lieriöt olivat perinteel- listä viiliastiastoa. Nyt tulee mieleen kysymys, miksi hän aina jätti vaille jo- kaisen kupin.

Ei paljon, mutta kenties puoli kahvi- kuppusta olisi vielä mahtunut. Mitä hän luuli hyötyvänsä siitä säästäöstä? Vai oliko se säästämistä, saituutta? Mistähän tämä tällainen asia tuli nyt mieleen. Ehkä se uni haki uoma entiseen. Omatunto tuntuu sanovan miltei

kuuluvasti, että vain pahat teot on säästettävä, jätettävä kokonaan, hyviä ei pidä säästää... Henna tuntee vapau- tuneensa ihmeellisesti, solmu avautui. Katkeruus on sulanut kun on rehelli- sesti läpi käynyt tekemiään erheitä. Vaikka ei mitään voi korjata, on hyvä tunnustaa olleensa liian itsekäs paljos- sa. Itsensä kanssa on raskasta väitellä.

On opittava jokainen päivä otta- maan sellaisena kun se annetaan. Jo- kaisella lienee niitä oma määränsä. Sii- hen ei ihmisellä ole mitään osuutta. Hennan mieli seestyy, tähän asti on päästy, ei tarvitse kantaa pahaa mieltä. Saa olla kiitollinen tästä hiljaisuudes- ta, kiireettömyydestä... ”Niin kuin päi- väs, niin on voimasi”.

Joku on osannut sanoa sellaisenkin ajatuksen, se on juuri siten, kun vain jaksaisi muistaa aina. Mutta ehkä on- kin tarkoitus, että elämässä on se työn ja kiireen aika, luomisen kausi. Tulee ottaa siunauksena että saa levätä silloin kun illan varjot ovat lähellä...

Antti lienee saanut omalla kohdal- laan selvyuden näistä kysymyksistä. Henna katselee käsiään. On hyvä että vielä kykenee askaroimaan sentään monenlaista pientä näillä käsillä. Mummon askareita. Lasten lapset ovat sellaisia että usein pyydetään mummon ja vaarin apua pieniin mutta heille tär- keisiin tehtäviin.

Kuin vastaukseksi kuuluu lasten me- teli eteisestä. Kirkassilmäinen riemuista ja remuisa joukko ryntää ovesta hake- maan mummoa ja vaaria pihaan kun he ovat tehneet lumiukon. Mummo kahmaisee huivin päähänsä ja vaarin on herättävä kesken unensa. On ihme että ne villikot ovat saaneet aikaan lu- miukon, vaikka lunta on vasta kovin vähän.

Vaarin ja mummon mielestä muhku- rainen ja vähän muutenkin toispuoli- nen lumiukko on oikein hyvä. Ja kai- killa on niin hauskaa että tuntuu kuin päiväkin olisi jo kirkas.

Sehän on heidän sydämissään, valo. Joulu on kuukauden kuluttua, alkaa kohta moninaiset puuhut ja kiireet että joulupukki saa pussiinsa täytettä. Jaet- tavaa tälle joukolle ja kaikille läheisille.

Henna pääsee Antin kanssa vihdoin ”siipeensä” lastenkin jo väsyttyä. Hä- nestä tuntuu niin hyvältä, aivan kuin joulu olisi jo koskettanut sydäntä sillä omalla, siunaavalla rauhallaan.

SUSANNA VIITAHARJU

VIKINKILEIRILLÄ AHVENANMAALLA

Kyläpäällikkö Markku Uitto, Noormarkku, juhlii leiriolympialaisten voittoa.

Vuonna 1988 kokoontui n. 1500 Kalevan Nuorta Ahvenanmaan saaristoon Möckelöön viettämään yhteistä, viikon kestävästä kesäleiristä, nimeltään Viikinki-leiri.

Leiriläisiä sinne matkasi ympäri Suomea, sekä ulkomailta mm. Saksasta, Ranskasta, Puolasta ja Neuvostoliitosta. Leiri oli, kuten nimestäkin jo huomaa viikinki-painotteinen, ja siksi-pä tutustuimme leirillä vanhoihin viikinki-perinteisiin ja viikinki-tapoihin.

Vietimme myös monenlaista viikinki-juhlaa. Tutkiskelimme myös saarta opastetulla kiertoajelulla, joka oli todella mielenkiintoinen, vaikkakin usea kiertoaajelun aikana hieman torkkuihin. Leirillä oli myös erilaisia toimintapajoja, joissa saimme puuhata kaikkea mielenkiintoista.

Pajoista mainittakoon: liikunta, musiikki, kädentaito, teatteri ja radio. Leirialue, jossa telttoja näkyi silmänkantamattomiin sijaitsi aivan merenrannalla, joten uimme paljon ja saimme tutustua myös ihan oikeaan telttasanaan.

Vietimme myös yhteisiä Disco-iltoja ja halukkaille järjestettiin mahdollisuus katsella elokuvia.

Sääkin oli mitä parhain ja tunnelma todella mahtava. Toivoisin, että tällaisia leirejä järjestettäisiin vielä useita.

Suurkiitos leirin järjestäjille, ohjajille, mukaville huoltajillemme, sekä kaikille leiriläisille, joita ilman koko leiriä ei olisi ollutkaan!

Parkanon Siniparrat Ahvenanmaalla heinäkuussa -88.

LASTEN KIRJOITUKSIA

Kirjoittajat ovat Parkanon keskustan ala-asteen oppilaita.

Tänään minä tallustelin keräilemään sienia.
Sienillä oli punaiset lakit ja punassa pilkkuja pieniä.
Sieniin oitis ihastuin ja hassun sienilorun luin:
Tulkaa, sienet, tulkaa tänne!
Olen teidän ystävänne.
Tulkaa, sienet, tulkaa vaan, pääsette pataan kiehumaan!
Kotiin kun palasin, ovi kun narahti,
äiti kauhusta parahti:
— Myrkkysieniä kahdeksantoista,
silmäni eivät voi uskoa moista!
Kärpässieni kaunis on, mutta ruokaan kelvoton.

JENNI JÄRVENPÄÄ 2 b

JOULURUNO

Lapset vuoteessa uinuvat,
odottavat pukkia.
Koskahan se tulee
lahjojaan jakamaan.

Pukilla nyt kiire on
kun tuiskuaa matkalla.
Onneksi pukki kerkiää illaksi
lahjoja jakamaan.

Ilta vasta hauska on,
kun joku sai sukset,
pulkan,
tai luistimet.

PÄIVI LINNA 3 b

Pukki lähtee Korvatunturilta,
pian on edessä jyrkkä silta.
Lahjat täytyy äkkiä jakaa,
etteivät sudet yllätä takaa.

Sitten pukki takaisin tullut on,
oma lämmin koti niin verraton.
Pukki innoissaan puuroa syö,
ja takana on vuoden työ.

JUHA KYRÖNVIITA 3 b

KOVA PELI

Pojat luistimilla kiittää,
kiekko jäällä liittää.
Lunta kentälle sataa,
kun Makkonen auraa rataa.

Kiekko nyt paremmin liittää,
pojilla hyvin luistin kiittää.
Esa kiekkoa lämää,
se maalivahti Timoa hämää.

Menee kiekko maaliin,
saa vastajoukkue oivan saaliin.
Hupsis, verkko heilahtaa,
iso tuomarikin kellahtaa.

Peli lähestyy loppua,
ei ole pelaajilla hoppua.

JARNO NIEMINEN 4 b

Oli kesä, tuli talvi,
mut' ei vielä näy
kevään pälvi.

Oi, mutta kukas se
tuolta kurkistaa,
pesästänsä tirkistää?

Se taitaa olla orava,
joka katsoo silmä kovana.

ANNIKA AHO 3 b

Satoi räntää, satoi lunta,
pikku koira näki unta.
Lämpöisessä kopissaan,
mehevästä luustaan.

Kevät tuli, lumi suli,
lumenalta, esiin tuli,
pieni leskenlehti.

LEENA SEILO 2 b

JALKAPALLO

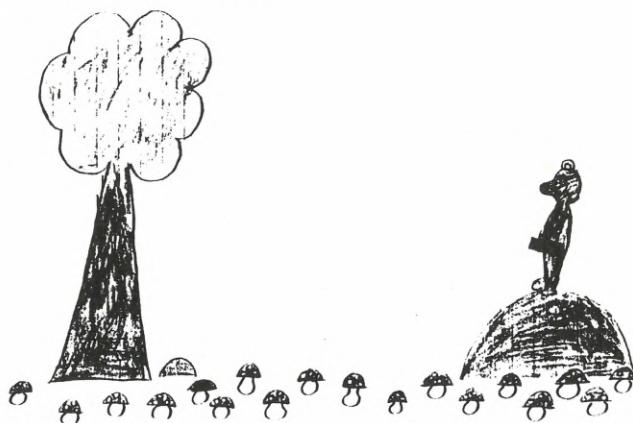
Jalkapallo paras laji on
se on niin verraton.
Sitä potkaistaan lujaa
se kiittää monta kujaa.

Maalivahti torjuu
niin, että puolustaja horjuu.
Jos pallo menee yli rajan
siitä tulee sivuraja.

Libero pukkaa
niin, että pallo meni hukkaan.
Pallo kiittää
reiän verkkoon viiltää.

Peli on poikki
ja kotiin tuomari loikki.
Ottelu on loppu
ja kaikilla kotiin on hoppu

PETRI PEURA 4 b

TÄRKEÄ AMMATTI

Minun äitini on töissä sairaalan keittiölä.
Hän tekee töitä aamu 7:stä päivä 3:een.

Aina kun siellä on ruokana puuroa, sitä keitetään isolla padalla. Silloin kun siellä on lihapullakastiketta, niin lihapullia tehdään ainakin kolme pannullista isolla pelillä.

On varmaan raskasta ruokkia 40—50 potilasta ja monta lääkäriä ja sairaanhoitajaa. Onneksi keittäjiä on paljon. Siellä on kyllä koneet, jotka pääasiassa tekevät työt.

Jos minun äitiäni ja muita keittäjiä ei olisi, eivät potilaat saisi ruokaa. He joutuisivat kuorimaan itse porkkanat ja punajuurit ja muut juurikasvit. He joutuisivat tekemään itse ruokansa. Olisiko sinusta hauskaa maata sairaalassa, jossa ei olisi keittäjiä?

KIRSI MUSTAJÄRVI 4 b

MINÄ HALUAISIN TIETÄÄ!

Kun kesäaamuna Parkanossa linnut lauloivat, mietin minkälaista oli ennen. Oliko silloin näin paljon kauppoja, vai oliko silloin vain kaksi kauppa. Nukahdin ihanan auringon lämpöön ja näin unta vanhasta Parkanosta.

Oli talvi ja lumi pyrytti. Minä etsin autoja, mutta en löytänyt mitään autoja, vain hevosia kärryineen. Huomasin valoa sumun takaa ja kuulin kirkonkellon lyövän. Kävelin sumun läpi ja huomasin ison kellotapulin. Katsoin taakseni ja huomasin vilja-aitan. Kävelin aitalle ja koputin ovelle. Koputin uudestaan, mutta ketään ei tullut avaamaan. Astuin sisälle ja menin nukkumaan heinien päälle. Siellä oli ihanan pehmeää. Nukahdin ja heräsin mummin tapuksiin. Katsoin ympärilleni ja näin ihanan kesäilman ja mummi antoi minulle mehulasin ja tuoreita pullia.

En edes unissani saanut tietää, minkälaista ennen oli. Lienee kai parasta etsiä tietoni vanhoista kirjoista.

NINA BLOMQVIST 4 b

VÄLITUNNILLA

On keskiviikko. Koulun kello soi. Ryntäys käytävään alkaa. Vain opettaja jää luokkaan. Kuulu kaamea huuto. Hirveän suuri lapsilau- ma rientää kohti ovea. Ovet vain paukkuvat, kun he menevät siitä. Huomaan erään po- jan, jolla on pallo kädessä. Häneltä lentää pallo lähelle ikkunaa, josta se kimpoaa suo- raan päin opettajan naamaa. Lauma tyttö- jä hyppää narua. He hyppäävät aakkosia. Pojat pelaavat jalkapalloa ja osa hyppää ruu- tua. Toiset pojat hyppäävät narua tyttöjen kanssa. Muutamat tytöt kävelevät ja muu- tamat tytöt leikkivät mustaa miestä ja Roope-littaa. Myös osa hyppää tvistiä. Näen erään pojan, joka nukkuu penkillä. Ei ole varmaankaan nukkunut paljon yöllä. Tyttöjä on keinuilla keinumassa ja poikia on kuk- kotappelulaudalla. Kukkotappelulaudalla Mikko työntää vahingossa Pasin alas ja Pa- si menee kantelemaan opettajalle. Tyttöjä ja poikia myös näyttää olevan kiippareilla. Kiippareilla Liisa on nousemassa ylös puo- lapuita, kun yht'äkkiä Liisan kädet lipeävät ja hän tippuu alas. Liisan käsiin jäi pieni ar- pi. Onneksi ei käynyt pahemmin. Melu on kova. Pian välitunti on päättynyt ja ryntäys sisään alkaa taas ja pian opetellaan uusia hauskoja asioita tunnilla. Tällaiselta näyttää välitunti koulussa, jossa on mukava opis- kella.

ELINA KORPINIEMI 4 b

LEMMIKKINI

Lemmikit ovat kivoja. Ne ovat suloisia, pehmeitä ja ihania. Tahdoin sellaisen. Sain kissan. Se on hassu. Hassu on sen nimikin, nimittäin Tuhi-Tuhi.

Päivisin se juoksee kuin hupsu. Iltaisin se nukkuu kuin tukki. Öisin Tuhi-Tuhi nukkuu minun sängyssäni. Tuhi-Tuhin turkissa on kolme eri väriä, mustaa, valkoista ja har- maata. Nenän väri on musta. Sillä on tassut valkoiset.

Tuhi-Tuhi rakastaa hyvää ruokaa. Sellais- ta on felinè ja tähtimisse. Kun avaan ikku- nan, se hyppää sille. Tuhi-Tuhi tahtoo raitis- ta ilmaa. Joskus se hyppii tuoilta toiselle. Kerran se putosi tuoililta, kun tyyny luisti sen alta. Onko sinulla näin hassu kissa?

TUULA HARJAMÄKI 4 b

HASSU YSTÄVÄNI

Minulla on pieni ystävä. Ystäväni on su- loinen. Sen herkkua on luut. Kun se näkee luun, niin vesi kielelle jo kiihottaa ja hauk- kua se ilmieliin alkaa.

Yöllä se tahtoo ulos. Se haukkuu ja nuo- laisee kielellä poskeani. Se on vaaleanrus- kea ja valkoinen. Sen ilme on aina iloinen. Arvaas kuka se on? No tietysti Rekku!

PIIA LAMMINSIVU 4 b

PIDÄN SINUSTA EMILY!

Oli lämmin ja aurinkoinen aamu. Olin menossa tapaamaan Emilyä Rantakotoon. Ensin kävin ostamassa kukkia Emilylle, sil- lä Emily tykkäsi kovasti kukista. Kun käve- lin Rantakodon pihassa Emilyn asunnolle päin, niin huomasin, että Emily kasteli kau- niita kukkia.

Koputin Emilyn selkään ja sanoin: Hei Emily ja ojensin kukkakimpun hänelle. Si- nä samassa Emily tarrasi minuun kiinni ja rutisti voimiensa takaa.

Vähän ajan kuluttua alkoi sataa. Kiireh- dimme Emilyn kanssa sisälle sadetta kar- kuun. Sisällä Emily keitti teetä ja lämmitti pikkuleipiä. Katselin Emilyn olohuoneen seinää. Seinillä oli jos jonkinlaisia tauluja, papereita, nauvoja, lamppuja ja vaikka mitä. Heräsin mietteistäni Emilyn helliin ta- putuksiin. Emily tarjosi minulle pikkulei- piä ja laittoi teekupin eteeni.

Kun katselin ikkunasta ulos, huomasin sateen loppuneen ja auringon paistavan lämpimästi. Sanoin Emilylle, että lähtisim-

me kävelylle, kun aurinkokin paistaa. Pää- timme lähteä katsomaan Kairokeskeä ja nauttimaan kesäisestä auringonpaisteesta. Matkalla näimme ihanan karvaturrikoiran ja monta tyttöä hyppimässä narua. Pian olimme jo sillalla katselemassa koskea. Tuntui, kuin koski olisi vetänyt meidät mu- kaansa. Kuuntelimme kosken kohinaa. Se oli ihan kuin jättiläispesukone jylläisi.

Hetken kuluttua lähdimme kävelemään Emilyn asunnolle päin ja lauloimme kai- kenlaisia lauluja. Matka meni nopeasti, sil- lä Rantakoto näkyi jo. Emily avasi oven ja meni lepäämään sohvalle. Sanoin Emilylle, että minun pitäisi mennä jo kotiin, etteivät äiti ja isä huolestuisi. Emily antoi minun lähteä ja pyysi minua vielä sammuttamaan valot. Sammutin valot ja toivotin hyviä unia. Hetken kuluttua Emily nukkahti. Hain Emilylle vielä peiton ja tyynyn. Sitten läh- din kävelemään kotiin päin. Minulla oli oi- kein hyvä mieli.

MARJU VIHELÄ 4 b

YSTÄVYYS

Ystävän kanssa on hyvä olla, ystävän kanssa täytyy olla aina sovinnolla. Ystävyys on kuin magneettia, jota ei mikään erota.

Ystävyys on myös uskoa, joka on lujaa luottamusta. Jos sinä tarvitset apua niin pyydä ystävältä, ystävä auttaa sinua, ja rohkaisua saat myös häneltä.

Ystävälle voit kertoa salaisuudet, ja ystävä kertoo sulle salaisuudet uudet. Ystävä hyvä on minullakin, toivottavasti on sinullakin.

SUVI KOIVISTO 4 b

JOULU

Joulu Parkanoon jo ehti, joulusta on tehty meille ikioma lehti. Joulu on lapsille juhlaa, ja kaikki silloin tuhlaa.

Kinkut pöytään kannetaan lahjojakin annetaan. Kun joulu on loppu, tulee kauhea hoppu, saada säästöt isoiksi, eikä enää laittaa säästöpossuja risoiksi'.

Joulun aikaan usein valvotaan öitä, eikä tarvi tehdä paljoakaan töitä. Sitten alkaa arjen työt, ja hyvin nukutut yöt.

TUULA KUIVANEN 4 b

LORU

Olipa kerran kukka jolla oli jalassa sukka ja sukassa punainen nukka. Kukan poimi Jukka, jonka kaveri oli Hukka. Sillä oli sininen tukka. Jukalla oli takki ja myös iso lakki käden narussa roikkui rakki ja perässä koko koirasakki. Olisit nauranut sinäkin, yhtä paljon kuin minäkin.

PIIA ALAVATAJA 4 b

URHEILIJAN MIETTEITÄ

On hieno olla urheilija. Minä pidän ur- heilusta. Minun parhain saavutukseni on pituudessa tulos 4.61. Sen hyppäsin poikao- lympialaisissa Kokemäen kentällä.

Täällä Parkanossa on mainio urheilu- kenttä. Siellä on hyvä harjoitella. Harjoit- telen siellä juoksua, pituushyppyä ja kor- keutta ja monia muita lajeja. Mieluimmin harjoittelen pituushyppyä ja juoksua.

Talvella minä haluaisin, että tänne raken- nettaisiin kunnollinen urheiluhalli, koska talvella täällä ei pysty kunnolla harjoittele- maan.

MIKA KAUNISTO 4 b

TÖYHTÖHYYPÄ, KÄENMUNA YNNÄ MUUTA

”Kirjoita sitten mistä vain: talostasi, isästäsi tai vaikka töyhtöhyypästä.”

Keväällä, lumien sulaessa, muutamien pälvien jo ilmestyttyä, silloin kun pakkasyöt saavat vielä lumen rouskumaan anturan alla ne tulevat, töyhtöhyypät. Olipa siis kerran töyhtöhyypä ja sillä pesä...

Oletko muuten liikkunut luonnossa? Oletko tarkkaillut sitä keväällä, kesällä, syksyllä talvellakin? Oletko nähnyt, kuullut, aistinut? Oletko koskaan ajatellut, että nämä luojan palvelut ovat kätesi ulottuvilla, vieläpä ihan ilmaiseksi?

Kevätkorvalla on ollut jo monia ilon aiheita nähdä, kuulla, tuntea. Oli vielä maaliskuu, kun saatoit kuulla taivaan sinestä lyhyen äännähdyksen. Se oli leivonon, joka ilmoitti tervetuloivotuksensa. Ihan sama lintu, joka sitten kevään edistyessä laulaa niin riemullisesti noustessaan taivaalle jyrkässä lennossaan ja tullen sukkulana alas yhä uudestaan ja uudestaan, tuoden näin julki keväänsä täyttymyksen.

Eikä kulu montakaan päivää, kun jo kuuluu peipposen iloinen livertely. Jos pirttisi ympärillä on metsän puita, ei Sinun tarvitse kuin avata ovesi esitystä kuunnellaksesi: täällä yksi, tuolla toinen, kolmas...

Etä ehdi kyllästyä noihin konsertteihin kun jo pihasi piirissä, halkopinon vaiheilla, keikuttelee pitkäpyrstöinen västäräkki. Laulullaan se ei pääse hurmaamaan, mutta tuttavallinen, tirsutteleva kesän airut se kuitenkin on ja tarjoaa iloa myöhemminkin opettaessaan poikasilleen elämän menon aakosia.

Eikä aikaakaan, kun jo voit katsoa suven alkaneen. Sen tuo mukanaan ensimmäinen pihan piirissä sinkoileva pääsky. Siinä se ystävällisesti lepertelee rakentaessaan savista pesäänsä. Koko kesän saat iloita pääskyjen kanssa, kunnes ne, poikasten jo saatua juhlafrakin päälleen, kokoontuvat puhe- linlangoille juoruamaan, jättääkseen meidät lopulta yksin.

Käenmunia pikkulinnun pesässä.

Kysynpä Sinulta oletko kuullut satakielen, tuon lintumaailman virtuoosin, laulavan? Suureksi iloksemme se on kotiutumassa Parkanoonkin. Kymmenkunta vuotta sitten eräs pariskunta asettui taloksi tuonne jokivarsilehtoon.

Ellet ole yökyöpeli, et sen laulua kuulekaan, sillä esitys alkaa vasta lähellä puoltayötä, heinäkuun puolivälin aikaan. Joka vuosi ei tuo kovin odotettu vieras asetu näille main, mutta tulipahan onneksi yhden yön laulu pojan toimesta nauhoitetuksi teltassa pesäpuun alla makoillen. Voipahan talven kylmissä kuunnella ja toivoa sen oikean jälleen ensi suvena tulevan.

Mutta minne jäikään tuo otsikon töyhtöhyypä? Muistaakseni levottomana lentää loikottelemaan tuonne suopellon päälle. Kun sitten lumi lopullisesti haipuu, kasaa lintu muutamia kuivia korrenpätkiä kynnöspellolle ja pyöräyttää pesäseen neljä munaa, joista sittemmin, sikäli kun toukomiehistä selviää, hautoo rauhassa pikkuhyypä. Ellei sitten käy niin harvinaisen

ohraisesti kuin meidän pellolla tänä keväänä...

Nyt astuukin kuvaan tuo käki, jota varmasti jo odottelitkin. Sehän se meille kaikille kukkuu elämäniänkin. ”Kuku käkikulta mulle elämäkerta.”

— Mutta täytyy tunnustaa, että tuo lintu on myös aikamoinen loinen. Linnun poikkeuksellisiin tapoihin kuuluu sijoittaa haudottavat munansa muitten pesään, yhden kuhunkin. Ja kun linturessu hautoo sen ja omat munansa poikasiksi käenpoika vahvempana pudottaa muut alas pesästä, ja näin joutuvat pikkulinnut ruokkimaan sen aikuiseksi. Tavallisimpia emopuolia ovat leppälintu, västäräkki, harmaapeippo, joskus jopa harakkakin. — Mutta mistään en ole lukenut, eivätkä paikalliset asiantuntijatkaan ole todenneet, että käki olisi muninut töyhtöhyypän pesään. Meidänperällä oli tänä suvena kuitenkin ainakin yksi typerä käki. Se sijoitti munansa hyypän haudottavaksi. Seurasimme suurella mielenkiinnolla asian edistymistä. Ja niin siinä lopulta kävi, että kaksi munaa jäi kuoriutumatta, ja toinen niistä oli käen.

Kun viime kesän monina kauniina iltayön hetkinä istuskelin verannalla katsellen auringonlaskua, ihailien terväpääskyjen lentoakrobatiaa ja seurailen yöttömän yön tuloa, on suolta jo ajat sitten loppunut hyypien ääni. Ihan hiljainen yö ei toki ole. Enää vuosiin ei tosin ole kuulunut ”ruislinnun laulu korvissani.” Aprikoida voi kuitenkin kuovin alakuloista ääntä, kun se yrittää johdatella poikasiaan turvallisemmille laiturille aiheuttaen kuulijalleen kaihoisan tunteen ja ailahduksen alkavasta syksystä.

Tulipa siinä mieleeni, että oli hyvä asia kun tuo käki ei saanut perillistä ainakaan töyhtöhyypän pesässä. Sinne olisi jäänyt huvilileimon poikanen näntymään hyypän ohjattua lapsukaisensa välittömästi kuoriutumisen jälkeen kaurapellon pientareelle etsimään elantoansa ja varttumaan aikuisiksi lentääkseen sittemmin pois ja toivottavasti palatakseen jälleen ensi keväänä ja kaikkina seuraavinakin.

KESÄN KUUMIN PÄIVÄ

Mies osti kolme postikorttia tutulta myyjältä. Sillä oli tänään, mies maksaessaan katsoi, kirkaansininen pusero raskaitten rintojensa peittoona. Vaaleat hiuksensa se oli kammannut samalla tapaa jo ainakin kaksikymmentä vuotta, vaalea hame kumpuili vatsan seutuvilla. Lanteita sillä ei enää ollut ja monet tiesivät sen miehen olevan juopon. Mies osti vielä kolme postimerkkiä, askin tupakkaa ja muutaman merkityksettömän sanan sanottuaan se lähti kulkemaan rakennuksen aurinkoisella sivustalla odottavalle tyhjälle penkille.

Mies syytti tupakan ilman nautintoa. Ei se näin kuumalla maistu, tupakka, mies totesi, mutta oli samalla liian väsynyt juomapullon perässä kävelemään. Olisi lopetettava koko polttaminen, mies tiesi, mutta samalla se tiesi niin paljon muutakin.

Jäätelökioskin edessä kymmenen ihmisen hidas jono, pingviinin kuvalla koristetussa kojussa nuori opiskelijatyttö, mies arveli aikansa kuluksi, jo odottamassa sulkemisajan tuloa, illan huveja ja mitä kaikkea sen ikäinen nuori nyt työnsä keskellä ajatteleekin.

Oli kesän kuumiin päiviä. Lomalaisien autot lipuivat hitaasti kadun molemmin puolin. Autoja täyttivät isät, äidit lapsineen, joukossa joku yksinkulkeva. Pienen kaupungin sydämen ahtalla kadulla solui elämä.

Mies istui maisemakortti vasemmassa, kynä oikeassa kädessään kuin olisi kaiken sanottavansa jo kadottanut, hukkuneita sanoja etsiessään se liimasi kortteihin sääntöjen mukaiset postimerkit.

Penkin ohi kulki kevyitä kuuman päivän hameita, nuoria naisia, joista pilvettömän päivän aurinko piirsi miehen verkkokalvoihin hoikkia reisiä, nopeita lanteita; muistoja vuosien takaa, kertomuksia jo eletystä elämästä.

Tänään, mies uutta tupakkaa syyttäessään, totesi, ei keksi mitään kortteihin kirjoittaisi. Elämä kuin olisi kokonaan poissa, ollut jo vuosia. Satojen kilometrien päähän kuljetetut kolme lasta jaksoivat tehdä kipeää, aina. Niinä vuosina mies oli sairastunut outoon tautiin, joka söi ensin työn, vaimon ja lapset, lopulta halun jatkaa paljon mitenkään.

Ne vuodet olivat murtaneet miehen mieleen aukon, mistä oli tulvinut paljon hetken ilon nestettä, kunnes lopulta ei jaksanut enää sitäkään, vaan oli kuivuttava hiljalleen kasaan. Syksyllä, ensilumen aikoihin mies muisti täyttävänsä neljäkymmentäviisi vuotta. Se päivä saattaa tulla vastaan, mies nauhahti, sitä toistakin vaihtoehtoa kun oli tullut niin paljon ajatelleeksi. Mietityksi öiden hiljaisuudessa ja päivisin muiden kiireistä hyörinää seurattessa.

Sitä oli, mies tiesi, jo liukunut elä-

män ulkopuolelle; jäljellä oli taudin syövä ruumis elottomassa sielussa, kolme ensimmäistä vuotta ilman lapsia oli kuluttanut kaiken sitä ennen hankittun, kaksi viimeistä vuotta syönyt kuin syöpä jo luopumaan alistunutta mieltä.

Lapset muistivat enää harvoin; niillä oli uusi isä ja asiat kunnossa, tytär oli viimeisimmässä kortissaan maininnut. Niin kuin mies ei siitä uudesta isästä olisi ollut jo silloin vuosia sitten tietoinen.

Nuorin pojista vielä muistaa entisen isänsä, tytär oli lisännyt, se keskimäinen kinuaa mopoa, vaikka on vasta yhdeksitoista.

Mies muisti elatusmaksujen olevan myöhässä. Tietoisuus teki vielä kipeää, mutta sitä kun vielä itseäkin halutti ajoittain elää, oli jäänyt.

Penkille istui nuori rintaliivitön, avopuseroinen kesänainen. Nainen lipoi kauniilla kielellään jäätelöä, mies katseksi näkyä kuin varas koko ajan valppaana katsomaan muualle. Uupumus iski ruumiiseen kuin olisi ollut jo sairaalan vuoteessa ja saanut piikin ennen leikkausta. Nainen nousi sanaa sanomatta ylös ja mieheen katsomatta se käveli nopein askelin odottavaan autoon ja oli jo poissa.

Kolmatta korttia kirjoittaessa mies kadotti sanat; ei ollut enää mitään sanottavaa, tai niitä oli liian paljon, ne puuroutuivat päässä selvittämättömäksi möykyksi.

Olisiko parempi, mies jo mietti, jos ei enää koskaan kirjoittaisi riviäkään. Antaisi niiden olla rauhassa, unohtaisivat ne lapset kun ovat saaneet uuden talonkin asuttavakseen, saaneet pitää entisen äitinsä, jonka uusi mies ostaa lapsille kaiken heidän tarvitsemansa.

Minä, mies itselleen tiuskasi, olen tehtäväni täyttänyt. Unohtavat ne, lapset, lakkaavat muistamasta kuin itse elämä sitä niiltä vaatisi, että saisivat korvaukseksi vuotuisen kasvunsa.

Ei mies kolmanteen korttiinkaan mitään ikävästään kertonut, siitä tuli yhtä tyhjämpäväinen kuin kahdesta muustakin. Lapsille tulisi vain paha mieli. Parempi kertoa kaiken hyvin olevan.

Mies työnsi kortit keltaiseen laatikkoon kuin olisi hyvästi sanonut kokonaiselle elämälle ja poistui nopeasti paikalta. Pankin ovissa oli paljon kuljijoita, mies astui kesälomalaisien vaaleaan ja iloiseen joukkoon mukaan.

Pankin seinällä suuri ja naurava mainos tarjosi sataatuhatta lainaksi ilman vaikeuksia. Vähemmänkin annettaisiin, mikäli siihen tarvetta olisi. Mies tajusi taivaan laskeutuneen maan päälle.

Mies poistui nopeasti pankista, niin lujaa, että unohti miksi oli sinne kulkeutunut. Tutulla aurinkoisella penkillä taas istuessaan asia muistui mieleen.

Tarkoitus oli ollut nostaa muutama jäljellä oleva kymppi vielä ajoittain toimivalta tililtä. Pankkineiti olisi saanut taas kerran muistuttaa miehen vanhaksi käyneestä tavasta hoitaa pankkiasiansa. Sitä kun oli kaikenlaisia uusia tapoja ja ilman pankkikorttia kulkeva ihminen olisi muinaisjäänne jo eletystä elämästä.

Olisi mies lainaa saanut, olisi, jos olisi maksettu omakotitalo, metsäpalsa, kallis huvila, obligaatioita, kahden vuoden talletussopimuksia, viidentoistatuhannen työpaikka ja mieluiten perheellinen kunnan ihminen.

Pankinjohtaja oli ollut oikeassa. Piiruillut mies oli tiedustellessaan lainaa mihinkään normaaliin elämään riittämättömällä eläkkeellään elatusmaksurästejä niskassa.

Miehellä oli tilillä muutama kymppi ja aikaa seuraavaan eläkkeenmaksuun kaksi viikkoa, lapset satojen kilometrien päässä, tavoittamattomissa jokaisella tavalla, vaimo samassa paikassa kiertämässä kallista omakotitaloa elämänmyönteisellä katseella.

Mies kaivoi puseronsa taskusta pilleliriasian. Niitä oli syötävä kolmasti päivässä kunnes tulee viimeinen päivä ja päästää pois.

Kesän kuumiin päiviä solui kiihkeän raukeana ilmavirtana ohi penkillä istuvan miehen. Suuri, valkoinen auto pysähtyi lähes kohdalle, ovi avautui ja jalkakäytävälle nousi sirot nilkat, valkoiset kesäkengät joiden huipulla pitkät tummat kiharat antoivat eloa nuorille naisen kasvoille.

Mies sulki silmänsä. Hänelläkin oli ollut joskus valkoinen auto, suurikin, ja autosta oli noussut kaunis nainen asioidakseen missä kulloinkin oli tarvetta ollut.

Sen ihmisen oli vienyt onnettomuus. Luoja sielun, hauta ruumiin, vaatteet oli kaiketi tuli niellyt. Se oli aikaa ennen lapsia ja vaimoa, mies uutta tupakkaa syyttäessä jaksoi hyvin muistaa.

Vaimon ja lasten aikana oli tullut tauti lupaa kysymättä, tehnyt pesän ja alkanut syödä tervettä ruumista, ajokorttia, autoa, taloa, vaimoa, kaikkea kuin joku olisi taudille tehtäväksi kaiken tuon antanut.

Joku entinen tuttu kulki miehen ohi kuin olisi vielä muistanut, hetkeksi, sekunninkymmesosaksi palauttanut taajuntaansa miehen, joka joskus viereistä taloa oli asunut.

Vielä hetken mies antoi auringon valon kauniiden naisten eri osia verkkokalvoilleen iskeä, pilven työntyessä valoa heikentämään, mies nousi kulkemaan kohti viimeistä asuntoaan.

Oli ollut kesän kuumiin päiviä ja sen iltapäivän viides tunti jo lyönyt.

Raili Mansikkamäki

Vanhanrouvan kiemurat tunturissa

En koskaan, en edes unissanikaan voinut kuvitella laittavani joskus jalkaani slaalom-monoja, suksista puhumattakaan. Ja että kaiken lisäksi nousisin korkean ja jyrkän tunturin laelle, ja sieltä hurjaa vauhtia alas, minä joka ikäni olen ollut tasamaan hiihtäjä. Tosin joskus hamassa nuoruudessani olen kilpaa hiihtäessäni lasketellut Jämin ja Mouhijärven hurjia mäkiä, ainakin tuntuvat hurjilta, kun piti mennä niin lujaa, että verenmaku maistui suussa, mäet ja tasamaat.

Se oli silloin! Mutta nyt, aikas' lähellä "mummo-ikää", piti vielä kokeilla tunturista laskua, sitä slaalomia. Tyttäreni houkutuksesta lähdin hänen mukaansa lainaamaan laskettelu-välineitä muutamaksi tunniksi tunturiin.

Olihan se jännittävää saada pitkävaraiset, jäykäntuntuiset monot jalkaansa. Monoja kiristettiin ja "höllättiin" ennen kuin ne saatiin passelin sopivaksi nilkkaa tukemaan.

Sukset piti tarkasti mittailta, vaikka minä en niiden oikeasta pituudesta tietänyt "hökäsen pöläystä". Ja niin sitä lähdettiin suksivuokraamosta kohti hissiä, ja siitä vaan ylös tunturin laelle.

Lähtiessämme hissillä ylös, tyttäreni varoitti minua katsomasta alas. Mutta pitihän sitä puolivälissä mäkeä vähän "vilasta" — ja apua! Kuinka pieneltä Revontuli-hotelli näytti alapuolellemme, aivan kuin tulitikkurasia, ja ihmiset kuin muurahaisia! Ei ikäänään täältä selvitä hengissä, ajattelin puoliääneen.

Niin sitä kuitenkin noustiin ylös tun-

turin laelle, mutta siitä ne kommellukset sitten alkoivatkin. Tyttäreni joka oli jo "vanha tekijä" näissä laskettelu kiemuroissa sanoi: hei sitten vaan, ala tulla jo! Yks' viuhahdus vaan kun hän häipyi viereltäni ja laskea luiskautti näkymättömiin jättäen minut ihmettelemään, että mitenkäs tästä alaspäin ja niin edelleen.

Ei auttanut muu kuin mennä puusta puuhun, kun sellaisen känkkyrän jossain näki, toiselta laidalta toiselle. Josakin vaiheessa, katsoessani sopivaa "hollia" mennäkseni taas palan matkaa alas toiselle laidalle auraten suksillani niin, että en tahtonut päästä alaspäin olenkaan vaan vauhti miltei oli pysähdyksissä kuului: siinäkösin sitä vasta mennään? Tytär viuhahti taas ohi ja sanoa luikautti, että rohkeasti vaan, ala tulla jo!

Niin siinä kävi, että siristin silmiäni ja huulet tiukasti mutrulla, annoin mennä lopun matkaa suoraan alas, ja vauhti oli melkoinen. Alapuolella hissiin odottavien jono — lähestyin heitä uhkaavasti. Apua! Mitä teen vauhdilleni? Kädet levällään kuin purjeet tein vartalollani ihmeellisiä taivutusliikkeitä, polvilumpiot miltei pois kuopistaan. Pakkohan sitä oli saada vauhti pysähtymään!

Äkkipyssäys ja pyllähdys hissijonossa odottavien eteen! Eräs rouvashenkilö tuli auttamaan ja sanoi nauraen "ensimmäinen kerta se on pahin hirressäkin", samat on kuviot kuulemma kaikilla ensikertalaisilla.

Kun sain itseni suoristettua, tunnustelin jalkojani ja käsiäni olivatko luut ehjinä, ja olivathan ne, vaikka olivatkin olleet sananmukaisesti solmussa. Niin sitä taas noustiin hissiin, ja sivuliipakkaa alas, ylös, alas, kolmen tunnin ajan. Vaan kyllä se oli liikaa ensimmäiselle päivälle. Tulin varmasti sinuksi Sallatunturin ja laskettelijoiden kanssa koska hiihdonopettajatkin olivat puhuneet, että eräs rouvashenkilö oli laskenut rinnettä alas kuin lines-Ankka, hyvä että ei tullut alhaalla olevan kioskin seinästä läpi, tarkoittivat varmaankin juuri minua, eikä ihme!

Niin sitä vaan noustaan jo kolmatta talvea "tunturiin ja taas jännittää, mutta ei enään niin kuin ensimmäisellä kerralla. Nyt kevättalvella -88 ollessani hiihtämässä Sallassa olin senverran viisaampi ja laskin hiihdonopettajan kanssa jyrkemmät kohdat, ihan oikeaoppisesti, ja nyt sujuu laskettelu jo paljon paremmin.

Ensi hiihtolomallani voin jo mennä laskettelevan sisareni ja tyttäreni kanssa melkolailla tasavertaisena Sallatunturiin.

Vaan kaikesta huolimatta, mikään ei voita kunnan murtomaahiihtoa. On ihanaa saada hiihtää kaikessa rauhassa puhtaalla valkealla hangella, rauhallisen luonnon keskellä. Ja kuunnella, kuinka luonto "puhuu", sitä ymmärtäväille!

P.S. Vaan minkähänlainen olis', tuo Häkä-Häkkisen nopeuslaskurinne? Eten sanoisi!!

Tottahan kaikki Villen tunsivat. Hän asui Selmansa kanssa Vatajankylässä Pikkumäen torpassa. Oli heillä ollut lapsiakin, mutta kaksi pojista kuoli jo nuorina ja kolmas kaatui sodassa.

Ville oli yksi aikansa persoonista. Erikoisesti hän oli lukuisten kolttosien- sa loistava kertoja, joka vei kuulijansa mukaan värikkäällä olemuksellaan. Niitä kolttosia hänellä nuoruudessaan oli ollut varmaan enemmän kuin ”ta- vallisilla” nuorilla.

Tapaus, josta aion kertoa, on kuitenkin viime sotiemme jälkeiseltä ajalta, jolloin Ville ja Selma olivat jo ikäih- misinä.

”Istuin tuoh klasin eles suutaroitte- mah kus Selema lähti postia hakeen tuosta Rantaselta. Olin yksin tuvah ja kun neuloskelin, oli hiliasta. Mitä ol- lakkaak kut tuolta ovisuunurkasta sän- gyn alta alako kuulua taah kropinaa.

Oli sitä sieltä ennenkik kuulunu muutaman kerran ja arvasin että se sa- ma rotta siä taah järsii laattiplank- kuur reikää.

Nousin hiliaa tooliltani ja menil li- kemmäksi kuuluteen miltä kohtaa se kropuutih kuuluu ja siähän se oli ihan nurkas.

Tuumin että millähän sitä vähä pe- loottaa. Hoksasin että tua piirongin ta- kana on viä se Asseri-vainaan 1-piip- punen haulikko ja loolah muutama pa- nos. Ei muuta ku haulikko sieltä ja ku- ti piippuun.

Tuoh keskellä laattiaa on luukku, josta pääsee pieneen kuoppaan josa me on pruukattu säilytellä kylmäh vä- hiä ruokatavaroita. Aukasin hiliaa luu- kun kannej ja menin kontilleni siehen

Valto Leppänen

Lampisen Ville

viereej ja laskin yhyellä käellä pyssyä reiästä laattian alle osottaa nurkkaan. Yritin pitää sitä niin alahalla, ettei se panos olisi niskahirsiin osunu. Kuv ve- täsil lipasimesta, oli se mäjählös sem- monen että herra siunaa.

Laattiakin varmaan hypähti kolomet tuumaa korkialle ja pyssy putos siitä paikasta tuonne kuoppaan, kus se pot- kasi taappäin niettä mun kynnäpääni tärskähti tuohol luukun syriään sillä voimalla, että luulin luitten olevan ihan möyhynä. Käsi puutu kut tukki.

En minä keriinny siinä kättäni kauaa tunnusteleen kut tuosta reiästä alako lykkähän savua niinkuk korsteenista.

Äkkiä luukku kiinni, matto päälle. Muttei se savun tulo siehel loppunu. Sitä alako tulla laattiaravoista joka puolelta. Yritin siirrellä mattoja isom- pier rakojem päälle, muttei sekääp pa- lio auttanu.

Mulla tuli mieleej jo semmonenki asia että olihko se paukku eles sytyttä- ny siä tulipalon, kunnei se savun tulo ollenkaal lopu.

Otin sangosta vettä kretanekkaaj ja nurrutin siitä vettä isompiir rakhin. Yritin iirata niistä ravoistaki näkyykö mistää valakiaa, muttei sinne mitään nähänyk kus savua tuli niim pirusti.

Mitähän Selema sanoo kut tulee, ajattelin. Kattoin klasista ja siinähän se jo tulee veräjällä. Nekka poih ja äkkiä sänkyyn maata. Olin kuorsaavinani kus Selema tuli tupahan. Mistä herra siunakkoon tulee tuommonen savu? Misä on tulipalo? Sanomalehdellä se huito vahavempaa savua tieltänsäj ja tryykäs vesisangollej ja heitti ensim- mäiseksi napollisev vettä muurij ja sei- näv väliin niettä tomup pölähti.

Sej jäläkeen se paino ovesta porstu- aaj ja huusi menneensä mulle että nouse kattoon kuk kämpä palaa. Se kiipeh noita tikapuita myöle kokille niin äkkiä, etten olisil luullu sen pääse- vänkää niin notkiasti sinne.

Mutta kunnei siä kokillakaam mi- tään näkyne, se rupeh mua kurmottaan että mitä minoon taah konstaillu, kut tuo savuki haisee ihan kuk kruulin savu.

Ei mun siinä enää auttanum, muuta kut tunnustaa että olir rottaa tuonne laattian alle ampunu.

Aukasil luukuj ja kus savu oli vähä vähentyny, hajin haulikon kuopasta ja lykkäsin sen takasit tuonne piirongin taa, enkä oo sitä sieltä sen koommin ottanu.”

Tänä vuonna tuli täyteen 100 vuotta äitimme Juulia Salmentaustan syntymästä. Tarinoidessaan hän mielellään palautui lapsuus- ja nuoruusajan ta- pahtumiin ja ihmisiin. Enimmäkseen nämä ihmiset olivat eläneet täällä Kui- vaskylällä jotka tulkitsivat tuntojaan arkipäivän tilanteissa omalla persoo- nallisella tavallaan itsensä ja toistenkin iloksi ja näin syntyi sanontoja, joita äi- ti kertoili tähän tapaan:

— Pääni sillee silikkini levvee oonko minä ny kyllä korree, sanoi Runsaan Kreeta.

— Herra meitä koittelee, sano Reini- kan muori ku lehemä kuoli.

— No niin sano Nästi ku Kana tor- pasta käski.

— Voi taivahan käki sano Pihilaja- mäki ku ämmänsä näki.

— Meni mittiin ja plittiin ku Saaren Leenan tervahauta.

— Kyllä siinä taurih vaaria on jos sil- le vallan antaa, sano Leena-muori kun lehtikerppuja teki ja täytyi tukea ottaa,

KYLLIKKI KALLIO

Sanontoja

että pystyssä pysyi.

— Emminä tiä onko se ii pakana vai ässä penteles, Leena-muori kinkereillä päätteli.

— Oon maalannu kaikki Nerkohon rannat ja rumihin ristit köyhän puo- loosille aiva iliman sano maalari Kus- taa ja jatkoj, että mies on ku Raja-Jek- ku vainaa ku Pihtisalamen partahalla matehia pyylystää.

— Tulihko ompelu-Santra masiina- murkinalle, sano Linnan emäntä räätä- lille.

— Kyllä minä maailmaa nähäny oon, sano Kannon Amalia kun oon ol-

lu Alahkyläh piikanaki.

— Ei tartte kaikkia poikia peräänsä ottaa ku on 200 mk rahaa ja vuodetta ripille päässy, sanoi Luisen Lyyti.

— Mahtaneeko tuo lapsi elää ku se on niin viisahan näkönen, sano Moisi- on Jooseppi kun vastasyntyntä tytär- tänsä katteli.

— Joko se ny meni ku mulla olis ollu sille viä vähä sanomista Jooseppi tuu- mi kun vaimo riihenparsilta putosi ja pyörtty.

— Polije, polije ku oot jo inalla, sa- noi Joensuun Jussi kun vaimo pyörällä opetteli ajaan.

— Kyllä ennen taluttaa pahaa sonnia ku polokupyörää Jussi totesi.

— Joh viä kerran plattista sanot niin jätän koko talon, sanoi Verstaan Iisakki kun Vatajalla yötä oli ja taikina kaukaloon tippui.

— Käy ja kukkuu ku Viitalan taikina.

— Kyllä minä kontin konstit tiän: jos et sinne paa, et sieltä ota.

— Muuttua saa muttei puuttua, sano Kuivasen Hilma-emäntä kun piimän sekaan vettä kaato.

— On parahiksi ku Saksas voita kun kinkeriä pidettiin ja voin loppumista pelättiin.

— Piru raavah on ja Venehkoski toinen.

— Ei sovi ku kolome tusinaan ku on Silo Yrkkö, Veneh Erkki ja Taipaluh Heikki.

— Nynne viholliset jo tulee ku kramahfoonit soi, sano Heinon Hilima kun talvisodan aikana Aholan sirkkelin äänen kuuli.

— Emminä sitä pelekee mitä se Ville siä mettäh pelekee mutta sitä minä pelekeen, että sitä se Ville siä mettäh pelekee mitä minä tää kotona pelekeen, sanoi Pikkumäen Selema.

— Ei valakian näyttäjä oo koskaan kehuja saanu muttei siihen oo parasta pantukaa.

— Saarelassa asui silloin vielä Kallin Hilima ja Jooseppi. Nodesvanilla Ikaalisissa oli jo auto, mutta ei täällä siitä vielä mitään tiedetty, kuitenkin se oli sillä tulossa tänne Kuivaskylään ja Hilima ja Jooseppi kuulivat auton ääntä ja luulivat, että se tulee nyt maailmanloppu ja ottivat virsikirjan ja rupesivat veisaan maailmanlopun virttä (vanhoissa virsikirjoissa oli kai sellainen virsi). Ääni lähenei ja koveni, virsi oli vielä kesken niin ne päätteli, että luetaan loppu, kai Jumala lukemisenkin ymmärtää.

— Siihen aikaan kun täältäkinpäin vielä vietiin käsipelillä sahattuja plankkuja Kaskisiin eli Käskööhin kuten kansa sanoi, eräs isäntä oli ensimmäisellä kaupunkireissulla ja halusi tutustua vähän kaupunkiinkin käymällä hautausmaallakin ja teki sen havainnon, että risteissä luki "Här hvilar". No, kotio tullessa kertoili näkemiään ja sanoi, että sitä minä kummastelen sitä viilarien palioutta ku hautarististäkin näki, että parahite ne oli viilarien hautoja.

— Papusen Efraimi oli Kuivaskylässä metsänvahtina ja meni parooni Wreden kanssa eräeseen taloon. Vieraat vietiin kamarin puolelle missä isäntäväki piti heille seuraa. Jonkun ajan

päästä tulee piika ovelle ja ilmoittaa emännälle, että luut kiehuu että loskaa ja liha on ku paskaa. No, no ompas piialla sopimattomat puheet sanoo parooni. Ole niinhän se puhuu kun puostaa, sanoo emäntä.

— Toisilla oli vielä ylimääräisiä arvonimiäkin millä heitä tunnettiin. Oli Moolekki Antti, Loviotta Jussi, Härkäpyllyn Arviiti, Kukka Aliina, Platkatilla Ulla, Tylysä Joonas, Kaltti Iisakki (oli äidin isä), Nätti Jussi, Horopuo Konstu, Lasisilmä Tilta, Pläkki Kustaa.

Päätteeksi pari piirileikkilaulua.

Järvellä kumminä soutelin hei huhhah hei ja soutelin, niin aivot oli vullan luusta ja aivot oli vullan luusta. Nymminä vasta jutun kuulin huh hah hei ja jutun kuulin tän kylän ämmien suusta ja tän kylän ämmien suusta. Tän kylän ämmät ne kiriottavat huh hah hei ja kiriottavat protokollaa musta ja protokollaa musta.

Toisella puolen järviä on punanen tupa ja valakonen ikkunalauta. Siä se asuu mun heilani, ei siinä mikään auta. Ei siinä auta reekelinlukut eikä akkain huolenpito, ku kaharen nuoren rakkaus sen asian kiinni sito.

EINI HIETIKKO

VISIOITA

Posket pullollaan ylen syönnistä.
Täysinäisin vatsoin osoitat leipää,
sanot — se on liian kallista

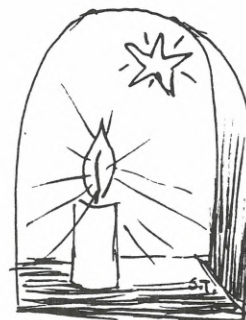
Katse tyhjä — tuskaisena nälästä.
Tyhjin vatsoin — käsi ojentuu tarjottuun leipäpalaan.
— Ehkä vielä aikaa huomiseen? —

Leivällä on hintansa.

EINI HIETIKKO

AUTIOTALO

Autiotalo särkynein lasisilmin
tuijottaa lahonnutta notkoselkäistä navettaa.
Menneisyytensä vangit — vailla tulevaisuutta.
Rakennemuutoksen alttarille uhratut.

Toimitusjohtaja Erkki Seilo (oik.) ja talouspäällikkö Helge Martikainen seuraamassa erikoiskuivauksen ohjausta.

AURESKOSKI OY:N JALOSTUSHALLI TÄYTTÄNYT ODOTUKSET

TAISTO NUMMI

— Tämän kokoisella firmalla ei ole varaa erehtyä. Teimme jalostuksesta tarkat suunnitelmat ja halli onkin vastannut kaikkia odotuksia; minkäänmoisia pettymyksiä ei ole tullut, kertoo vuoden 1987 yrittäjäksi valittu Erkki Seilo, Aureskoski Oy:n toimitusjohtaja.

Jalostushallin tuotanto on jo ollut käynnissä useampien kuukausien ajan. Hallin tuotteilla on niin kova kysyntä, että sen ansiosta yritys on kahtena kuukautena elo-syyskuussa saavuttanut myyntiennätykset kotimaahan.

— Nyt pystytään toimittamaan sellaisia tuotteita, mitä asiakkaat haluavat ostaa, Erkki Seilo selvittää syyt kysynnän kasvuun.

Aureskoski Oy:n jalostushalli on monitoimihalli, jossa tuotetaan hyvin pitkälle viedyllä automaatiikalla.

— Ennen jatkojalostusta jo me pystymme kuivaamaan tavaran uudessa kuivaamossa siihen kosteuteen, johon jalostaja, jälleenjalostaja tai puuseppä haluaa, esim. 10 prosentin kosteuteen. Sen jälkeen tavara voidaan halkoa tai pätkiä, tai liittää, tehdä määrämittaiseksi, höylätä paneeliksi tai tehdä sellaiseksi aihiksi kuin lopputuottaja tai jalostaja sen haluaa, Erkki Seilo kertoo.

— Normaalistihan sahatavara kuivataan vientikuivaksi eli 20 prosenttiin ja normaalisti jalostajat käyttävät sen 10 prosenttia kosteana.

Kaikkea kysyntää ei pystytä tyydyttämään

— Hallin tuotteiden kysyntä on ollut sikäli yllätys, että me myymme oikeastaan pulaa tällä hetkellä. Me emme pysty täyttämään kaikkea kysyntää, Seilo kertoo.

Hallin teknologian hiominen kestää Seilon mukaan tämän vuoden loppuun ja se on jonkin verran haitannut koneitten asennusta ja rakentamista.

— Meidän kurssillemmehan otettiin 15 henkilöä, joista 14 on jäljellä ja halli on jo nyt ollut pääosin kaksivuorotuo- tannossa, vaikka kaikkia linjoja ei ole vielä saatu siellä käyntiin.

— Raaka-ainepulasta huolimatta lomautuksiin ei ole tänä vuonna jouduttu, vaan tuotantohenkilöstöä on sijoitettu jalostustehtäviin.

— Me olemme hankkineet halliin koneita alkuperäistä suunnitelmaa enemmän ja se on poikunut uusia ideoita niin, että suunnitelmia on lisäkoneistuksen hankkimisesta ja lisätuotteiden tekemisestä. Varmaan kun päästään vuosi eteenpäin, niin siellä on taas merkittävä määrä lisää koneita. Halli ra-

kennettiin sen verran kookkaaksi, että siellä on tilaa. Ja tontilla on tilaa jatkaa hallia, Erkki Seilo toteaa.

Tuotantoennätys syntymässä

Sahan koneet ovat muutoinkin pureet puuta tiuhaan tahtiin, sillä tuotantomäärä näyttää Seilon mukaan tänä vuonna ylittävän 100 000 kuutiometriä, joka on enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

— Meillä on ollut pikkuisen syksyllä puupulaa, jonka vuoksi on myös pidetty talvilomia. Mutta näyttää siltä, että pääsemme marraskuun alussa täyteen 2-vuorotuo- tantomäärään ja myöskin jalostushalli tulee pyörimään kahdessa vuorossa. Ammattikurssi kestää vielä marraskuun, jonka jälkeen sitten kurssilaiset tulevat kokonaan firman palvelukseen.

Kasvanut tuotanto on heijastunut henkilökunnan määrään, joka on jo ylittänyt 150.

— Tukin hinta on selvästi noussut enemmän kuin mitä vastaavasti sahatavaran hinta. Hintakehitys on kuitenkin ollut vakaata tai lievästi nousevaa sekä kotimaan että ulkomaanmarkkinoilla, Erkki Seilo mainitsee.

AUTOKOULUOPETUS MUUTTUMASSA

Mielenkiinnolla suhtautuvat Parkanon vuoden 1987 yrittäjät Parkanon Autokoulun omistajat Juhani ja Helena Roiha ensi vuoden syksyllä tapahtuvaan autokouluopetuksen uusiutumiseen. Täyttä hyväksymistä se ei ainaakaan näillä näkymillä heiltä saa.

Autokouluopetus muuttuu kaksiosaiseksi. Ennen varsinaista ajokorttia saadaan harjoittelukortti, jonka jälkeen suoritetaan yksityisesti mm. liukkaan kelin kurssi.

Lokakuun 1. päivänä tulevat voimaan uudet ajokorttia ja ajokorttikoulutusta koskevat määräykset. Ajokorttikoulutuksesta tulee kaksiosainen ja siihen sisällytetään uusia opetusaiheita. Näkyvin muutos opetuksessa on liukkaan kelin radalla tapahtuva opetuksen osa, joskin merkittäviä muutoksia tulee myös muun opetuksen painopisteisiin. Uudistamista on valmisteltu toistakymmentä vuotta.

Juhani Roiha toteaa, että autokoulun opettajatkään eivät vielä tiedä kovin paljon tästä uudistuksesta, koska heitä aletaan vasta kouluttaa sitä varten.

— Siinä mielessä kortin kaksiosaisuus voi olla hyväksikin, että siinä ilmeisesti aloittelijoiden asenteet ja ajotaidot tulevat tarkempaan syyniin.

— Kun nuori saa kortin, monet heistä intoutuvat kaahailemaan liian kovaa, Roiha toteaa. Tutkimusten mukaan kolareita ajavat aniten juuri ne, joilla kortti on ensimmäistä vuotta.

— Autokoulussa pystymme loppujen lopuksi vähän vaikuttamaan nuorten asenteisiin. Opetusaikakin on niin kauan lyhkäinen.

— Se minua muutoksessa ihmetyttää, kuinka homma yleensä pelaa. Autokouluja ei ole vielä informoitu koko uudistuksesta juuri ollenkaan.

— Ilmeisesti liukkaan kelin kokeen saa suorittaa omalla autollaan, Roiha sanoo.

Nykyisellään ei autokoulussa ole liukkaan kelin harjoitusta. — Ei ole muuta kuin mitä jäälle pääsee.

Suunnitelluista liukkaan kelin ajoradoista Roiha sanoo, että autokoulut selviävät kyllä ilman niitäkin.

— Jos se ei tule siinä mielessä pakolliseksi, että autokoulun täytyy sitä kouluttaa, niin silloinhan ratoja ehdottomasti tarvitaan. Mutta ajokortin omistajat voinevat ehkä hankkia liukkaan kelin kokemusta näillä radoilla omalla autollaan.

— En näe sitä oikein mielekkäänä, että sitä ruvettaisiin autokoulussa opettamaan. Kyllä se tietysti toisaalta hyvä on ja joillekin olisi tarpeenkin, mutta sen kerkiäisi kyllä itsekkin myöhemmin opettelemaan, kun tulee vähän kokemusta. Jäällä täytyisi olla jokin romu, jolla har-

joiteltaisiin. Jos autokoulu rupeaisi sitä opettamaan, niin sinne ei ainakaan mitään hyvää autoa voi laittaa, Roiha poh-tii.

Myös ajo-opetuksen pidentyminen kallistane ajokorttia. Jo nykyisellään ajokortti maksaa 4500—5500 mk.

— Jos lisäopetus tulee kokonaan autokoulujen harteille, jonka me tietenkin mielellämme teemme, niin on ilmiselvää, että oppilaille aiheutuu siitä lisäkustannuksia.

Parkanon vanhimpia yrityksiä

Parkanon Autokoulu Ky on ollut jo 18 vuoden ajan Juhani ja Helena Roihan leipäpuuna. Se toimii sekä Parkanossa että Kihniössä. Kihniössä autokoulu järjestetään kolmisen kertaa vuodessa — Parkanossa kurseja on vuosittain kymmenkunta.

Parkanon Autokoulu on paikkakunnan vanhimpia yrityksiä. Porista kotoisin ollut Julius Roiha perusti 1920-luvulla Parkanoon polkupyöräliikkeen, joka oli alkua autokoulutoiminnan aloittamiselle saman vuosikymmenen lopulla. Julius Roihan poika Eino Roiha perusti vuonna -29 autokorjaamon ja autokoulun. Vuonna 1970 korjaamo lopetettiin ja autokoulu siirtyi Juhani ja Helena Roihan omistukseen.

Helena ja Juhani Roiha.

□ Niilo ja Mirjam Paavilainen nimettiin Parkanossa vuonna 1987 vuoden yrittäjiksi maa- ja metsätalouden alalta. Maatalouslautakunta halusi painottaa lähinnä pitkän ja merkityksellisen elämäntyön merkitystä valitessaan vuoden yrittäjän. Kuivasjärvellä tilaansa hoitava Niilo Paavilainen on ollut mukana monessa yhteiskunnallisessa toiminnassa ja edesauttanut mm. sodanjälkeistä asutustoimintaa.

Niilo ja Mirjam Paavilainen tulivat Kuivaskylään vuonna 1944 Karjalan siirtolaisina. He vuokrasivat Laitilanimisestä tilasta pieniä maa-alueita ja myöhemmin hankkivat tilasta puolet vapaaehtoisella kaupalla.

Laitilan omistajana oli silloin opettaja Saari. Senaikaisista tilan rakennuksista ei ole enää jäljellä kuin aittarakennus. Kaupassa Paavilaisien omistukseen tuli seitsemän hehtaaria peltoa ja saman verran metsää. Myöhemmin ostettiin tilaan lisää maita. Nykyisin tilaan kuuluu maata 51 hehtaaria, josta peltoa on 14 hehtaaria ja loput metsää.

Niilo ja Mirjam Paavilainen viljelivät jo ennen Parkanoon muuttamistaan Karjalan Kaukolassa perikunnan omistamaa tilaa.

Nykyinen tilan asuinrakennus rakennettiin vuonna -50. Pikkuhiljaa lähdettiin tilaa ja tuotantorakennuksia kehittämään nollatilanteesta ylöspäin.

Tilalla on ollut tuotantosuuntana korkeatasoinen maitotalous. Karja on ollut useampana vuotena tarkkailupiirin parasta.

Niilo ja Mirjam Paavilaisella on seitsemän lasta, jotka myös auttoivat tilan töissä, kun ne vielä hoidettiin miestyövoimalla. Lapset ovat nyt kuitenkin maailmalla; Paavilaisilla on myös lapsenlapsia iso liuta.

Isännän huolena on ollut oman tilan hoidon lisäksi kaikkien viljelijöiden edestä tehdyt työt; hänelle on uskottu paljon yhteisten asioiden hoitoa.

Niilo Paavilainen on toiminut mm. Tampereen Maatalouspiirin maankäyttötoimikunnassa 16 vuotta, Parkanon asutus- ja maatalouslautakunnassa yli 20 vuotta, josta suuren ajan puheenjohtajana, sekä lomalautakunnan puheenjohtajana käynnistämässä Parkanossa nykyistä maatalouden lomajärjestelmää. Hän on ollut myös maatalousseuran pitkäaikainen puheenjohtaja sekä toiminut useissa osuuskunnissa luottamustehtävissä.

Nykyisin Niilo Paavilainen kuuluu Parkanon metsänhoitoyhdistyksen hal-

TIINA NUMMELA

PAAVILAISET VUODEN MAATALOUSYRITTÄJIKSI

litukseen, Satakunnan kalatalouspiirin johtokuntaan varapuheenjohtajana sekä on mukana monissa maataloutta lähelläolevien yhdistysten ja yhteisöjen toiminnassa.

Sotaveteraanien kuntoutustarve on myös lähellä Niilo Paavilaisen sydäntä. Hän on ajanut kuntoutusasiaa mm. Parkanon sotaveteraaniihdistyksen pu-

heenjohtajan ominaisuudessa.

— Hyvin olemme Parkanossa viihtyneet ja parkanolaisiksi itsemme tunnemme, vaikkakin ajatukset usein palaavatkin synnyinseudulle Karjalaan. Täällä on kuitenkin ollut hyvä elää ja olla, Niilo ja Mirjam Paavilainen toteavat.

Niilo ja Mirjam Paavilainen.

TOINI VAINIO

VIINIKKAJOEN MAISEMIA

Joki höyryää lumisten rantojen välissä
kuin pakkasessa juokseva hevonen.
Virta yksin elää
tässä jäätyneessä maailmassa,
väkevä hevonen.

(Niilo Rauhala)

Viinikkalaakson myöhäinen kevät Vappuna 1956.

Istutetut hopeapajut ovat luoneet rannan ”idyllin”. Kuvassa osittain näkyvät kivivallit on uusi aika vaatinut niiden ja yleensäkin rantamien suojaksi.

Joulurauhaa

YHDYSPANKKI
meidän pankki

*Rauhallista Joulua
Ystävillemme*

KANSALLISPANKKI

PARKANO

Jos tarvitset
— rakennus- ja rakennepiirustuksia
— kustannusarvioita
— rantakaavoja
— tai kiinteistönvälittäjän palveluja
niin ota meihin yhteyttä

**INSINÖÖRI- JA KIINTEISTÖTOIMISTO
HAVANKA KY LKV [A]**

PARKANO PUH 933-2702

*Kodinkoneiden ja kylmälaitteiden
VALTUUTETTU HUOLTO,
VARAOSA JA TARVIKEMYynti*

**Parkanon KY
KODINKONEHUOLTO**

T. Mansikkaviita p. 2460 ja 949320247

S-Market Satapirkan alakerrassa

**JATKUVASTI
HALVALLA**

hamsteri

VUORIJOKI PUH. 81142
Avoinna ma—to 10—18
pe 10—19, la 9—13

Lämmintä Joulua

PARKANON LÄMPÖ OY

MARTTI NURMI
39700 PARKANO, PUH. (933) 2071

*Kiittäen yhteistyöstä
ja Hyvää Joulua sekä
menestyksellistä vuotta 1989*

*KIITOKSET HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
RAUHALLISTA JOULUA*

**HATAN
PUUTARHAPALVELU**
Satakunnankatu 22 PARKANO

**KIINTEISTÖ-
MARKKINOINTI KY**
ESA OJANEN LKV puh. 933-1290
Keskuskatu 4, 39700 Parkano

**TAPIOLA-YHTIÖT
WIITAMATKAT /
Asiointi:**
Esa Ojanen, Kirkkokatu 1
39700 Parkano, puh. 1290

**Parturi-Kampaamo
KESKUS**

Keskusk. 5

A. Hietamäki

Parkano Puh. 81343

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

933-60 434
933-6282

Ikaalisten Auto oy

PP, PEH, PVC,
PVDF, PTFE
ABS ja NYLON

PAINEPUTKET

putkenosat, tangot ja levyt

nopeasti varastostamme.

Pyydä hinnasto ja tarjous
asennuksesta tai laitevalmistuksesta.

SKM TEOLLISUUS-
MUOVIT KY

39700 Parkano, puh. 933-83733
Telex 22301 SKM SF
Telefax 933-83738

15700 Lahti, puh. 918-353920
64480 Skaftung, puh. 962-29121

ASENNUKSET JA SUUNNITTELUUN HOITAA

PARKANON SÄHKÖTUOTE KY

39810 Linnankylä puh. 933-34293

VAATTEITA

AIKUISELLE NAISELLE

vaate-soppi

Parkanontie 41, puh. 2697

PARKANON PALAVALINTA

— Kankaat edullisesti pakoilta sekä paloina

Avoinna: ma—perj. 10—17

lau 9.30—13

Puh. 2252, kot. 5436

Valmistamme mittatilaustyönä

KEITTIÖKALUSTEITA PUUSEPÄNLIKE ARI SOKKA

Vaasankatu 12, p. 933-81637

**PARKANON
SIIVOUSPALVELU OY**

Puh. 83777

**FARKKU-
PUTTIKKI** *Arta*

Keskuskatu 4, Parkano puh. 81 300

Lasten ja nuorten asusteiden
erikoisliike Parkanossa

JUNIORAPILE

Parkano, puh. 2676

- KONTTORITARVIKKEET
- KOPIO- SEKÄ MUUT KONTTORIKONEET,
NIIDEN TARVIKKEET JA HUOLTO

ESSELTE DEALER:

TOIMISTOTUKKU

Ala-Kauhaluoma & Jokela

Parkanontie 90 puh. 933-81748

Korjaukset ja lavarakenteet

JUSSIN AUTOMYYNTI JA -KORJAAMO

Om. Juhani Kaartinaho Parkano
puh. 933-33105

**4WD pakettiauto + yhdistelmillä
edullisesti ja kätevästi**

- Tavarakuljetukset, muutot ym.
- H-autojen + traktorien siirrot
- Peräv. kantavuudet: 1,4 ja 2,8 ton,
sisälev. 1,77 m.

PARKANO puh. 1221
AUTOPUH. 949 233676

G. KORPINIEMI

SHELL PARKANO

Kolmen Helmen
Simpukka

**AVOINNA YÖTÄ
PÄIVÄÄ**

Parkano, puh. 2831
Autopuh. 949 233881

Husqvarna

MONEN MIELESTÄ PARAS

Kiittäen hyvin onnistuneesta
vuodesta -88!

Toivotan Hyvää Joulua
ja onnea vuodelle -89

**PARKANON OMPELU
JA KODINKONE KY
T. Heinonen**

**MAALAUSLIIKE
ERKKI NIEMENMAA**

39700 Parkano puh. 2589

LEPPÄKOSKEN SÄHKÖOSAKEYHTIÖ

Pääkonttori Ikaalisissa * 6362
Aluekonttori Parkanossa 2179

Sähkövikailmoitukset kaik-
kina vuorokauden aikoina

6411

Kuluttajan omien laitteiden vioista käännyttävä sähköasennusliikkeen puoleen. **(6366)**

**PARKANON
KONEPISTE**

ANTTI HELPERI 39700 PARKANO
Puh. (933) 1233

**SILMÄLASIT
PIILOLINSSIT**

39700 PARKANO PUH. 933-81144

Leipomo puh. 82893 Liike puh. 83339

Tule viihtymään kahvilla! **KONDITORIA-KAHVIO** puh. 81811
(Osuuspankkia vastapäätä)

Sepänkatu 4, Parkano, puh. (933) 81 100

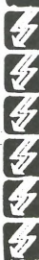
**OMPELIMO
T:mi MARJUT YLISALO**

Aureentie 36 Parkano
Soittele puh. 2809

**MYKRÄN TURKISTUOTE
HILKKA MYKRÄ**

933-3231

**ELEKTRIA ON
KAIKKI SÄHKÖSTÄ**

ASiantunteva, tarpeesi huomioiva suunnittelu
laadukkaat tuotteet ja sähkötarvikkeet
ammattitaitoinen, huolellinen asennustyö!
Kunnossapito- sekä huoltopalvelu!

Parkanontie 41 39700 PARKANO puh. 933-81600

ELEKTRIA

TAIDE JA KEHYS

Puh. 81192

**PARTURILIIKE
ELISA RISTOLAINEN**

Puh. 81266

**STIHL
RAKET**

URHEILU- ja KONELIIKE
J. KYRÖNVIITA
PARKANO PUH. 1254

**PARKANON
KOPIO JA KONTTORITARVIKE OY**

* Valokopiot * Monisteet * Piirustusjäljennökset * laskimet
* Kirjoituskoneet * Leimasimet * Konttoritarvikkeet
* Konttorikonehuolto

Keskuskatu 4 Parkano Puh. 933-2980

**Poikkea kahville!
TERVEYSKESKUKSEN
KANTTIINI**

Arja Ranta-aho

KOSTIN KORJAAMO

Kiviniitunkatu kp 2

**SUUT MAKEAKSI
tikkarit
MUSEOKUJAKAKSI**

S. VIITASALO KY

34102 ja 34200
Telefax 34285
Kihniö Linnankylä

Mini
Market *Helen*

Parkano puh. 933-81640

KAMPAAMO
Maija Autio

Keskuskulma II-kerros
Parkano puh. 933-2994

Hyvää Joulua
LIISAN KIOSKI

Puh. 2096

Parkanon
Kenkä-Parooni Ky

Hyttisen Liiketalo puh. 81690

Hyvää Joulua toivottaa

Parkano Kirkkok. 5

PARKANON TB-HUOLTO
A. ja J. Kuivanen

Puh. 933-2409

PENNI BENSAITRALTA
SUOMEN URHEILULLE.

PENNI BENSAITRALTA
SUOMEN URHEILULLE.

LEHTISAAREN
PUUTARHA Tarja & Simo

PARKANO KISSAKIVI
Puh. 2806

Samara
Lada

Mitsubishi
Skoda

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEESTA
VUODESTA JA TOIVOTAMME

HYVÄÄ JOULUA SEKÄ
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

 AURESKOSKI OY

VALTUUTETTU
HUOLTOKORJAAMO

- Huollot
- Takuuasiat
- Korjaukset
- Varaosat

PARKANON AUTOKORJAAMO
J. KOSKINEN

Pentin teollisuusalue
Puh. 81303

PUUTAVARA-ALAN ASIAANTUNTIJA
POHJOIS-SATAKUNNASSA

LEMPISEN PUU KY

39700 PARKANO PUH. 933-815 20
TELEFAX 933-81674

VAIHTOLAVA-, NOSTURI- JA JÄTEKULJETUKSET
Parkanon Puhdistuspalvelu
Esa Rikalainen ky 2349

- säiliöauto 949-232129
- nosturi, vaihtolava 949-231329

RAKENNUSPALVELU JOUKO LAIHIA KY

- PIIRUSTUKSET
 - SUUNNITTELUT
 - VALVONNAT
- PUH. 933-82423

**JALKINEKORJAAMO
K. SALONEN**

39700 PARKANO
AVOINNA TI-PE 8.30-17.00

KUVAAMO

fololeena

Keskusk. 4, 39700 Parkano
Puh. 933-81256

**TRAKTORI- JA KAIVURIURAKOINTIA
PENTTI KUUSIKKO**

puh. 949 233639

**KODINKONEHUOLTO
JUKKA KIVIMÄKI**

39700 Parkano puh. 933-811 85
Autopuhelin 949 236 284

Ikkunalasia määrittäen leikattuna,
nopeat toimitukset ja edulliset hinnat

PARKANON LASIPALVELU/KORUPEILI OY

Puh. 82842 12. 1. 89 alk.

KEHYSTÄMISEN JA
TAITEILIJATARVIKKEIDEN
ERIKOISLIIKE

Raamikko

KÄENMÄENTIE PARKANO
PUH. 933-82749 12. 1. 89 alk.

Puusepäntiike PARKANO • PUHELIN 933-82254
VOITTO RAJUNEN KY

LAHJAT
Lahjaliike Teijukainen
Kirkkokatu 5 Parkano puh. 933-81573

nanso
SOFT CHOICE

MUODIKKAAT, MUKAVAT

LaSlo -TUOTTEET

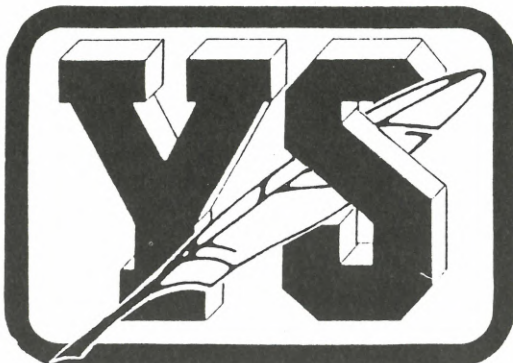
○ college-, veryttely- ja
trikoo asusteet

VALMISTAA JA MYY

Parkanon Trikoo Oy

Parkanontie 90. P. 83700.

Valitse
**Voimakas
Viestinviejä:**

YLÄ-SATAKUNTA

Soita missä soitat. Jos tarvitset matkapuhelimen, joka on reittien ykkönen,
valitse Siemens. Kulje sinäkin maantienmitan muita edellä.

Siemens-NMT MYYNTI — LEASING — ASENNUS
RAJOITETTU ERÄ HUIPPUEDULLISESTI.

SATATIMA

PARKANO, Keskuskatu 4, II krs, puh. 933-83180
autopuh. 949-237810 ja 949-236830

**PARKANON
RAKENNUSSÄHKÖ OY**

Parkanontie 84. Puh. 933-81373

AIKALISÄ

palvelee joka päivä klo 9.00—21.00.

Tervetuloa.

Pahkalan kyläkauppa

VÄLIPALA-KY

**Grilli- ja elintarvikekioski, veikkaus-
ja lehtipiste sekä päivittäistavarat.
Tervetuloa!**

Avoinna ma—pe 10.00—22.00
la 10.00—24.00, su 12.00—22.00 Puh. 933-81028

PUUSEPPÄÄ AINA TARVITAAN...

Mutta! Passikuvaus ja muotokuvat eri muodoissa on hoidettava ajallaan ja asiantuntevasti

Lisäksi! Mainos- ja videokuvaus esittely- ja myyntityön tukimateriaaliksi

OTA YHTEYS!

Täydellinen kuvanvälityspalvelu sekä valokuvausalan välineet ja tarvikkeet meiltä.

STUDIO
Parkanon Kuvaamo Ky

P. 933-2433

SAAT HYVÄN
MIELEN JOULUUSI

Se hyvä kotoinen
ruokakauppa
keskellä Parkanoa.
Poikkeaa!

MestarinTori
KESKUSKATU 7, PARKANO PUH. 2031

Paikkakunnan
pukupaiikka

Matin
ASUSTE Ky

Keskuskatu 5 PARKANO
Puh. 933-1353

FYSIKAALINEN HOITOLAITOS
Parkanon 81498
KUNTOUTUSKULMA KY

Keskuskatu 7

**PARKANON ☎ 933-33645
MEISTINTERÄ OY**

TM-RAUTA OY

Myydään uutta ja vanhaa käyttörautaa
P. 933-2206
Autop. 949-233181

Tuo nyt autosi **TALVIHUOLTOON**. Meiltä saat
VARAOSAT JA TARVIKKEET
— AINA EDULLISESTI —

AUTO-LAHTINEN OY

39700 PARKANO, PUH. 2507

*NUORISOSEURAVÄELLE JA
UUTTERILLE VETÄJILLE
HYVÄÄ JOULUA!*

39700 PARKANO ☎ 933-81780

AUTO-PARKANO

KOLARITYÖT • MAALAUKSET

**PARKANON
AUTOMAALAAMO KY**

Parkano, puh. (933) 81278

- TAKSI
- 26 HENGEN BUSSI
- 50 HENGEN BUSSI

HANNU TURUNEN

Puh. 82203, autopuhelin 949 236640

**MAALAUSLIIKE
HANNU NUMMELA**

Puh. 1215

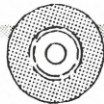
RAKENNUSTARVIKE

Pekka Seppälä Ky

KUORMA-AUTOKULJETUKSIA

- SIIRTOLAVOJA
- NOSTURI
- PYÖRÄKUORMAAJA

JUHANI RAJALA
PARKANO puh. koti 933-813 93,
auto 949 231 422

Parkano — puh. 82696, 81883
EDULLINEN ASIAANTUNTIJA
RAKENTAJILLE

OY SANTOO **TRADING LTD**

PARKANONTIE 76, 39700 PARKANO
Puh. (933) 81901

SAMARA

LADA

- UUDET AUTOT
- VAIHTOAUTOT
- VARAOSAT

PHILIPS — TUNTURI
JOULUA JUHLISTAMAAN
PYÖRÄ JA TV-HUOLTO KY
PUH. 82185

**PARKANON
KONELA-AUTO**

Pentin teollisuusalue puh. 810 00

Vienolan Verhoomo

- Verhoilemme — Nykyhuonekalut
- Ajoneuvot — Tyylihuonekalut

Niementie Parkano
Puh. (933)83695

KULJETUKSET

KTK

LÄÄNIN KULJETUS OY

Parkano, Säästökulma, puh. 2090

MUISTA MONIPUOLISET ARTIKKELIMME

- Posliinit
- Maalaustarvikkeet
- Erilaiset askartelutarv.
- Kehystyspalvelu
- Runsas korttivalikoima
- Lelut
- Lehtien vaihto ym. ym.

EDULLISIN OSTOPAIKKA

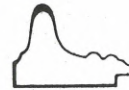
PARKANON PAPERI OY

Keskuskulma
puh. 81 812

PARKANON KONE JA METALLI RIIHIVIITA KY

Takojankatu 6
39700 Parkano puh. 2750

LAATULISTOJEN VALMISTAJA

PARKANON LISTA OY

Puh. 82811 telex 22284

PARKANON KEHRÄÄMÖ

Lankatori puh. 2215
Lankasuuli puh. 2204

TOIVOTAMME
RAUHALLISTA JOULUA
JA HYVÄÄ UUTTA VUOTTA

PARKANON BETONI KY

om. SIRKKA NIEMINEN

Puh. 35125

RIIPISEN KUKKA- JA HAUTAUSPALVELU KY

Parkano puh. 2037

PARTURI-KAMPAAMO YLINEN

Pankkitori, puh. 81060

AUTOMAALAAMO

P. Honkaluoma

Jaakkola, puh. 3945, koti 81408

Paroonin KALUSTE

Ahertajankatu 2 Pentin teoll.alue

MUUTOT YM. PIENKULJETUKSET

hoitaa pakettiautolla

Aulis Kuusisalo

Parkano, puh. 933-2798 tai 949-231750

KRUUNU-TURVE

A & J Nieminen

39660 LAPINNEVA

 933-35103

- Kolari- ja ruostevauriot
- Moottorikorjaukset
- Katsastusremontit
- Myös maataloustraktorit ja koneet

Konekorjaamo Markus Riihimäki

Jaakkola, puh. 933-3903

SORVAUSTYÖT
LAAKERIT
LAAKERIYKSIKÖT

SORVAAMO E. AALTO

Puh. 933-31155

- HINAUSPALVELU
- PAKETTIAUTOPALVELU

PAULI SYVÄNEN

Parkano 933-2726 tai 949232270

Mainospalvelu Tarja Puolanne

puh. 81870

Autoilija Kimmo Salmenoja
— Nosturityöt, kuljetukset

Puh. 81 666
auto 949-239016

Huoltokorjaamo E. LEPISTÖ

Korjaamo Parkanon Varaosakeskus
Puh. 933-1380

**JO VAIN JUNALLA
LOMALAPPIIN.**

PARKANO
Puh. 933-2536

VR MATKAPALVELU
RESEPTIKISTI
JUNALLE KAIKEN JO ASEMALLA.
Puh. 931-152120

YIT

PINTAKÄSITTELYTAITOA JA
TÄMÄN PÄIVÄN TEKNIKKAA

Parkanon maalaamo, puh. 933-81470
Pääkonttori, Helsinki puh. 90-15051

OY YLEINEN INSINÖÖRITOIMISTO

Kuljetusliike Sakari Maja

39700 Parkano
puh. 933-2233

Lähikauppa Tuunainen

39750 KUIVASJÄRVI puh. 36116

Jos on ongelmia kiinteistönhoidossa,
ota yhteys Pekkaan

Suoritamme:

siivoukset
nurmikon ajot, lumityöt
ulkoalueiden puhtaana pidon

Kiinteistöpalvelu P. Koskenmäki

Puh. 933-2828

LÄNSI-SUOMEN MAA- JA VESIRAKENNUS OY

39700 PARKANO

Toimiala maa- ja vesirakentaminen
(Esim. huvilarantojen kunnostukset).

Läh. Luojuus 933-1330, autopuh. 949-233 885.

NOSTOPALVELUA HENKILÖNOSTIMELLA

KIINTEISTÖJEN HOITO JA HUOLTOTYÖT

TEHDASSALIEN JA HALLIEN
LOISTEVALAISIMIEN PUHDISTUKSET

SULKUPUOMI- JA
LIPPUSHIIMA-AITAUKSET

Parkanon
RIKA-APU
Reijo Riihimäki
autoon 949238979 kotiin 83226

SUOTOVESIEN
PUMPPAUKSET

Täysi- nahkaiset Parkano Talvikkaat

- erikoiskäsitelty
päällisnahka
hylki vettä
tehokkaasti
- tilavalestisessä
saappaassa jalka
mahtuu mukavasti
liikkumaan
- jalkineen nilkan
kirstämis-
mahdollisuus

KASVUTAITO KY

LAPINNEVA

PARKANON JALKINE OY
PARKANO

MAALAUSLIIKE HANNU RINNE KY

2665

RAUHALLISTA JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

toivottaa

Kuljetusliike

MATTI ALAMETTÄLÄ KY

39700 Parkano

YRITTÄJÄ PALVELUKSESSASI

9 hengen

TAKSIA

saatavana ajoon

MARTTILA

Kuivasjärvi 933-36 255 autopuh. 949-231610

PELTISEPÄNLIIKE

Alamettälä & Koivisto

Puh. 2027

KÄYTTÖ- JA LAHJA- ESINEET PUUSTA

- kiulut
- haarikat
- kulhot
- tynnyrit
- leikkuulaudat
- puuautot

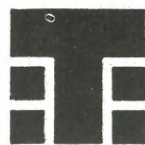
- saunarität
- kolpakot
- taloustarvikkeet
- leilit
- kellot
- naulakot
- leipälapiot ym.

Valmistus ja myynti:

Puutyöliike Pelkonen

39660 Lapinneva puh. 35139 Parkanosta Poriin n. 7 km.
Osoiteviitta KIULUVERSTAS.

KYLÄKAUPASTA
EDULLISESTI MYÖS
MAATALOUSTUOTTEET

**RAIVALAN
KYLÄKAUPPA**
PUH. 3215

KIITÄMME ASIAKKAITAMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

TRANSPORT

AGA

PARKANON JÄTEHUOLTO

OLAVI KAIJA KY

Puh. 2426

LAPINNEVAN KYLÄKAUPPA

39660 Lapinneva puh. 933/35113

— **MYYMÄLÄ-AUTO**
— **KYLÄKAUPPA**

**Anssi Rintala
Lapinneva**
Puh. 933-35172

TOIVOTAMME KAIKILLE PARKANON JOULUN LUKIJOILLE
HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

RAUMA-REPOLA OY

Parkanon konepaja, 39700 PARKANO

ELINTARVIKKEITA

PIRKON KIOSKI

JOKAMIEHEN TAVARATALO VIINIKASSA

PARKANO
PUH. 83666

AVOINNA: MA-PE 11-21
LA-SU 10-21

- Saat halvalla korkealaatuisia tuotteita
- Edulliset maksuehdot
- Ilmaisen kotiinkuljetuksen

ASKO • ISKU • ARTEK • LUNDIA • SOTKA •
MUURAME • JA 60 MUUTA VALMISTAJAA

39700 Parkano puh. 933/2969

SISUSTUSTALO TAMMELA

39700 PARKANO. Puh. (933) 81331
Torikatu 15, 38700 Kankaanpää. Puh. (930) 81331
Soutajantie 4-6, 39500 Ikaalinen. Puh. (933) 87654

RAUMA-REPOLA

METSÄOSASTO
Parkanon piiri

PARKANON SAHA

RAKENNUTTAJAT

Hankkeenne toteuttaa

RAKENNUSLIIKE
UNTO OJANEN KY

39700 Parkano 933-81083

LÄMPÖ · VESI
ILMASTOINTI

Esko Paavilainen Ky
Parkano, puh. 933-81130

OLEMME RAKENTANEET NÄKYVÄSTI
UUDEN ILMEEN PARKANON KESKUSTAAN
JÄLLEEN UUTTA

RAKENNAMME HISSILLÄ VARUSTETUN
3-KERROKSISEN KERROSTALON
SATAKUNNANKADULLE; NÄKÖALA JÄRVELLE

Esittely ja myynti toimistossamme

JOULUTERVEISIN

RAKENNUSLIIKE
Vittasalo ky

PARKANO — 933-1293

RENGAS-BETONI KY

Betonituotteita edullisesti
Velj. Kaunismäki
Puh. 81665 tai 35205

Kello-Kulta
E. Syrjänen

Puh. 82181

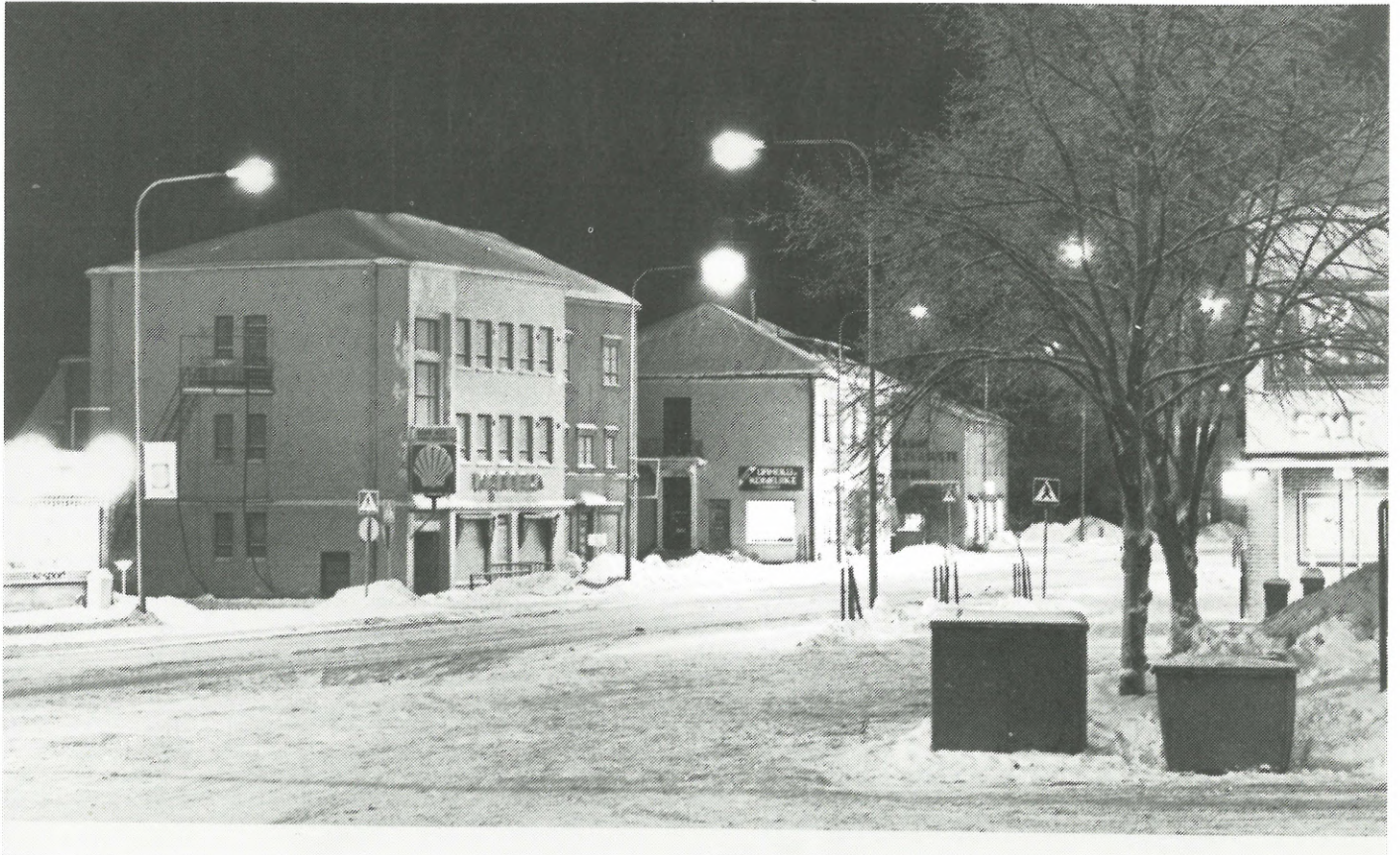
OPTIKKO
SYRJÄNEN

Parkano — Puh. 82181
Ikaalinen — Puh. 6520

SANELMAN
VAATEAITTA

Parkano 82551

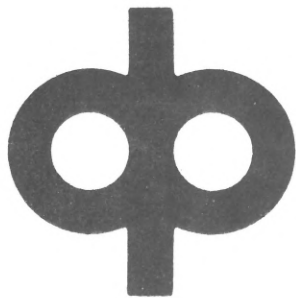
PARKANON
KESKUS-
KEMIKALIO

Sisällysluettelo

	Sivu		
Parkanon Joulun lukijalle (Liisa Soikkeli)	1	Parkanon kunnanisät ... (Lauri Sandholm)	19
Ilosanoma kaikelle kansalle (Mauri Pihlajamaa)	2	Lotan päiväkirjasta (Aili Sivula)	20
Hyvät lukijat (Matti Linna)	3	Toivomme iloista joulua (Aili Sirola)	20
Puheenjohtajan palsta (Seppo Kaunisto)	4	75 vuotta Amerikassa (Heikki Pentti)	21
Kuusen haku (Matti Rintamäki)	4	Lauantaisauna (Anna-Liisa Periaho)	25
Jouluatto varuskunnassa (Leena Perälä)	5	Luopumisen vaikeus (Anni Havunen)	26
Muinaisten erämetsien uumenissa (Martta Sevio) ...	6	Viikinkileirillä Ahvenanmaalla (Susanna Viitaharju)	27
Kuherrusta, rastaan laulua... (Arvi A. Koivisto)	7	Lasten kirjoituksia	28
Entisajan joulu (Matti Rintamäki)	8	Töyhtöhyppä ... (Erkki Laatu)	30
Laulun taika (Martta Sevio)	8	Kesän kuumin päivä (Reino Lehtisalo)	31
Joulutunnelma (Reijo Ojennus)	9	Vanhanrouvan kiemurat ... (Raili Mansikkamäki) ..	32
Joulua odotellessa (A-L. Periaho)	10	Lampisen Ville (Valto Leppänen)	33
Joulu tavaratalossa (Reino Lehtisalo)	10	Sanontoja (Kyllikki Kallio)	33
Laulu Parkanolle (Eini Hietikko)	10	Runoja (Eini Hietikko)	34
Kuiskaa hiljaa... (Harri Mantila)	11	Aureskoski Oy (Taisto Nummi)	35
Se verimakkara (Anni Havunen)	14	Autokoulunopetus (Taisto Nummi).....	36
Parkanoa taas maailmankartalle (Mervi Äikäs)	14	Paavilaiset (Tiina Nummela)	37
Pohjois-Parkanon Ns... (Helinä Myllyniemi)	16	Viinikanjokea (Toini Vainio)	38
Erään sankariäidin tarina (Aili Sivula)	19		

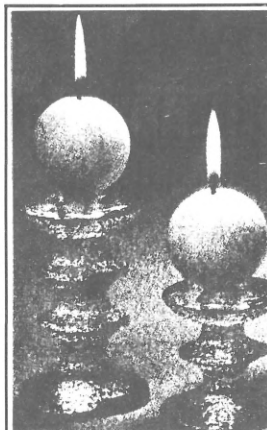
PERHEPANKKI RIKSI JA
PERHEPANKKI TAALARI
TOIVOTTAVAT KAIKILLE
RAUHALLISTA JOULUA JA
MENESTYSTÄ VUODELLE 1989

PARKANON OSUUSPANKKI

Hyvä pankki paremmaksi — KYLLÄ

*Tule Joulu
Kultainen*

**Kaikki
Jouluherkut
Satapirkasta**

Joulukahviksi...
Kulta-Katriina

Lahjaksi—tuliaisiksi...

Panda
suklaakonvehtirasiat

**LÄMPIMÄT
LAHJAIDEAT
KOKO PERHEELLE
SATAPIRKASTA !**

S-market
Satapirkan
henkilökunta
toivottaa
kaikille

*Hyvää ja
Rauhallista
Joulua!*

ELINTARVIKE
puh. 2315
KAYTTOTAVARA
puh. 2314
SAASTOKASSA
puh. 2312

**MARKET
SATAPIRKKKA**

EDULLISTA
OSTOAIKAA
ma—pe 8.30—19
la 8—14

Tervetuloa K-kaupan

JOULUMAAILMAAN

TAVARATALO
RAUTAHALLI
MAATALOUS

vaatehuone^{KL}
kesport
TOYOTA

ESSO

PK **KY**
KIVINIEMI

39700 PARKANO

933-82222

Uudenajan ostopaikka

Uudenajan ostopaikka

TENNASTA

Tehdään Joulu yhdessä

TENNASTA
ONNISTUNEET
JOULUOSTOT

MUISTA MYÖS
201

HYVÄÄ HALVALLA

Uudenajan
ostoaika

9-20
8-18

Parkanontie
Puh. 2773
Elint. 2773
Erikois-
tavarat 2804

Uudenajan ostopaikka

Uudenajan ostopaikka

Uudenajan ostopaikka